

DEVİRİMCİ HAMLE ZAMANI

Devrimci-yenilenmecî güçleri güncel devrimci sorumluluklara yaklaştıracak olan, gerekli hamleyi gerçekleştirmek, kolektif sosyalist odağı yaratma cüretini gösterebilmektir.

12.SAYFA TUNCAY YILMAZ

İŞGAL FABRİKALARI

Latin Amerika'da işçilerin kontrolündeki işgal fabrikaları her türlü zorluğa rağmen üretim yapmaya devam ediyor.

22.SAYFA AZİZ MURAT

SPARTAKÜS'TEN DOKTOR HİKMET'E

Kıvılcımlı'nın ayırt edici yanı, sosyalist hareketin genel bir sorunu olan, teorisyen-militan karşıtlığına getirdiği çözümdür.

32.SAYFA GENK AĞCABAY

NEREYE GİDİYORUZ?

Şimdilerde en çok kullanılan kelimeler, "açılım", "çözüm", "barış"... Hepsi de sürekli büyüyen ve sertleşen bir savaştan çıkış arayışını anlatıyor. Peki, gerçekten bir "çözüm" mümkün mü?

Berberlerinde getirdikleri bir talepler dilekçesiyle TC'nin sınırlarından içeri girip devlet yetkililerince karşılanan PKK gerillalarının serbest bırakılması, savaşla geçen yıllar içinde barışı özleyen Kürt halkı tarafından büyük çoskuyla karşılandı. Ancak, hemen sonrasında hızla oluşturulan gerici politik ortam gösteriyor ki, sevinmek için henüz oldukça erken. Gericî gösterileri örgütleyen Osmanlı-TC devlet geleneği, bir "uzlaşma" değil, "teslimiyet" ve "örgütsel tasfiye" istiyor.

Kürt halkı kendisi olarak özgürce yaşamak istiyor. Gerillaların getirdiği taleplerden anlaşıldığı kadarıyla, bir "uzlaşma" alanı olarak, Türk halkıyla paylaşacakları bir demokratik düzeni kabullenmeye hazırlar. Yapılan gerici-şoven eylemlerin düzenleyicilerinin ise, savaşın devamını

çıkarlarına daha uygun gördükleri anlaşılıyor.

Ancak, başlayan sürecin eskiye dönmesi de, artık neredeyse imkansız. Cin bir kez şişeden çıktı. Erdoğan'ın "Vazgeçeriz" söylemi, PKK'yi geri adım atmaya zorlayan bir taktik hamle olmaktan öteye gidemez. "Vazgeçme", en başta AKP'yi de sılıp süpürecek bir şiddet dalgasının başlamasına sebep olacak ve tekrar "çözüm" sürecine dönecektir.

TC ve PKK, aralarındaki mücadeleyi, artık "çözüm" ismi takılan bir yeni zeminde sürdürmek zorundalar. Bu yeni zemin, bölgesel ve küresel güçlerin eskisinden daha açık ve daha güçlü olarak devrede olacakları bir yeni dönemin ürünü.

***

Suriye ve Irak'la vizeler kaldırıldı ve ortak Bakanlar Kurulu toplantısı yapıldı. Afganistan'da şimdiye dek asayiş ve sosyal yardım boyutuyla katkıda bulunulan emperyalist işgale, artık savaşçı birliklerle katkı yapılacak. Pakistan'da süregiden

şiddet ortamının, nükleer silahları ve jeopolitiği kontrole almayı hedefleyen bir emperyalist müdahale olduğu açıkça anlaşılıyor. Erdoğan'ın patlayan bombaların eşliğinde süren ziyareti ise, TC'nin de oluşan yeni dengeleri etkileme amacını gösteriyor.

Bölgenin diğer ülkelerine de yayılan TC hamlesi, arkasındaki ABD desteğiyle yol alıyor ve elbette, ABD'nin çıkarlarını esas alıyor. TC'nin, "iyi iş çıkararak" hissesini arttırmayı hedeflediği anlaşılıyor.

***

Dolmabahçe görüşmesiyle başka bir zemine sıçrayan ve TC'nin yeni açılımlarının baskısı altına alınan Ordu ve AKP arasındaki iç iktidar krizi ve çatışması, yeniden parlayıverdi. Gelen gerillara karşı yapılan gerici gösterilerin "çözüm" sürecini tıkamasıyla neredeyse aynı anda, birden bir ordu mensubunun "pişmanlık" mektubu açıklandı. Generaller, özellikle de belgede doğrudan adı geçen komutanlar zor durumda.

TKP VE KÜRT HALKI

TKP "Kürt Halkı"nı ve Kolektif haklarını tanımıyor!

14. SAYFA SEMİH GÖKÇE

YEDİĞİNİZİ BİLİYOR MUSUNUZ?

GDO'lar tarım ve gıda sistemi açısından ne anlama geliyor?

30. SAYFA MEBRUKE BAYRAM

PATRIYARKAL KAPİTALİZM

Kadınların ücretsiz emeği de kapitalist birikime hizmet ediyor.

27. SAYFA REHA KESKİN

BEYAZ YAKALILAR

İşçi sınıfına ivme kazandıracak yeni bir dinamik açığa çıkıyor.

24. SAYFA ESER SANDIKÇI

NEPAL'DE NELER OLUYOR?

Nepal Devrimi'nin inişli çıkışlı yollarında neler yaşanıyor?

21. SAYFA ONUR GÜLBUDAK

BU SAYIDA

Sınırsız Ortadoğu Projesi ve Türkiye'nin Bölgesel Hamleleri M. Ramazan	3
Bölgede Yeni Roller ve Kürt Sorunu Alp Aydın	4
"Açılım"ın Kısa Tarihi Alp Aydın	6
Bölgede Açılım: Nasıl ve Nereye? Alp Aydın	8
"Açıl Susam Açıl" Murat Düzgör	10
Devrimci Hamle Zamanı Tuncay Yılmaz	12
TKP'nin Duygudaşlığı Kimlerle? Semih Gökçe	14
IMF-DB: "Sorumlu Küreselleşme"yle Yola Devam! Eser Sandıkçı	16
Krizde Son Durum Özgür Öztürk	17
HABERLER Toplumsal Özgürlük	18
Batağa Düşen Taliban'a Sarılır Halit Elçi	20
Nepal: Dünyanın Çatsında Olup Bitenler Onur Gülbudak	21
Bir Mücadele Aracı: İşgal Fabrikaları Aziz Murat	22
Beyaz Yakalı İşçiler Hareketleniyor Eser Sandıkçı	24
Kamu Emekçileri Saflarını Sıklaştırmalı H. Arıkuşu	25
Spekülatif Sermaye: Hem Peygamber Hem Dolandırıcı Volkan Yaraşır	26
Patriyarkal Kapitalizm Kadınları Öldürmezse Süründürür Reha Keskin	27
Saldırıları Kapıda Sendika İhtiyaç Ulaş Taştekin	28
3. Köprü Yıkımdır! Yunus Muluk	29
Ne Yediğinizi Biliyor Musunuz? Mebruke Bayram	30
Spartaküs'ten Kıvılcımlı'ya Uzanan Yol Cenk Ağcabay	32

EDİTÖRDEN

ABD'NİN KILICIYLA DÜZEN KURMAK

Zamanın çok hızlı aktığı bir coğrafyada yaşıyoruz. Gazetemizi yayına hazırlarken bunu bir kez daha somut olarak gördük. Gazetenin hazırlıklarının biraz uzamasının da sonucu olarak erken gelen yazılarımızın daha basılmadan eskimeye başladığına şahit olduk. Bu yüzden bazı yazıları dipnotlarla veya eklemelerle güncellemek zorunda kaldık.

Türkiye'nin, ABD'nin himayesi ve itelemesiyle içine girdiği Yeni Osmanlılık - bölge liderliği macerası, içeride ve dışarıda pek çok önemli gelişmelere yol açarak bütün hızıyla devam ediyor. AKP Hükümeti, bu hayale kendisini kaptırmış gidiyor. Her ne kadar "Osmanlılık"ı telaffuz etmekten kaçınınsalar da, gerek Başbakan'ın gerek Dışişleri Bakanı'nın ağzından "Türkiye bölgenin en güçlü ülkesidir, düzen kurma görevi bize düşer" mealinde sözler dökülüyor. Bu apaçık emperyal heveslerin şahlandığını gösterir. "Düzen kurmak" deyimi Pax-Romana, Pax-Americana'yı çağırıyor. Bunun Osmanlı'daki karşılığı ise Nizam-ı Alem'dir.

Yazarlarımız bu tür niyetlenmelerin ne kadar ham hayaller olduğunu, Türkiye'nin aslında büyük resmin içinde ABD'nin kılıcını salladığını ayrıntılarıyla anlatıyor. Buna karşılık, yine yazılarımızda gösterildiği gibi Türkiye egemen bloku (sermayesi, asker-sivil bürokrasisiyle) bölgede önemli inisiyatifler aldı ve almayı sürdürüyor. Ermenistan'a açılım, Suriye ve Irak'la çok yakın ilişkiler kurulması, İran'la ilişkilerin güçlenmesi, bugüne kadarki somut gelişmeler. Kıbrıs'ta kimi adımların atılması için hazırlıklar yapılıyor. Bu satırların ya-

zıldığı sıralarda Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, daha düne kadar düşman sayılan Sırbistan'ı ziyaret ediyordu. Başbakan Tayyip Erdoğan ise Pakistan ve ardından İran ziyaretlerini yapıyordu. Yani Türkiye egemenleri boylarını aşan düşler görseler de, yaptıkları işlerin hayatta az çok bir karşılığının olduğu da bellidir.

Bölgedeki bu hareketlenmeye paralel, aslında onunla yakın ilişki içinde, içeride de çok hızlı gelişmeler oluyor. AKP'nin ilan ederek kendisini bağladığı Kürt Açılımı, Türkiye'de siyasetten ekonomiye, kültüre kadar her alanda köklü değişikliklere yol açabilecek bir girişimdir. Kuşkusuz AKP'nin (ve genel olarak egemen blokun) amacı Kürt Halk Hareketini devrimci-demokratik niteliğinden arındırarak düzen içine çekmek ve bu yolla sistemin temellerini güçlendirmektir. Buna karşılık, başından beri güçlü bir emekçi damara sahip olan Özgürlük Hareketi ise fiili-meşru mücadeleyle kazandığı özgürlük alanını genişletmeyi ve güvence altına almayı hedefliyor. Elbette bu karşılıklı ve birbirleriyle çelişen konumların arasında hangi noktada buluşulacağı, güçler dengesine ve siyaset becerisine bağlı olacaktır. Bu sürecin inişli-çıkışlı ve uzun süreli olacağı da açıktır.

Sözgelimi 8'i Kandil'den olmak üzere 32 kişilik "Barış Grubu" nun Habur'dan giriş yapması, gelenlerin herhangi bir pişmanlık belirtmeyip tersine açıkça Öcalan'ın talimatıyla, KCK mektubu ile geldikleri halde aynı gün serbest bırakılmaları çok önemli bir merhaleydi. Kürt halkı, onurlu bir barışa olan özlemiyle dağdan gelenleri yüzbinler halinde ve muazzam bir

coşkuyla bağrına bastı. DTP'nin dahi kontrol edemediği bu coşku seli, milliyetçi-ırkçı MHP ve CHP tarafından ve medya eliyle yeni bir şovenist dalganın bahanesi yapıldı. Ancak ok yaydan fırlamıştır. Menzilin yakınlığı veya uzaklığı değişebilir ama artık durdurulması imkânsızdır.

Barış Grubu tartışmaları son hızıyla devam ederken, Türkiye'nin gündemi bir kez daha alt üst oldu. Birkaç ay önce basına fotokopisi sızdırılan "İrtica ile Mücadele Planı"nın aslı, ayrıntılı bir ihbar mektubu ile birlikte ortaya çıktı. Bu belge, açık seçik biçimde bir darbe planıydı ve çok yakın tarihteydi. Yani halen görev başındaki generaller, bir cunta halinde mevcut hükümeti devirmek için hazırlık yapıyordu.

Ashına bakılırsa bütün bunlar Türkiye gibi bir ülkede vakayi adiyeden sayılır. Gazetemizde ayrıntılarıyla işlendiği gibi, egemenler arası iktidar mücadelesinin bir parçası olarak, ordu merkezli iktidar odağının ilk fırsatında ve herhangi bir yöntemle AKP'den kurtulmak istediği bellidir.

Her zamankinden farklı olan, sermayenin en has temsilcilerinin bile (Oktay Ekşi gibi) bu darbe girişimini açıkça eleştirip ordunun "siyaset dışına çıkması"nın (yani iktidarı sermayeye teslim etmesinin) vaktinin geldiğini savunmalarıydı. Gazetemiz okurlarımızın eline geçtiğinde belki de bu iktidar mücadelesinde yeni ve dramatik gelişmeler yaşanmış olacaktır. Bu durumda bu muhtemel gelişmeleri ancak yeni sayımızda ele alabileceğiz.

Yeni sayımızda yeniden buluşmak üzere...

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK GAZETESİ

Yerel Süreli Yayın Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ulaş Taştekin
Kamer Hatun Mahallesi, Kalyoncu Kulluğu Caddesi
No:31/3 Beyoğlu- İstanbul

Baskı: EZGİ Matbaacılık Sanayi caddesi Altay Sok. No:10
Çobançeşme YENİBOSNA-İSTANBUL (0212 452 23 02)

"SINIRSIZ ORTADOĞU PROJESİ"

TÜRKİYE'NİN BÖLGESEL HAMLELERİ

M. RAMAZAN

Son aylarda yaşanan gelişmeler, merkezinde TC'nin olduğu, Suriye, Irak ve Kürdistan Özerk Bölgesi yönetimleri arasında bölgesel bir birliğin temellerinin atıldığını göstermektedir. Irak'ta işgalci gücün işbirlikçisi hükümetle yapılan şimdilik yılda 20 milyar doları hedefleyen ticari işbirliği anlaşması ve Kürdistan Özerk Bölgesi yönetimiyle bir "hami" olarak ilişkilene girişimleri ve bölgede petrol arama girişimleri dışı açılma hamlesini gerçekleştirmek isteyen Türkiye sermaye sınıfının iştahını kabartmaktadır.

Türkiye, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu üzerinden yürüttüğü hızlı diplomasi trafiğiyle Ortadoğu, Kafkaslar ve Balkanlarda hummalı bir çalışma sürdürüyor. Bölgesel dengeleri sarsacak toplantılar ve kararlar alınıyor. TC, Kürtlerin yaşadığı coğrafyada ve komşularında yaptığı bir dizi toplantı sonrasında Türkiye-İrak Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi kurulmasını sağladı. Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani, Başbakan Nuri El Maliki, Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari ve Kürt Federe Hükümeti ile yapılan görüşmeler sonrasında bölgenin kimyasını değiştirmeye dönük adımlar hızlandırılmış durumda. Sürecin devamında Erdoğan'ın Suriye ile ilişkiler konusunda yaptığı tarihi açıklamalar, Suriye ile imzalanan Stratejik İşbirliği Anlaşması, Erdoğan'ın "Şengen-Şamgen" benzetmesi ile bölgede uygulanmaya çalışılan projenin önemi açığa çıkıyor. Davutoğlu'nun şu sözleri önemlidir: "Balkanlar deyince çatışma, Kafkaslar deyince etnik farklılıklar ve Ortadoğu deyince gerilim akla geliyor. Biz bu üç bölgenin en güçlü ülkesiyiz ve bu bölgedeki düzenden kendimizi sorumlu hissediyoruz. Türkiye hemen tüm komşularından coğrafi, askeri ve ekonomik olarak çok daha büyük. Dolayısıyla dü-

zen kurma misyonu bizimdir." ABD'nin Genişletilmiş Ortadoğu Projesini kendine uyarlayan TC, Sınırsız Ortadoğu Projesi (SOP) şiarıyla bölgeye yönelmiş durumda. Türkiye, Dicle-Fırat havzası üzerindeki stratejik konumuna dayanarak ve bu kozu öne sürerek büyük çaplı su ve enerji anlaşmaları gerçekleştirmeye başladı. Suriye, Irak, Kürdistan Özerk Bölgesi yönetimiyle yapılan anlaşmalarla, sınırlardaki mayınların kaldırılması ve yeni sınır kapılarının açılması suretiyle de sınırların belirsizleştirilmesi hedefleniyor. Enerji alanında yapılan anlaşmalarla yeni hatlar döşenip, bölge ülkeleri arasında yeni bağlar kuruluyor.

TC, güçlü ve hakim devlet imajının gerektirdiği adımları bölgede yaşanan tüm gerilim, çatışma ve anlaşma zeminlerinde atmaya başladı. Bölgedeki tüm sorunlara el atılıyor. Neredeyse kangrenleşmiş Filistin-İsrail çatışmasında ve Suriye-İsrail husumetinde arabulucu rol üstleniliyor. Bölgesel inisiyatif alma doğrultusunda Mısır ile yaşanan pürüzlerin giderilmesi için görüşmeler hızlandırılıyor. Çözumsuzlüğün merkezi olarak görülen Lübnan'daki siyasal kördüğüm, girilen diyaloglarla bertaraf edilmeye çalışılıyor. Bu projenin hayat bulmasında olumsuz rol oy-

nayabilecek ülkelerle geçmiş ilişki biçimleri terk edilerek yeni duruma uygun köprüler kuruluyor. Bu doğrultuda Ermenistan ile ilişkiler normalleştirilerek yeni konseptte uygun hale getiriliyor. Karadeniz işbirliği anlaşmalarıyla Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerle ittifaklar geliştiriliyor. Yakın tarihte Gürcistan üzerinden Rusya ile gerilen ilişkiler, tavizler verilerek düzeltiliyor. İran ile ABD arasında nükleer silahlanma konusunda arabulucu rolü üstleniliyor. İran'la ekonomik ilişkiler geliştirilmeye kalmayıp PKK'ye karşı ortak askeri operasyonlar yapıyor.

Öte yandan AKP Hükümeti, içerde kendi çıkarları doğrultusunda yaptığı açılım üzerinden, bölgedeki tüm ilişkilerini etkileyecek şekilde, Kürt kartını yenden ele almak istiyor. Buna paralel olarak Kürdistan Özerk Bölgesi yönetimiyle yapılan görüşmeler resmi boyuta taşınarak, resmi tanıma zeminine yaklaşıyor. Irak ve Suriye arasındaki anlaşmazlıklara Türkiye müdahil oluyor ve çözüme kavuşturulması doğrultusunda adımlar atılıyor.

Özetlemeye çalıştığımız tüm bu gelişmeler, merkezinde TC'nin olduğu, Suriye, Irak ve Kürdistan Özerk Bölgesi yönetimleri arasında bölgesel bir birliğin temellerinin atıldığını göstermektedir.

İrak'ta işgalci gücün işbirlikçisi hükümetle yapılan şimdilik yılda 20 milyar doları hedefleyen ticari işbirliği anlaşması ve Kürdistan Özerk Bölgesi yönetimiyle bir "hami" olarak ilişkilene girişimleri ve bölgede petrol arama girişimleri dışı açılma hamlesini gerçekleştirmek isteyen Türkiye sermaye sınıfının iştahını kabartmaktadır. Irak'la TC arasında 7 milyar dolar civarında altyapı ve imar antlaşması imzalanmıştır. Ucuz emek, uygun vergi koşulları ve yatırım teşvikleri devlet ve orduyla uzlaşma zemininde olan sermayenin önünü açmaktadır.

Ancak TC'nin bölgede yaptığı hamleler, egemen sınıfın ideologları ve yazarlarının ileri sürdüğü gibi salt Türkiye'nin kendi gücünden kaynaklanmıyor. Türkiye'nin ekonomik, askeri, politik gücü, güçlü bir hamiyet dayanmaksızın kendi başına, Ortadoğu-Balkanlar-Kafkaslar üçgenindeki kurtlar sofrasından pay almaya yetmez.

ABD'de başlayıp dünyaya yayılan ekonomik kriz sonrası iç dengeleri sarsılan ABD'nin mevcut küresel aktör olma durumunu sürdürebilmesi yeni hamleler yapmasına bağlı. Bu hamleler için de farklı coğrafyalarda bölgesel güç olabilecek yardımcılara ihtiyacı var. TC, güç dengelerine göre taşeronlukla alt ortaklık arasında değerlendirilebilecek bu zeminde yer bulma arayışındadır. Türkiye'nin, dünyanın en karmaşık güç ilişkilerinin yaşandığı, çok zengin enerji yataklarına sahip olan, dünyanın büyük güçlerinin gözünü diktiği bölgede bu kadar rahat inisiyatif alması, ABD'nin açtığı zeminde, ABD'nin çıkarlarıyla uyumlu olarak gerçekleşebilmektedir.

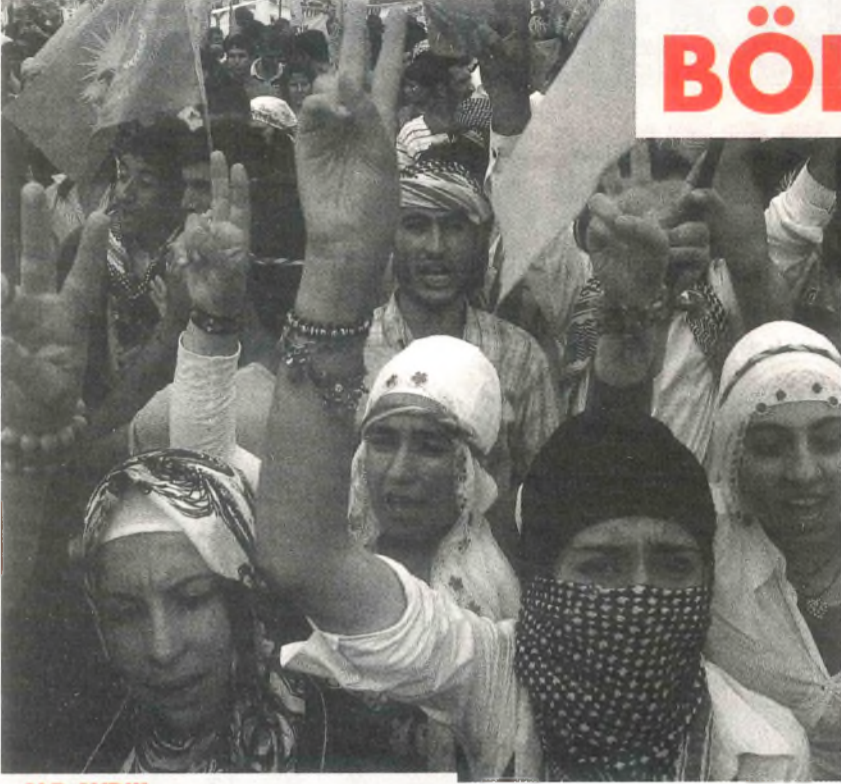
ABD'nin mevcut küresel aktör olma durumunu sürdürebilmesi yeni hamleler yapmasına bağlı. Bu hamleler için de farklı coğrafyalarda bölgesel güç olabilecek yardımcılara ihtiyacı var. TC, güç dengelerine göre taşeronlukla alt ortaklık arasında değerlendirilebilecek bu zeminde yer bulma arayışındadır. Türkiye'nin, dünyanın en karmaşık güç ilişkilerinin yaşandığı, çok zengin enerji yataklarına sahip olan, dünyanın büyük güçlerinin gözünü diktiği bölgede bu kadar rahat inisiyatif alması, ABD'nin açtığı zeminde, ABD'nin çıkarlarıyla uyumlu olarak gerçekleşebilmektedir.

ABD ve Türkiye Yeni Bölgesel Güç Alanı Oluşturmada Birleşiyor

BÖLGEDE YENİ ROLLER

VE KÜRT SORUNU

ABD, Ortadoğu'daki hesapları için yerel bir gücün desteğine ihtiyaç duydu ve TC'ye yöneldi. Türkiye kapitalizminin dışa açılıp, bölgeyi kendi ucuz emek ve pazar ihtiyacının karşılanacağı bir coğrafyaya çevirme talebi de, TC'yi bu açılıma askeri ve politik destek sunacak bir bölgesel hegemonyayı hedefleyen yayılmacı siyasete zorluyordu. İşte, ortaklaşan çıkarlar, ABD ve TC'yi bir yeni bölgesel güç alanı oluşturma hedefinde birleştirdi.

ALP AYDIN

Nereye doğru gideceği pek de belli olmayan, bir yeni sürecin içine girildi. 86 yıllık Cumhuriyet tarihinde oluşan bazı politik güç dengeleri ve alışılmış politik durumlar, eski konumlarından koptukları bir hareket içine girdiler. Yeni süreç, bir dizi gücün oluşturduğu karmaşık güç dengeleri tarafından sürekli yeniden oluşturuluyor. Nereye doğru ve nasıl gidileceği de, o güçlerin arasındaki gerilimler ve çatışmalarla belirlenecek.

Bugün Güney Kürdistan'dan Kuzey'e girip, TC yetkililerine barış deklarasyonunu ileten PKK militanları, Dolmabahçe ve Washington görüşmeleriyle başlayan yeni sürecin Kürt sorununa yansımalarının, herkes tarafından görülen işaret fişekleri oldular.

Bölgeyi yeniden sömürgeleştirmek isteyen işgal gücü ABD, direnişçi güçlerin kendisini baskılamasından bunılırken, bir de ekonomik kriz tarafından sıkıştırılınca, yerel bir gücün desteğine ihtiyaç duydu ve TC'ye yöneldi. Türkiye kapitalizminin dışa açılıp, bölgeyi kendi ucuz emek ve pazar ihtiyacının karşılanacağı bir coğrafyaya çevirme talebi de, TC'yi bu açılıma askeri ve politik destek sunacak bir bölgesel hegemonyayı hedefleyen yayılmacı siyasete zorluyordu. İşte, ortaklaşan çıkarlar, ABD ve TC'yi bir yeni bölgesel güç alanı oluşturma hedefinde birleştirdi.

Ashında 90'ların başında Özal'ın ünlü "bir koyup üç alma" lafıyla

başlayan ve 11 Eylül sonrasındaki işgalin başlangıcında bir kez daha yenilenen bu eğilim, TC'nin geleneksel devlet refleksleri ve iç toplumsal dengeleri tarafından baskılanıp hayata geçememişti. Arada yaşanan neredeyse 20 yıllık sürecin, bu engelleri kısmen temizlediği anlaşılıyor.

Öyle görülüyor ki, sürecin ilk aşamasında, merkezinde TC'nin ve arkasında ABD'nin bölgesel çıkarlarının olduğu, TC-Irak-Suriye-Filistin ortak ekonomik ve politik alanı oluşturulmaya çalışılıyor.

Açıktır ki, bu ilk adımla, ABD, savaşla parçaladığı ama sonrasında kendi çıkarları yönünde yeniden oluşturmada zorlandığı bölgesel politik dengeleri, kendi kontrolünü süreklileştirdiği ve çıkarlarını garantiye aldığı bir zeminde yeniden kurmayı hedefliyor. TC ise, bu sürecin yerel yürütücüsü olacak ve "bal tutan parmağını yalar" sözündeki gibi, kendi çıkarları yönünde faydalanacaktır.

Ancak, işgal sürecinde ABD'ye pürüz çıkarmayan ve Saddam'ın tasfiyesi ve özerklik karşılığında işbirliği yapan güneydeki Kürt güçlerinin talepleri ve bölgeye hamle yapacak TC'nin iç dengelerinin kuzeydeki Kürtler tarafından askeri güçle zorlanması, yeni sürecin çözülmesi gereken en acil problemi olarak sıvrılıyor.

Emperyalizm ve Kürtler

20. yy'ın başında, o dönemin küresel egemeni olarak belirlediği bölgesel haritayla, bölgeyi istik-

rarsızlaştırmayı ve birbiriyle savaşan yerel güçlerin kendisine muhtaç olmasını hedefleyen İngiltere'nin bilinçli hamleleriyle dörde bölünen Kürt halkı, yüzyıl boyunca sürekli isyan etti, sürekli direndi, sürekli hırpalandı ve daha ötesinde binlerce, onbinlerce evladını, bağımsız bir siyasal iradeye kavuşabilme için feda etti. O direnişlerdir ki, Kürt halkının bugün halen bir "halk" olarak varlığını devam ettirebilmesini sağladı.

1970'lere kadar farklı parçalarda, daha çok feodal ya da feodal-burjuva karması önderlikler tarafından yönetilen Kürt direnişleri, önderliklerinin sınıfsal karakteri sonucu, her seferinde neredeyse aynı hataya düşerek yenildi. Savaşılan yerel devlete (İran, Irak, Suriye, Türkiye) karşı diğer sömürgeci yerel devlete ya da emperyalizme (İngiltere veya ABD) güvenildi. Her seferinde Kürtlere önce sözler verildi. Ama sonrasında, ulusal isyanın belli aşamalarında yalnız bırakıldılar ve yenildiler.

Zaten yerel güçlerin birbirleriyle çatışmasını hedefleyen ve o çatışma sayesinde kendi hakimiyetlerini sürdürebilen emperyalist devletler, Kürt halkının özgürlük talebini kendi çıkarları yönünde çarpıtmayı ve çürütmeyi istiyordu. Kürtler ise, bütün komplolara karşı özgürlük sevasından vazgeçmediler, sürekli bir isyan halinde yaşadılar. Ama kalıcı bir başarıya da ulaşamadılar.

Kuzey'deki güncel Kürt Halk Hareketi ise, bir Kürt ulusal direnişi olarak, öncekilerden bambaşka sı-

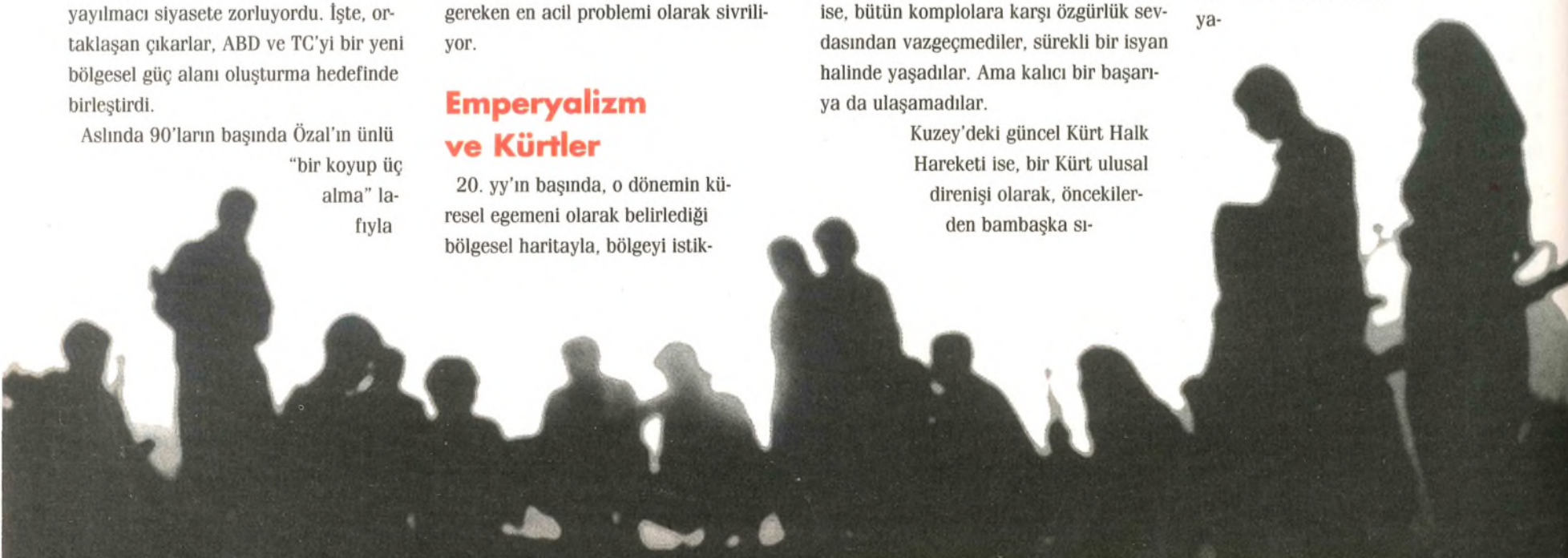
nıfsal dinamikler üzerinde kendini kurdu. Dört parçasının içinde kapitalizmin en çok geliştiği Kuzey'de kendini ifade eden hareket, eski Kürt ulusal direnişlerinden farklı olarak, Kürt emekçilerinin ve yoksullarının askeri ve politik gücü olarak sahneye çıktı.

TC'de Gelişmeler

2007'deki "Dolmabahçe" ve "Washington" görüşmeleri ve aynı sürecin bir ögesi olarak "Ergenekon operasyonu", TC'nin yeni sürece engel çıkaran direnç noktalarını geriye itti. Bu kavşak noktalarının aşılmasıyla ihtiyacı olan güç dengelerini sağlayan yeni süreç, Irak-TC, Suriye-TC yakınlaşmaları ve İsrail'e "kafa tutma", Ermenistan'la "açılım" hamleleriyle yol alırken, en yoğun gerilim Kürt sorununda birikiyordu.

"Çözüm" yolunda, ilk aşamada, PKK'nın askeri tasfiyesini hedefleyen, ABD destekli TC hava ve kara operasyonları devreye sokuldu. Hava hareketlerinin fazla zarar vermediği ortaya çıkınca, karadan saldırıya geçildi. İşte, 1984'ten itibaren süregelen TC-PKK savaşının bir dönüm noktası olarak, Kandil'i zapt etmeyi hedefleyen bu ABD destekli kara hareketinde

ya-

Artık işler o noktaya geldi ki, Kürtleri yok sayan 80 yıllık TC siyasetinin savunulması toplumsal meşruiyetini kaybetti. Çözümün burjuva ya da emekçi-halkçı uçlarda mevzilendiği ve bir dizi ara konumun da kendine alan açtığı yeni "açılım" sürecinin öncesine dönmek oldukça zor. "Çözüm" artık fiilen devrededir ve fakat, sürecin nasıl işleyeceği ya da olacağı, farklı çıkarların temsilcilerinin siyasi ve askeri yetenekleri tarafından belirlenecek.

şanan "Zap yenilgisi", sürecin PKK'nin askeri tasfiyesine yol açması olasılığının önünü kapattı. PKK gerillalarının direnişi ve TC ordusunun Zap yenilgisi, bir özel "Zap sonrası" dönem yarattı. Kürt halkında büyük moral patlaması yaşanırken, yerel seçimlere doğru gittikçe yükselecek bir meşru halk hareketi başlıyordu.

Yerel seçimlerdeki zaferle zirve yapan ve halen devam eden Kürt halk hareketi, meşru ve devrimci duruşuyla, fiili zorlama yoluyla kendine alan açtı. Artık güç dengelerinin herkesçe kabullenilen bir aktörü de, askeri-politik öncüsünün yanı sıra, DTP'de yasal politik alanını kuran Kürt halk hareketiydi.

"Çözüm" Süreci

Artık işler o noktaya geldi ki, Kürtleri yok sayan 80 yıllık TC siyasetinin savunulması toplumsal meşruiyetini kaybetti. "Çözüm"ün burjuva ya da emekçi-halkçı uçlarda mevzilendiği ve bir dizi ara konumun da kendine alan açtığı yeni "açılım" sürecinin öncesine dönmek oldukça zor. "Çözüm" artık fiilen devrededir ve fakat, sürecin nasıl işleyeceği ya da olacağı, farklı çıkarların temsilcilerinin siyasi ve askeri yetenekleri tarafından belirlenecek.

Hemen belirtelim ki, "çözüm" sürecinin içine girilmesi, çözümün kendisi anlamına gelmez. Tam tersine, özellikle şimdi en çok "çözüm" yanlısı olan ABD'nin ve TC içindeki güçlerin, süreci çözümün en gerici haline ve hatta çözümsüzlük yönüne doğru zorlayacakları beklenmelidir. "Çözüm"ün yol alması ve özellikle de emekçi ve yoksul Kürtlerin çıkarlarının ağır bastığı bir çözümün öne çıkması, tamamen devrimci-demokrat Kürt halk ha-

reketinin hamlelerine ve Türkiye halkının ırkçı-şoven histeriden kopuşma derecesine bağlıdır.

Egemen blok, "çözüm" sürecine, "kırmıtı" denebilecek tavizlerle mümkün olanın en azını vermek ve askeri çatışmayı da zayıflatılmış biçimde sürdürme amacıyla yaklaşacaktır. Kürt halk hareketinin bölünmesi hedeflenecek, Kürt burjuvalarına TC-Irak-Suriye pazarının çekiciliği üzerinden etki yapılacak, yürütülen ABD merkezli gerici bölge sürecinin ortağı olmak teklif edilecek, Güneydeki Barzani ve Talabani'nin yanına Kuzeyden ortak aranacaktır. O arada, Kürt halkının özgürlük talebini dayatan ve mümkün olanın ötesine geçmek isteyen Kürt emekçi ve yoksulları, tecrit ve marjinalize edilmeye çalışılacaktır. PKK'nin emekçi ve yoksul Kürtlerin çıkarlarının ağır bastığı tarihsel dokusunun tasfiyesi, egemenler açısından, şimdiki sürecin temel hedefidir.

Kürt Halk Hareketi ise, kendisinde somutlaşan Kürt halkının özgürlük talebine sahip çıkıp, kendi bağımsız gücü ve eylemiyle açtığı toplumsal mevzilerini kalıcılaştırmaya ve daha ötesine yönelmeye çalışacaktır. Tecrit ve marjinalize olma tehdidiyle karşı karşıya olan PKK, yeni sürecin bizzat kendi askeri-politik başarısının ürünü olduğunu düşünüyor ve doğal olarak tasfiye olmak bir yana, dört parçaya da yayılmış bir askeri-politik güç olarak kalıcılaşmayı ve Kürt halkının özgürlük talebini en yüksek düzeye doğru zorlamayı ve kazanılmış/kazanılacak politik-askeri mevzilerinin teminatı olma konumunu güçlendirerek sürdürmeyi hedefleyecektir. Tepkisel ve "sol"cu bir zemin-den beslenebilecek "ültilatomcu" tavırların tecrit ve marjinalleşmeye, liberal

hayallerin kışkırttığı "teslimiyetçi" tavırların kimlik kaybına ve her ikisinin de sonuçta tasfiyeye gideceği bu tehlikeli süreçte, PKK, kendini, kimliğini koruyarak güçlendirmeye çalışacaktır.

Türkiye devrimci hareketi ise, yeni süreci, savaş döneminde Türk halkında yaratılan Kürt düşmanlığı temelindeki Türk ırkçılığı ve şovenizmini çözmek ve geriletmek imkanı olarak görmelidir. Devrimci hareket, gerek Kürt hareketiyle uygun ortaklıklar kurarak ve gerekse de şovenizmin gerilemesinin yaratacağı politik imkanlardan yararlanıp, toplumsal mevziler kazanarak, kendini yeniden kurabileceği bir yeni dönemin içine girebilecektir.

Devrimci Hareket ve ABD-TC İttifakı

TC-ABD ittifakı, Kürt sorunu başta olmak üzere, bölgenin sorunlarına cevap olamaz. Tersine, küresel ve yerel sermaye güçlerinin çıkarları doğrultusunda yürütülen işgal/savaş sürecini bir "ara" dönemde stabilize etmeyi amaçlıyor. Ve aslında, TC-ABD ittifakının, devam eden bütün çatışmaların, o "ara" dönemden

sonra devreye TC'nin de girdiği bir zeminde devam edeceği yeni süreçlerin gebesi olduğu çok açık değil mi? Aynı zeminde, Kürt halkı da sürekli kontrol altına alınabileceği bir çatışma ve gerilim içinde tutulacaktır.

TC, ABD ile ittifakını derinleştirerek, bölgede ABD'ye karşı hareket halindeki bütün direnişçi potansiyelleri kendi üstüne de çekecektir. Üstelik bir biçimde, hem alıştığı içyapısını hem de eski düzende kurduğu dengelerdeki ortaklarını kaybeden TC, yoğun, karmaşık ve sert gerilim eksenleri içine çekilecektir. Çözüm sürecinde pek de çözülemeyecek Kürt sorunu ise, yeni sürecin riskli anlarında TC'yi çözücü/bölücü sonuçlar yaratma potansiyelini güçlü bir biçimde taşıyor.

Türkiye Devrimci Hareketi, olağanüstü politik-askeri anaförler yaratma potansiyeli taşıyan yeni sürece, güçlerini farklı düzeylerde ortaklaştırarak ve bölgesel dayanışma ağlarını güçlendirerek girmelidir. Ekonomik krizin günümüz kapitalizmini zorlamasının devam ettiği güncel ortam, rasyonel hesaplarda olmayan devrimci dönüşümleri gerçekleştirmeye gebecektir.

20 Ekim 2009

NOTLAR:

1- Gerillaların gelişinden erken bir "barış oldu" sonucu çıkarıp sevinç gösterisi yapan Kürt halkına gösterilen histerik tepki, bir "çözüm" için gerekli asgari zeminin bile henüz hazır olmadığını gösterdi. Ama aynı durum, Kürt halkının toplumsal reflekslerinin diriliğini bir kez daha açığa çıkardı.

2- Karşılıklı gösteriler, bazı "komünist"lerimizin göremediklerini Kürt halkının da ırkçı-faşist çetelerin de iyi gördüğünü gösteriyor. PKK yenilmedi ya da teslim olmuyor ve süreç, yenişemeyenlerin bir "uzlaşma" arayışı zemininde yürüyor. Gösterilerin örgütleyicisi Osmanlı-TC geleneğinin devlet reflekslerinin, henüz "uzlaşma" konusunda ikna olmadığı da açık. Tek hedef var: Tasfiye

3- Evet, her ne kadar ABD-TC anlaşması "çözüm" sürecini zorlamış olsa da, bizzat o zorlamayı ve bir Kürt toplumsal gerçekliğinin kabulünü de gündeme sokan Kürt Halk Hareketidir. Hayat bambaşka da akabilirdi ve hatta

Kürtler gündemde dahi olmayabilirdi. Halkın yenilmeyen direnişi, kendisini küresel ve bölgesel güç dengelerine oturacak zemine kadar çıkartmıştır. Süreç artık buradan devam edecek, çatışma bu zeminde sürececek, taraflar kendilerini yeni zeminde yeniden konumlandıracaklardır. ABD'nin sürece dahil olması, sorunun "çözüm"ünü belki biraz "erken" bir zamana çekmenin ötesinde bir belirleyiciliğe sahip değildir. Belirleyici olan Kürt halkıdır ve özgürlük hedefine bağlı kaldıkça daha da belirleyici olacakları anlaşılıyor.

4- Kendi ulusal devletini bir "yuva" ya da "ev" gibi gören orta sınıf "beyaz" Türklerin modernist ve ilerlemeci kesimlerinin siyasal sözcülüğünü yapan TKP, panik içinde çırpınıyor. Çırpındıkça "ulusalci" bataklığa daha da batıyorlar. "Yüz kızartıcı" yazılar yazmaktan çekinmeyen bazı TKP önderleri, fazlasıyla kırıldığı anlaşılan "ulusal" onurlarını kurtarma gerilimi içindeler.

28 Ekim 2009

Özellikle şimdi en çok çözüm yanlısı olan ABD'nin ve TC içindeki güçlerin, süreci çözümün en gerici haline ve hatta çözümsüzlük yönüne doğru zorlayacakları beklenmelidir. Çözümün yol alması ve özellikle de emekçi ve yoksul Kürtlerin çıkarlarının ağır bastığı bir çözümün öne çıkması, tamamen devrimci-demokrat Kürt halk hareketinin hamlelerine ve Türkiye halkının ırkçı-şoven histeriden kopuşma derecesine bağlıdır.

"AÇILIM"IN KISA TARİHİ

ALP AYDIN

Bugünlerde politik alanda en çok kullanılan kelime, "açılım". Erdoğan'ın liderliğinde, Davutoğlu "komşularla sıfır sorun" açılımını, Babacan "daha da liberalleşelim" açılımını, Atalay da "Kürt" açılımını koordine ediyor. Ve aslında G-20'nin oluşumunda yer alma, AB sürecinin gündemde kalması, IMF-DB toplantılarının İstanbul'da yapılması, Türkiye-Irak ve Türkiye-Suriye "stratejik ortaklık" girişimleri gibi bazı küresel ve bölgesel olgular, malum açılımların hemen arkasından gözüküyor ve onların üstünde yükseldiği zemini işaret ediyor.

Öyle oldu ki, hiç de rastlantı olmayan bir moment oluştu, küresel ve yerel egemenlerin çıkarlarını ortaklaştıran dengeler kuruldu ve TC bir yeni konseptin içine girdi. O konsept, TC'nin kuruluş ivmesinin ve somut-tarihsel gelişmesinin Özal ve Derviş hamleleri sonucunda ulaştığı güncel konumun ihtiyaçlarının ürünü. Ama, aynı konsept, kendisini yaratan TC'de bir restorasyonu ya da gelişmelere göre bir reformu içeriyor.

Restorasyon, ki şimdiki güç dengeleri bu ihtimali öne çıkarıyor, mevcut yapının kimi önemli düzeltmelerle günün şartlarına uyumlaştırılması ve sürekliliğinin bir dönem daha teminat altına alınmasını hedefliyor.

Reform ise, Türkiye'de kapitalizmin gelişmesini bugüne dek sağlayan mevcut politik rejimin, sermayenin gelişmesinin daha rahat olacağı başka bir politik rejimle yer değiştirmesini içeriyor. Ki, özellikle Ordu'nun TC içinde kurucu önder rolüne dayanarak inşa ettiği ve sürekli gün-

cellediği özgün "antika-tarihsel-despotik" egemenliğinin tasfiye edilmesi ve sermayenin ve onun politikacılarının, hiç bir güçle ve o arada Ordu ile egemenliği paylaşmadan tek başlarına egemen olacakları bir yeni politik rejimin kurulması anlamına geliyor.

Özal ve Açılım

Aslında, Özal'ın son döneminde, 90'ların başında benzer bir durum oluşmuş ve restorasyon ya da reform tarzı bir açılım olasılığı güçlenmişti. Ancak, ne Türkiye kapitalizminin gelişme derecesi ne dünya kapitalizminin ve özellikle ABD'nin durumu ve ne de Kürt hareketinin devleti dönüşüm yönünde zorlama kapasitesi, şimdiki konumlarında değildi.

Demirel'in "Kürt realitesini kabul ediyoruz" dediği ve Özal'ın daha ileri giderek Cengiz Çandar'la Öcalan'a haber gönderip Kürt sorununda açılım sözü vererek gayri resmi olarak ateşkes talebinde bulunduğu o günlerdeki gelişmeler, Özal'ın ve General Bitlis'in esrarengiz biçimde aniden ölümü, Sabancı suikasti, Demirel'in Cumhurbaşkanı seçilmesi ve Çiller-Güreş ikilisinin "Topyekun Savaş" konseptini uygulamasıyla aniden durdurulmuştu.

Evet, 90'ların başında, bazı sermaye güçleri, Türkiye'de sermayenin ulaştığı büyüme, merkezleşme ve yoğunlaşma derecesine güvenerek, mevcut askeri oligarşiye verilen haraçların "maliyet hesaplarını" yapıyor ve ürkekçe yoklamalarla sermayenin mutlak egemenliğinin koşullarını yaratmaya çalışıyor; emekçiler ve Kürt halkı ise, baskı ve sömürden

başkasını tatmadıkları rejimin, gerek Kürt hareketinin zorlaması ve gerekse günün koşullarına uyum sağlayamayarak zayıflamasından ortaya çıkan devrimci-demokratik tarzda tasfiyesi olasılığını güçlendirmeye çalışıyorlardı.

Ancak, enrikacılık siyaset alanında Bizans'la birlikte anılır ve kendi devletini oluştururken Bizans'tan arta kalanlardan epeycesini sahiplenen "Osmanlı'da oyun bitmez". İşte, 90'lı yıllarda, merkezinde suikastleri de içeren yoğunlaşmış şiddetin olduğu bir dizi hamle yapan Bizans-Osmanlı artığı Ordu oligarşisi, kendi tarihinin en sıkışık ve zayıf durumundan, iktidar için her şeyini satmaktan zerre kadar tereddüt etmeyen bin bir surat Demirel'in de elvermesiyle sıyrılmayı başardı. Yapısal kodları bir demokratik dönüşüme kapalı olan ve kucağında büyüdüğü Ordu'ya korkakça yaranmadan başkasını beceremeyen sermaye, Demirel'in kişiliğinde kendi kimliğini ifade etmiş oluyordu.

Oluşan tıkanmayı devrimci yönde zorlayabilecek emekçiler ve onların temsilcisi devrimci örgütler ise, 90'ların başında yıkılan sosyalist sistemin yarattığı bozgun girdabının içine düşerek güç ilişkilerinde konum kaybederken, yalnız kalan Kürt hareketi, ancak "kazanımlarını korumakendini ayakta tutma-tasfiye olmama" zemininde tutunmayı başarabilirdi.

Bir kaç küçük restorasyon dışında eski rejimin kendisini yeniden üreterek sürdürdüğü ve 28 Şubat 1998'de yaptığı "balans ayarı" ile egemenliğini kendince sağlama aldığı Ordu merkezli ve "topyekun savaş" olarak adlandırılan gerici sü-

Gerek yerel sermayenin birikiminin ulaştığı kapasite ve dışa açılarak bölgesel hegemonya kurma talebi ve gerekse küresel sermayenin ABD merkezli güçlerinin 11 Eylül sonrasında Türkiye'nin merkezinde olduğu Kuzey Afrika-Ortadoğu-Kafkasya ve giderek Orta Asya'ya yönelik yeniden sömürgeleştirme girişiminin yerel bir güçten destek alma ihtiyacı birbiriyle uyumlaştırılarak yeni bir konsept oluşturuldu.

reç, Öcalan'ın yakalanmasıyla o dönemin güncelliğinde daha da kendine güvenli bir konuma sıçramıştı.

Ancak, bir kez cin şişeden çıkmıştı. TC'de ortaklaşan Türkiye kapitalizminin egemenlik tarzı, bir biçimde müzakere alanına girmişti. Politik rejim, egemeni olan ve kaymağını yiyen askeri oligarşi ve etrafındaki devlet bürokrasisinin kendisi ve ideolojik etkisi altında olanlar dışında, herkes tarafından sorgulanmaya başlanmıştı. Üstelik, rejimi sıkıştıran toplumsal süreçler kendilerini güçlendirerek sürdürüyorlardı.

İşte, tam da 28 Şubat sonrası, birçok sol yapı, sadece görünüle yetinerek ve krizi üreten toplumsal dip dalgalarının gücünü yeterince değerlendiremeyerek, TC'nin yapısal yetmezliklerinde odaklanan politik krizin bittiğini, sınıf savaşının yeni koşullar üzerinden yeni taktiklerle yürütülmesi gerektiğini savundular. Ordu'nun sırf silah gücüyle sağladığı istikrarın geçici yapısı görülemedi, üstüne Öcalan'ın yakalanması da eklenince, birçok sol yapıda ve o arada ÖDP'de bölünmeler ve tasfiyeler yaşandı.

Gerçek toplumsal yaşamda ise, TC'yi yetmezliğe iten toplumsal süreçler güçlenerek sürüyordu.

Egemenlik Krizi

Ordu'nun, TC'nin kurucu önderi olma konumundan kaynaklanan egemenlik sistemi içindeki kendi ayrıcalıklı yerini bir kez daha yeniden ürettiği 90'ların ikinci yarısı ve 2000'lerin hemen başında, Türkiye'de kapitalizm gelişmesini sürdürüyor, sermaye biçimindeki toplumsal ilişkinin kendi ulusal sınırlarına nüfuz süreci gittikçe derinleşiyordu.

Başka her türlü toplumsal ilişkiyi içselleştirdiği ya da kendine bağladığı bu totaliter süreçte, sermaye, politik egemenlik alanında yaşanan güç ilişkilerindeki konumunu da sağlamlaştırıyor, egemenlik alanının zirvesindeki Ordu-Sermaye

Öyle oldu ki, hiç de rastlantı olmayan bir moment oluştu, küresel ve yerel egemenlerin çıkarlarını ortaklaştıran dengeler kuruldu ve TC bir yeni konseptin içine girdi. O konsept, TC'nin kuruluş ivmesinin ve somut-tarihsel gelişmesinin Özal ve Derviş hamleleri sonucunda ulaştığı güncel konumun ihtiyaçlarının ürünü. Ama, aynı konsept, kendisini yaratan TC'de bir restorasyonu ya da gelişmelere göre bir reformu içeriyor.

ekseninde gerilim artıyordu. Öte yandan, bakışımı ilerleyen başka bir sürecin içinde, sermaye, şubesi olduğu küresel sermaye ile ilişkilmesini de, iç içe geçme düzeyinin sürekli güçlendiği, daha karmaşık ve daha kalıcı bir kenetlenme haline büründürüyordu. Bu sürecin de, egemenler arası güç ilişkilerinde sermayenin konumunu desteklediği açıktır.

Politik krizin oluşturuca aktörlerinden ve aslında krizden çıkışta devrimci-demokratik seçeneğin önünü açan Kürt hareketi de, Öcalan'ın yakalanması sonrasında yaşadığı askeri ve politik gerilimi aşmasını becererek ve eskisinden daha güçlü biçimde sahneye çıkarak, TC'yi politik krize iten toplumsal süreçleri eskisinden daha güçlü olarak savaştırıyordu.

İşte, 11 Eylül saldırısının açığa çıkarttığı yeni dünya-tarihsel politik süreç ve 70'lerin ortasından itibaren küresel "gezinti" halinde olan kapitalizmin uzun dalga krizinin, 2000'lerin başında Deutsche Bank'ın dışardan kısırtılması ve Akbank'ın içerden el vermesiyle Türkiye'de yarattığı hasar, Cumhurbaşkanı Necdet Sezer'in Başbakan Bülent Ecevit'e devletin zirvesindeki MGK toplantısında attığı Anayasa ile kendi gerginliğini açığa vurdu. Bittiği zannedilen rejim krizi, bir kez daha ve daha ağırlaşmış haliyle, geri çekildiği yerden öne doğru fırlıyordu. TC'nin egemenlik tarzı ve daha özelinde o egemenlik içindeki Ordu'nun ayrıcalıklı rolü, bir kez daha müzakere alanına çekiliyordu.

Yeniden yükselen krizin ilk doğrudan sonucu, rejimin ana yürütücülerinden merkez sağ ve merkez 'sol' politik güçlerin hızla güç kaybetmesi oldu. Özellikle merkez sağ, ki 1950'den sonra rejimin temel yürütücü gücü oldu, neredeyse tasfiye olduğu noktaya dek geriledi. Tam da bu "açık", yeniden başlayan politik krizin yeni ve güncel politik aktörünün önünü açtı, AKP hızla zirveye tırmandı.

AKP-Ordu Gerilimi

AKP, bir 28 Şubat darbesi ürünüdür.

Anadolu'nun tarihsel egemeni antika-tefecî-bezirgan sermayenin, kapitalizmin Türkiye'deki gelişmesi sürecinde gerçekleşen modern sermayenin somut-tarihsel hareketiyle farklı ilişkilendirme biçimlerinin (kaynaşma, ittifak kurma, itişme, rekabet

vd.) sürtünmelerin ya da dirençlerin veya yol açma ve ev sahipliği yapmaların yarattığı toplumsal süreçler, elbette politik sahneye kendine özgü aktörler yaratarak yansıyor. Doğrudan finans kapitalin içine girebilenler veya tekel dışı sermaye biçiminde bir birikim yapabilenler ya da eski yapısını koruyarak modern sermaye ile ilişkilenenler, kendi çıkarlarını savunacakları siyasal partiler ve liderler yaratıyorlardı.

Kendi toplumsal meşruiyetini dini ideoloji üzerinden üreten ve kimi tarikatlar içinde örgütlenen antika sermaye güçleri, TC'nin kurucu ideolojisi Kemalizmle ve onun modernist-pozitivist zeminiyle hep sorunlu oldu. Finans kapitalle doğrudan o konuma sığıyarak veya uygun ittifaklar kurarak kaynaşabilen en irileri, başlangıçta CHP içinde konumlanırlar da, 50'lerde seçimi kazanıp hükümet olan DP, onların kendilerini daha rahat hissettikleri bir politik ortam oldu. Bu güçler, DP-AP-ANAP devamlılığında mevzilendiler ve merkez sağa kendi renklerini vermeye çalıştılar.

O kadar şanslı olamayanlar, sermaye birikimini ancak tekel dışı bir noktaya kadar yükseltebilenler veya modern sermayenin somut-tarihsel hareketiyle uygun ilişki kurmayı beceremeyenler ya da kendilerini yeni sürece büsbütün yabancı görüp içe kapananlar vd. ise, Anadolu'daki kapitalizmin tarihinde özel bir dönem noktasının yaşandığı 60'larda, ki 50'lerdeki kapitalist atılımın sonucu olarak sınıfsal ayrışmaların ve onların politik temsilcilerinin hızla şekillendiği bir zaman dilimidir, Erbakan'ın önderliğinde bir politik öndere ve partiye kavuştular.

MNP-MSP-RP-FP hattında biçim kazanan bu siyasal hareket, Kemalizme karşı Kur'an'ı ve özellikle türbanı kullanarak kendine toplumsal meşruiyet üretmeye ve oradan alacağı güçle de maddi çıkarlarını devlet zemininde dile getirip, siyasal güç kazanmaya, maddi birikimini arttırmaya çalıştı. Tam da bu yüzden ki, Ordu merkezli egemen politik oligarşi ile Erbakan'ın temsil ettiği politik İslam arasında sürekli gerilim ve çatışma yaşandı. Aslında kendisi modern gericiliği temsil eden Ordu merkezli siyasal odak, tarihsel-antika gericiliği temsil eden Erbakan'cı politik İslamla yaptığı çıkar ve ik-

AKP, içinden çıkıp geldiği Erbakan hattının kimi genetik kodlamalarını bünyesinde taşısa da, kendisi yeni bir tarih başlatmasını becerebilmiştir. O, hem antika hem de modern sermaye güçlerini, 2000'lerin dünya ve Türkiye'si koşullarında kendi çatısı içinde ve tamamen küresel sermaye güçleriyle kaynaşma hedefiyle, ABD'nin himayesi ve denetimi altında toplama yeteneğini gösterebilmiştir.

tidar savaşını, kendisinin ilerici olduğu yanılsamasını yaratmak için kullandı.

İşte, 28 Şubat, Ordu'nun Erbakan'a attığı son tokattır ve gerek zamanı gerekse şiddetiyle önemli siyasal sonuçlar, o arada AKP'yi de, yaratabilmiştir.

AKP, içinden çıkıp geldiği Erbakan hattının kimi genetik kodlamalarını bünyesinde taşısa da, kendisi yeni bir tarih başlatmasını becerebilmiştir. O, hem antika hem de modern sermaye güçlerini, 2000'lerin dünya ve Türkiye'si koşullarında kendi çatısı içinde ve tamamen küresel sermaye güçleriyle kaynaşma hedefiyle, ABD'nin himayesi ve denetimi altında toplama yeteneğini gösterebilmiştir.

Evet, 12 Eylül darbesi sonrasındaki Özal'lı yıllarda yaşanan vurgun döneminde özellikle kollanıp önü açılan "Anadolu", "Yeşil" ya da "İslami" olarak adlandırılan yeni sermaye grupları, birikimlerinin belli eşikleri aşmasının sonrasında Erbakan tarzı bir çatışmalı siyasetle çıkarlarını riske atmak yerine, AKP'de oluşturdukları özgün duruşlarıyla, daha korunaklı bir siyaseti tercih ediyorlardı. Onlar artık sistemin içinde ve tepesinde yer alma hayallerini kuruyordu.

Erdoğan'da liderini yaratan bu yeni toplumsal süreç, Anadolu'da sermaye birikiminin belli bir aşamaya gelmesi ve o birikimin ulusal ve hatta küresel pazarlara daha rahat girebilmek için hükümet ve devlet desteğine acil ihtiyaç duymasıyla açıklanabilir. Gene Özal'lı yıllarda kullanılan Polis teşkilatı sürece askeri desteğini verirken, Fethullah Hoca da uygun İslami meşruiyet ideolojisini üretiyor, ayrıca pratik olarak da boş durmayıp, ABD destekli kendi tarikat örgütlenmesiyle, sürecin toplumsal güç ihtiyacına cevap ver-

yordu.

Ordu'nun mevcut ayrıcalıklarının kendi sermaye birikimine kimi pürüzler çıkarttığını ve daha önemlisi mutlak iktidarının önünü kestiğini gören TÜSIAD'da yuvalanmış geleneksel sermaye gücü finans kapital ise, AKP'de kendini ifade eden yeni sermaye güçlerine, egemenlik alanına giriş meşruiyetlerini, bu "tarihsel pürüz"le sermaye adına mücadele ederek kazanabileceklerini işaret etti. Kestane-nin mangaldan alınması işi, sıçramak ve kendisini ispatlamak için oldukça "hevesli" ve "gözü kara" yeni sermaye güçlerine ihale ediliyordu. Böylece, finans kapital, hem çatışmanın hasarından sakınmış olacak hem de olası yüksek gerilim anlarında denge noktası olarak öne çıkıp toplumsal meşruiyet üretebilecekti ve her iki amacına da ulaşmış görünüyordu.

Sisteme çok çabuk uyum gösteren AKP, özellikle ve bir kez daha belirtmeliyiz ki, doğrudan ABD'nin ön açıcı desteğiyle hızla hükümet mevzisini kazandı. Sonrası, bir sürekli politik kriz zemini üstünde ve Ordu ile yaşanan sürekli gerginlik ve itişme içinde, adım adım iktidarın fethi süreci olarak saptanabilir.

Evet, AKP'li yıllar, iktidar çatışmasında somutlaşan bir süreklileşmiş politik kriz dönemiydi ve halen de sürüyor.

Halkın üstündeki sömürü ve baskıyı arttırmakta aralarında hiç bir sorun çıkmayan AKP, Sermaye ve Ordu, iktidarda kimin ne kadar yer kapacağı konusunda yıllarca çatıştılar. Çatışmanın belli bir momentinde, 2007 baharında yapılan Tandoğan'daki "Bayrak Mitingi", 27 Nisan muhtırası, onun yeterli etkiyi yaratamamasının bir sonucu olarak yapılan ünlü "Dolmabahçe Görüşmesi", 22 Temmuz

28 Şubat sonrası, birçok sol yapı, sadece görünenle yetinerek ve krizi üreten toplumsal dip dalgalarının gücünü yeterince değerlendiremeyerek, TC'nin yapısal yetmezliklerinde odaklanan politik krizin bittiğini, sınıf savaşının yeni koşullar üzerinden yeni taktiklerle yürütülmesi gerektiğini savundular. Ordu'nun sırf silah gücüyle sağladığı istikrarın geçici yapısı görülemedi, üstüne Öcalan'ın yakalanması da eklenince, birçok sol yapıda ve o arada ÖDP'de bölünmeler ve tasfiyeler yaşandı.

ABD, güncel ve tarihsel çıkarlarını sürecin her adımına dayatıyor

ALP AYDIN

BÖLGEDE AÇILIM: NASIL VE NEREYE?

Bölgesel askeri-politik ve mali süreçler, TC açısından, geleneksel tutucu ve içe kapalı dış politikadan, saldırgan ve riskli ve küresel güçlere daha derinden bağlandığı yeni bir döneme geçiş anlamına geliyor. Bu sürecin, aynı zamanda yoğun gerginlik ve risk içerdiği ve hatta, TC'nin tasfiyesi sonucunu doğurabilecek olasılıkları da yüksek oranda barındırdığı açıktır. TC, arı kovanına çomak sokuyor ve üstelik kendi bağımsız davranma yeteneği de oldukça zayıf.

Kendi birikimi belli eşikleri aşan yerli finans kapitalin küresel açılım ve bölgesel hegemonya ihtiyacı ve küresel sermayenin en güçlü merkezi ABD'nin, 11 Eylül sonrasında bölgemizde yoğunlaşan saldırısının karşılaştığı dirençlere karşı destek güç ihtiyacı duyarak TC'yi işaret etmesi, Türkiye'yi yeni bir konseptin içine soktu. Kapitalizmin uzun dalga krizinin güncel durumu da, dayatmaları ve ihtiyaçlarıyla aynı konsepti destekliyor. Ordu, Sermaye ve AKP'nin üzerinde anlaşıldığı görülen yeni yönelim, kapasitesi, yoğunluğu ve gücüyle ülkenin gündemini tamamen belirlemeye başladı.

Daha önceleri gündemi belirleyen oligarşik blok içindeki egemenlik çatışması, yeni yönelimin taleplerini önceleyen bir zeminde tutunmak zorunda kalırken, daha geniş ve belirleyici bir zeminde, TC'yi yeni yönelimin taleplerine uyumlu bir yapıya sokabilmek için zorlamalar başladı. Ve zaten, fiilen başlayan yeni sürecin acil ihtiyaçları her an devreye girerek ve birikerek, uyum sağlayamayan güçler üzerine gerginlik yüklüyor. TC egemenleri, pek de alışık olmadıkları bir hız ya da tempoyla zorlanıyorlar.

İşte, son dönemde çok sözü edilen bir dizi açılım da, bu yeniden yapılanma sürecinin kendini dayatmasının ürünüdür. "Kürt Açılımı" olarak başlayıp, zamanla "Demokratik Açılım"a ve giderek "Milli Birlik Projesi"ne dönüşen politik süreç, o açılımlardan birisi ve özel bir ağırlığa sahip. Kürt Halk Hareketi ve onun on yıllardır süren rejime yönelik baskısı ise, bütün açılımın gizlenmeye çalışılan gerçek öznesi ve bazı ara sonuçlar almak için oluşan yeni durumu değerlendirmek istiyor.

ABD-Afganistan Irak ve TC

ABD'nin 11 Eylül sonrasındaki küresel saldırısı epey hızlı başlamıştı. Kuzey Afrika'dan Orta Asya'ya uzanan geniş bölge, Ortadoğu'yu merkezine alarak, açık bir askeri şiddet uygulaması desteğinde ye-

niden sömürgeleştirilecek, bölge ABD merkezli küresel sermaye güçlerinin çıkarlarına bire bir uyum göstereceği yeni bir yapılanmaya sokulacaktı. ABD, böylece, kendisinin dünya imparatoru olacağı yeni bir dünya düzeni kuracaktı. Küresel enerji deposu Ortadoğu kontrole alınacak, rakip küresel güçlere karşı üstünlük sağlanacak, o arada bölgede uygulanacak yüksek askeri şiddet yeryüzünün diğer bölgelerindeki "istikrarsızlık odakları"na ya da direnişçi halk güçlerine karşı bir ikna aracı olarak kullanılarak, onları imparatorun tebası olma yönünde eğitecekti.

Ancak, evdeki hesap çarşıya uymadı. ABD yenildi mi? Hayır. Ama galip de gelemedi. Üstelik, bölge halklarının işgale karşı direnişi kalıcılaştıkça, ABD mali ve askeri gücünün gittikçe daha çoğunu bölgeye aktarmak zorunda kaldı ve dünyanın diğer coğrafyalarındaki etkinliğini yi-

tirmeye başladı. Özellikle Latin Amerika'da halkçı-devrimci güçler inisiyatif almaya başladılar. Bölgedeki işgal süreci giderek bataklığa saplanma noktasına evrildi. Ve, ABD ne kadar güçlü olsa da, hem aynı anda birden fazla bölgede savaş yürütme yeteneğinin olmadığı anlaşıldı hem de sonunda ABD'yi vurarak zirve yapan küresel kapitalizmin uzun dalga krizi, işgalcinin mali gücünü sınırlamaya başladı.

İşte, bu zorlamalar bir dizi sonuç doğurdu. İşgalin bir sonucu olarak bölgedeki zengin enerji kaynaklarında ve Afganistan ve Irak devletlerinin kritik noktalarında askeri ve politik güçleriyle mevzilenen ABD, başlattığı saldırıyı yaymak ve derinleştirmek yerine, mevcut konumunu koruma noktasına geri çekilmeyi şimdilik kabullenmek zorunda kaldı. Ancak, gerek o konumun korunması ve gerekse işgal süreçlerinin yarattığı diğer bölgesel sü-

Sırtını Doğu'ya ve bölgesine, yüzünü Batı'ya dönmüş ve Kemalist modernleşme hamlesiyle İslam'ı özgün bir kemalist laiklik biçiminin içine sıkıştırmış TC, aynen Huntington'un tavsiye ettiği gibi, "Yeni Osmanlı" olarak bölgesine hegemonya dayatan ve İslam'ı küresel sermayenin çıkarlarına uygun bir yoruma tabi tutarak İslam ülkeleriyle ilişkilenen bir konuma doğru itiliyor.

(7. sayfadan devam)

2007 seçimlerinde AKP'nin oylarını artırarak seçimi kazanması ve nihayetinde Gül'ün Cumhurbaşkanı olduğu hızlı ve yoğun akan 5-6 ayın ertesinde, bazı sonuçlar ortaya çıktı. Özellikle Cumhurbaşkanlığı seçimi, krizin güncel zirvesi oldu ve Gül'ü her türden zorlamalara karşı seçtiren AKP, çatışmanın o anında ciddi inisiyatif kazanmış oldu.

Küresel ve yerel sermaye güçleri, iktidar çatışmasının sermayenin Anadolu'daki hareketinin rasyonel taleplerini gölgeleyen bir şiddet düzeyine sığraması sonrasında, çatışan güçleri sermayenin rasyonelleri zemininde bir ortak konuma zorlayınca, ünlü "Dolmabahçe Görüşmesi" yapıldı ve sürekli ve şiddetli çatışma-

dan, uzlaşma ve çatışmanın bir arada konumlandığı yeni bir döneme girildi. Ve tıpkı öncesinde olduğu gibi, gene bazı devrimci yorumcular hevesle krizin bittiği tespitini yapmakta geç kalmadılar; çatışan güçler anlaşmış ve yeni bir iktidar bloğu bile olmuşlardı. Anlaşılan, geçmiş tespitlerindeki hatadan yeterli dersleri çıkartmamışlardı ya da kriz ortamlarının gerilimli günleri yerine istikrar dönemlerinin nispeten sakin akan günlerini tercih ediyor ve kendi tercihlerini ideolojik bir yanılsamayla politik tespitlerine yansıtıyorlardı.

Kriz ve gerilim sürüyordu; ancak, küresel ve yerel sermayenin güncel taleplerinin baskısı altında yumuşatılarak ve o taleplerin uygulanmasında güç birliğini

esas alan bir yeni biçime bürünerek.

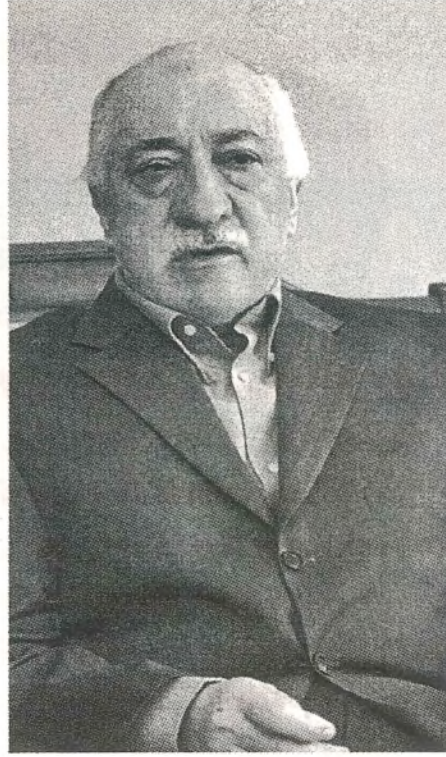
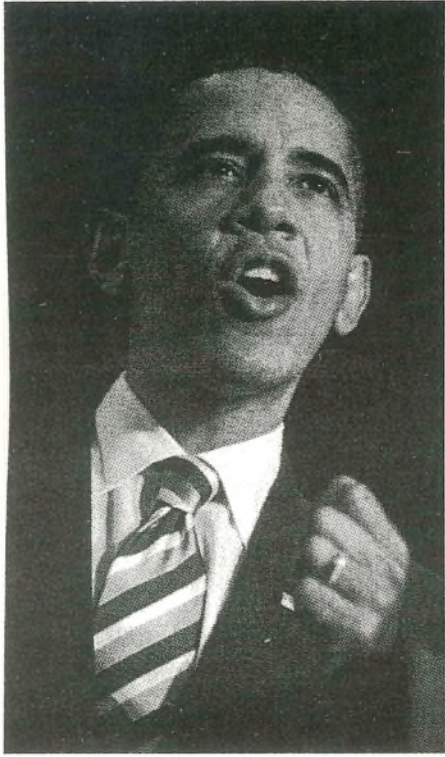
Tam da bu momentte, gerek yerel sermayenin birikiminin ulaştığı kapasite ve dışa açılarak bölgesel hegemonya kurma talebi ve gerekse küresel sermayenin ABD merkezli güçlerinin 11 Eylül sonrasında Türkiye'nin merkezinde olduğu Kuzey Afrika-Ortadoğu-Kafkasya ve giderek Orta Asya'ya yönelik yeniden sömürgeleştirme girişiminin yerel bir güçten destek alma ihtiyacı birbiriyle uyumlaştırılarak yeni bir konsept oluşturuldu.

İşte bu yeni konsepttir ki, hem Ordu-AKP gerilimini yeni bir zeminin üstüne çekmiş ve oldukça yüksek gücüyle baskı kurarak, kendine uygun yeni biçimlere itmiştir ve hem de, bir büyük "Açılım"la, TC'yi kendi taleplerini yerine getirebile-

cek bir yeniden yapılanmaya zorlamaktadır. Artık, yerel güçler, şayet kaybetmek istemiyorlarsa, küresel güçlerle eskisinden çok daha doğrudan ilişkilendikleri bir yeni zemin üstünde konumlanmayı becerebilmek ve bu yeni durumun istemlerine uygun cevaplar üretebilmek zorundalar. Ve üstelik, bu yeni sürecin geriye dönme ihtimali yok denecek zayıflıkta.

Evet, işgale karşı bölgesel direnişin ABD'yi zorlaması, kapitalizmin uzun dalga krizinin güncel durumu ve ülkedeki somut gelişmelerin ortaklaşarak kurduğu baskı, Türkiye'yi yeni bir konuma doğru itiyor. Herkes, oldukça riskli, yoğun ve gergin bu güncel gidişe uyum sağlamak, kendi konumunu bir kez de bu zemin üzerinde yeniden üretmek zorunda.

reçlerin kalıcılığı açısından, askeri, siyasi ve mali operasyonların sürekliliğinin sağlanması gerekiyordu.

TC, tam da bu noktada, kendi bölgesel hegemonya arayışları açısından elverişli bir sürecin içine girme imkanını yakaladı. İşgal sürecinin ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan ve yük paylaşmak isteyen ABD, uygun yerel ortak-ışbirlikçi-taşeron olarak TC'yi işaret etti. İşgalin ilk döneminde istenen ama başarısız ortaklaşma için, artık koşullar uygun hale gelmişti. AKP iktidarı sürecin zeminini hazırlamış, "İslam" ve "Yeni-Osmanlılık" söylemiyle gerekli toplumsal meşruiyeti üretmeye çalışıyordu.

Evet, Huntington'un "Medeniyetler Çatışması" kitabında tarif ettiği ABD'nin çıkarlarına uygun bir Türkiye, neredeyse aynen yaratılıyor.

Sırtını Doğu'ya ve bölgesine, yüzünü Batı'ya dönmüş ve Kemalist modernleşme hamlesiyle İslam'ı özgün bir kemalist laiklik biçiminin içine sıkıştırılmış TC, aynen Huntington'un tavsiye ettiği gibi, "Yeni Osmanlı" olarak bölgesine hegemonya dayatan ve İslam'ı küresel sermayenin çıkarlarına uygun bir yorumla tabi tutarak İslam ülkeleriyle ilişkilenen bir konuma doğru itiliyor.

Ve elbette, bütün bu dönüşümün dengelerinin kurulmasında belirleyici olan küresel güç ABD, güncel ve tarihsel çıkarlarını sürecin her adımına dayatıyor ve içeriyor. Zaten, TC bölgeye attığı her adımda, önceden askeri, politik ve mali operasyonlarla kodlanmış bu coğrafyada ilerleyebilmek için ABD'nin iznini almak zorunda.

TC Ne Yapıyor?

En genel bir zeminde, küresel sermayenin çıkarlarına uygun bir İslam yorumunu kendine içselleştirerek "örnek ülke" oluyor ve sermayenin hareketine kimi pürüzler çıkaran ve günümüzde ve gelecekte bölgedeki yoksulların isyan bayrağı olma potansiyelini taşıyan bölgenin özgün toplumsal dinamiklerini ve özellikle de bütün nüanslarıyla İslam'ı, sistemin bütünsel çıkarları doğrultusunda kontrole

alıyor.

Daha özelde ise, bir dizi hamleyle, ABD'nin çıkarlarıyla yerel sermayenin çıkarlarının uyumlaştığı bir bölgesel hegemonya kurulmaya çalışılıyor. TC'nin Osmanlı geçmişi meşruiyet amacıyla kullanılırken, İsrail'in faşizan uygulamalarına karşı tepki de, görünüşte o tepkinin sözcüsü olunarak kontrole alınıyor, üstelik aynı süreç içinde İsrail'in kimi sivrilikleri de törpüleniyor.

TC-Suriye ekseninde İran'ın bölgedeki etki alanı daraltılır ve bölgedeki direnişçi güçlerin lojistik desteği darbelenirken, Suriye küresel sermayenin hareketine daha uygun bir politik yapı dönüşümüne zorlanıyor. TC-İrak ekseninde ise, işgalci ABD'nin askerlerini kısmen çekmesinden sonra oldukça zorlanacağı belli olan siyasi-askeri istikrarının sağlanabilmesini hedefleniyor.

Her iki eksen de, sermayenin hareketinin ve birikiminin önünü açıcı bir zeminde kuruluyor ve zamanla ortaklaşacağı bir dokuyla inşa ediliyor. TC merkezli ve ABD himayesinde bir TC-İrak-Suriye ortak ekonomik ve siyasi alanının hedeflendiği görülüyor. Bu alanda oluşacak gücün, Ortadoğu'daki diğer operasyonlar ve İran'ın baskılanması için destek olacağı açıktır.

Öte yandan, İsrail tarafından bir toplama kampına çevrilmiş Filistin'de, sorunun çözümünü geriye atan TC merkezli bir "serbest bölge-ucuz iş gücü" açılımla, her tarafından kanayan mazlum Filistin halkının yaralarına ağrı kesici merhem sürüp, bir de emeğini sövmek hedefleniyor. Gelişecek pazar ilişkilerinin toplumsal dokuda ve kişiliklerde yaratacağı hasarın, direnişi çözücü etken olarak kullanılacağı açık. Hamas'ın bu yön-

deki zaafı, şimdiden kullanılıyor. El Fetih/Filistin Kurtuluş Örgütü'nden sonra Hamas'ın da pasifize edilmesiyle, geriye kalacak Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin göstereceği direnişin, kabul edilebilir bir düzeyi aşamayacağı hesaplanıyor olmalıdır.

Lübnan'da, kısmen Komünist Parti rol oynasa da esas olarak Hizbullah merkezli olan direniş, Suriye sisteme içerilerek ve İran'la bağlantı baskılanarak lojistik desteği kesilip zorlanacaktır. Lübnan merkezli bazı sermaye gruplarının Türkiye'ye yönelik artan ilgisi ise, daha geniş açılımların sırada beklediğini gösteriyor.

Afganistan'daki ABD işgalinde şimdiye dek daha çok lojistik ve politik destek gücü düzeyinde görev alan TC, özellikle Obama'nın ziyaretinden sonra, savaşçı güç olarak da devreye girmeye hazırlanıyor. Bağlı olarak, Pakistan'da yürüten ABD operasyonunda da, bir çok subayı Ankara'daki Harp Okulu'nda yetişen ve Türkçe bilen Pakistan Ordusu aracılığı ile devrede bulunduğu anlaşılıyor.

Yerel bir İslam ülkesi olmasının avantajlarını hep devrede tutan TC'nin, bu kapasitesini en çok İran'a karşı kullanacağı anlaşılıyor. Gücü yetmediği için şimdiye dek İran'a saldıramayan ABD'nin askeri güçle yapmak istediklerini, TC "yumuşak gücünü" kullanarak becermeye çalışıyor. Ancak, kendisi de bölgesel hegemonya peşinde olan İran'ın kendi bağımsız oyun planı var ve TC-İran sınırında aynı zamanda sürekli bir gerilim de birikiyor. Şimdilerde düşük bir ihtimal haline dönüşse de, olası bir ABD-İsrail operasyonunda, TC'nin lojistik destek gücü olarak kullanılmasının hesaplandığı anlaşılıyor.

Gürcistan-Azerbaycan ve Ermenistan odaklı Kafkasya ilişkileri de, doğrudan

Afganistan ve Irak'taki işgal sürecinin ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan ve yük paylaşmak isteyen ABD, uygun yerel ortak-ışbirlikçi-taşeron olarak TC'yi işaret etti. İşgalin ilk döneminde istenen ama başarısız ortaklaşma için, artık koşullar uygun hale gelmişti. AKP iktidarı sürecin zeminini hazırlamış, "İslam" ve "Yeni-Osmanlılık" söylemiyle gerekli toplumsal meşruiyeti üretmeye çalışıyordu.

ABD-Rusya ilişkilerinin akışına bağlı ve oradaki iniş çıkışlar TC'nin Kafkasya'daki hamlelerini de belirliyor. Obama sonrasında farklı bir zemine oturma arayışında olan ABD-Rusya ilişkisi yeni konumunda netleştiği oranda, TC'nin bölgedeki pozisyonu da şekillenecektir.

Bakü-Ceyhan, Samsun-Ceyhan ve Nabucco boru hatları da, devrede olan Irak-İskenderun hattıyla birlikte, Türkiye'ye, stratejik önemde bir enerji nakil coğrafyası olma konumunu kazandıracaktır. Öyle anlaşılıyor ki, ABD ve AB, Rusya'ya ve bölgedeki diğer risklere karşı, kendi enerji ihtiyaçlarını ve o alandaki yüksek sermaye birikim imkanlarını TC kanalıyla garantiye almak istiyor.

İşte, özetle kimilerine değindiğimiz bölgesel askeri-politik ve mali süreçler, TC açısından, geleneksel tutucu ve içe kapalı dış politikadan, saldırgan ve riskli ve küresel güçlere daha derinden bağlandığı yeni bir döneme geçiş anlamına geliyor. Günlük basında ve AKP propagandasında daha çok TC'ye ve yerel sermayeye neler kazandıracaklarıyla ballandırarak anlatılan bu sürecin, aynı zamanda yoğun gerginlik ve risk içerdiği ve hatta, TC'nin tasfiyesi sonucunu doğurabilecek olasılıkları da yüksek oranda barındırdığı açıktır. TC, arı kovanına çomak sokuyor ve üstelik kendi bağımsız davranma yeteneği de oldukça zayıf.

09.10.2009

Yerel bir İslam ülkesi olmasının avantajlarını hep devrede tutan TC'nin, bu kapasitesini en çok İran'a karşı kullanacağı anlaşılıyor. Gücü yetmediği için şimdiye dek İran'a saldıramayan ABD'nin askeri güçle yapmak istediklerini, TC "yumuşak gücünü" kullanarak becermeye çalışıyor. Ancak, kendisi de bölgesel hegemonya peşinde olan İran'ın kendi bağımsız oyun planı var ve TC-İran sınırında aynı zamanda sürekli bir gerilim de birikiyor.

Ergenekon soruşturmaları Kürt açılımı, Ermeni açılımı...

AÇIL SUSAM AÇIL

Sermayenin herhangi bir kliğinin ardında saf tutmak ulusalcıların ve liberallerin tercihidir, devrimci sosyalistlerin tercihi; bağımsız-devrimci sınıf politikası ve halkların kardeşliğidir. Biz halklarımızın belleğinde yaşayan masallara inanıyoruz. Liberal ve ulusalcı akımlar ise, sürekli olarak "boş, uydurma, yalan söz" anlamında masallarla temelsiz hayaller yaymaya çalışıyorlar.

MURAT DÜZGÖR

Demokratik açılım ya da Kürt açılımı tartışmaları ülkenin siyasal gündeminde öncelikli yerini korumaya devam ediyor. AKP hükümetinin açılım adı altında ortaya sürdüğü politikalar gerçekte hangi anlamı taşıyor? Ya da şöyle soralım; AKP bu politikaları neden ortaya sürüyor?

Ne de olsa serde doğruluk var. Doğunun masal geleneğinde de "açıl susam açıl" sözünün tarihsel bir derinliği var. "Ali Baba ve Kırk Haramiler" masalından söz ediyoruz. Demokratik açılım süreci gerçekleştirilebilirse, bir süredir tıpkı masaldaki gibi açılan kapının ardında, gizli büyük zenginliklerin bir tesadüf sonucu gariban Ali Babanın eline geçmesi gibi, bir bütün olarak coğrafyamızın zenginliklere boğulacağı dile getiriliyor.

Gündemi kaplayan "açılımlar"ın gerçek anlamını kavrayabilmek için, öncelikle uluslararası siyaset ve emperyalist-kapitalist dünyanın içinden geçmekte olduğu konjonktürün temel niteliklerini ortaya çıkaran olgu ve süreçlere kısaca değinmemiz gerekiyor.

Uluslararası siyasetin temel odak noktası, Ortadoğu'dan Kafkaslar'a ve İç Asya'ya açılan bir hat üzerindedir. Bu hat dünyanın en zengin enerji kaynaklarına sahiptir, enerji kaynaklarını ve nakil yollarını kontrol etme mücadelesi uluslararası siyasetin asli belirleyicidir.

Ezilen ve sömürülen halk güçlerine ve işçi sınıfına güvensizlik temelinde, sermayenin politikalarına sarılan bir diğer politik eğilim ise liberal soldur.

Halk güçlerine ve işçi sınıfına duyulan güvensizliğin sonucunda sermayenin kuyruğuna takılan bu güçler, özellikle yadıkları temelsiz hayallerle bu süreçte rol oynuyorlar.

Emperyalizm bölgeyi yeniden düzenleniyor

ABD emperyalizminin Afganistan ve Irak işgallerini, Kafkasya'da gerçekleştirilen "kadife devrimleri", Rusya'nın Gürcistan'a saldırısını, İran üzerinde yoğunlaşan emperyalist baskı politikalarını, bu bağlam içine yerleştirdiğimizde tablo daha da netleşmektedir. Sözü ettiğimiz hatta haritadan baktığımızda, kilit ülkenin İran olduğunu görürüz. Bu hattın bağlantı noktaları İran'da kesişmektedir ve aynı zamanda mevcut koşullarda İran, Ortadoğu'da emperyal ideolojiye karşı hegemonik bir ideolojik söylem üretebilen yegane merkezdir.

İslam coğrafyasında emperyalizme karşı muhalefetin ideolojik ve siyasal merkezi İslamcı akımlara geçmiştir. İran merkezi ideolojisi ile bu akımların ağırlıklı bölümünün referans kaynağıdır ve pratikte bu akımların önemli bir bölümüne mali, askeri ve lojistik destek vermektedir.

Bölgenin emperyalizm tarafından yeniden düzenlenmesi süreci, emperyalizm açısından İran meselesinin hallini zorunlu kılmaktadır. Bunun hangi yöntemle, ne zaman gerçekleşeceği yürütmekte olan sürecin akış yönüne bağlıdır. Rusya'nın ürettiği politikalar, İran meselesinin hallinin gecikmesindeki başlıca etkenlerden biri idi. G-20 zirvesi

si bu açıdan bir dönüm noktasına işaret ediyor, çünkü bu zirve ile birlikte, ABD hegemonyasını belirli ölçek ve koşullarda paylaşmaya dönük bir hamle yaptı. ABD bu hamlesinin karşılığını da İran'a karşı kazandığı diplomatik zaferle aldı. Bu diplomatik zaferde Rusya'nın tutum değişikliği dikkate değer bir gelişme idi.

G-20 zirvesi Türkiye'nin bölgedeki rolünün netleştirilmesi açısından da önem taşıyor. Zirve öncesinde, AKP'nin özellikle Suriye, Irak, Mısır, İran ile yoğunlaştırdığı diplomasi trafiği, Türkiye'nin yüklenmeye çalıştığı rolün niteliğine ilişkin fikir vermektedir. Emperyalizmin bölgedeki taşeronluğu tamı tamına bu rolü tanımlamaktadır. G-20 zirvesinde, Tayyip Erdoğan'ın Filistin meselesine ağırlıklı bir yer ayırması, "one minute" şovunun devamı niteliğindedir.

İdeolojik Kurgu "Neo-Osmanlılık"

Yüklenilen rol, emperyalizmin bölgeyi yeniden düzenleme sürecinde Türkiye'nin emperyalizmin baskı ve sömürüsü altındaki Ortadoğu'nun merkez ülkesi ve bölge halklarının hamisi konumuna gelmesidir. Bu politik hedefin, ideolojik kurgusu "neo-Osmanlılık" olarak kodlanmaktadır. Bir bakıma, bölge halklarına sunulan seçenek İran İslamı'na karşı, AKP'nin ılımlı İslam'ı olmaktadır.

Türkiye egemenleri emperyalist yağmadan kapacakları payın miktarını yükseltmek amacıyla, siyasal alanda geniş kapsamlı bir re-organizasyonun işaretlerini vermiştir. Ergenekon soruşturmaları, Kürt açılımı, Ermeni açılımı, bu re-organizasyon sürecinin bileşenleridir.

Akmakta olan sürecin niteliğini ve siyasal güçlerin saflaşmasını kavrayabilmek açısından; DTP heyetinin yaptığı Güney Kürdistan ziyareti ilginç detaylar veriyor. PKK'nin, "demokratik açılım" adı altında yürütülmeye çalışılan politikaların esas olarak PKK'yi Kürt halkından ayırtmaya ve imha etmeye dönük bir yönelim taşıdığını açıkladığı günlerde gerçekleşen ziyarette, DTP heyetiyle görüşen Barzani'nin üstüne basa basa "demokratik açılım" sürecini ve AKP'yi desteklediklerini ilan etmesi politik saflaşmaları kavramamıza olanak sunuyor.

Politik analizlerin ideolojik kurgular çerçevesinde değil, gerçek güç ilişkilerinin nesnel yapılarının saptanmasıyla gerçekleşebileceği en fazla içinden geçilen süreçte ortaya çıkıyor.

Marksist politik analizin önemi de yine bu süreçte daha da belirginleşiyor. "Demokratik açılım" adı altında yürütülmeye çalışılan politikalar karşısında ki politik tutumların salınımlı, uçtan uca savrulan karakteri, Marksist politik analizin yerine ideolojik kurguların geçirilmesi temeline dayanıyor.

Ulusalcı Akım ABD ile Aynı Saflarda

Sosyalist hareket içinde, liberal ve ulusalcı akımların gelişmesini ana çizgileriyle sergilemeye çalıştığımız siyasal gelişmeler koşulluyor. Birbirine düşman gibi görünen bu iki akımın da politikada beslendiği temel, ezilen ve sömürülen halk güçlerine, işçi sınıfına güvensizliktir.

Ulusalcı akım, halk güçlerinin irade ve inisiyatifine güvenmediği için, örgütlenmiş milyonlarca yoksulun eylemlerine, silahlanmış ve savaşan binlerce savaşıya değil; emperyal merkezlerin bir

açıklamasına, ya da emperyal merkezlerin halk güçlerini bölmek amacıyla geliştirdiği bir hamleye gözünü diker. Politik argümanlarını buradan çıkarmaya çalışır. Dolayısıyla da, sözgelimi ordunun düzenlediği sınır-ötesi operasyonda bir an da kendini "can düşmanı" ABD emperyalizmiyle aynı saflarda buluverir.

ABD emperyalizminin lojistik, diplomatik ve istihbarat desteği ile gerçekleşen sınır-ötesi operasyona karşı, kendi irade ve inisiyatifleriyle direnen halk güçlerine güvensizlik ulusalcı solu ABD emperyalizminin yarıdakçılığına sürükler. Kendisini ulusalcı solun avukatı ve teorisyeni olarak tanımlayan bir zat, orduya sınır-ötesi operasyon için askeri taktikler vermeye başlar.

"Demokratik açılım" adı altında yürütülen politikalar söz konusu olduğunda, ulusalcı sol yine aynı nedenlerden ötürü, savaşçıların Zap direnişini, DTP'nin seçim başarısını, hiç durmayan halk eylemlerini görmezden gelir. ABD'nin Ortadoğu politikaları çerçevesinde ele aldığı "demokratik açılım" sürecinde, ulusalcı sola göre Kürt tarafının hiçbir inisiyatifi ve iradesi yoktur. ABD, AKP'ye emretmekte, AKP uygulamakta, Kürt tarafı da bu politikaya yatmış yol almaktadır. Ortadoğu'nun en dinamik halk hareketlerinden birinin, ABD tarafından bölgesel denklem içinde dikate alınması ve bu hareket üzerine politikalar geliştirilmesinden daha doğal ne olabilir?

Halkın örgütlü gücüne dayanan Kürt politik hareketinin politik gelişmelerin niteliğine bağlı olarak çeşitli taktikler geliştirmesi ve çeşitli ittifakları zorlaması politik mücadelenin doğasına uygundur. Esas olarak Kürt yoksullarının özlem ve taleplerinin temsilcisi olan hareket, Kuzey Kürdistan halkının ezici çoğunluğunu politik yörüngesi içine aldığı seçim başarısıyla somut olarak gösterdi. Gerek temsil edilen halk kitlelerinin sınıfsal olarak farklı eğilimleri içeriyor olması, gerekse Türkiye işçi sınıfı ve emekçilerinin siyasal inisiyatif ve etkinliğindeki zayıflık, Kürt hareketinin politikalarını tartışırken dikkate alınması gereken olgulardır.

Yüklenilen rol, emperyalizmin bölgeyi yeniden düzenleme sürecinde Türkiye'nin, emperyalizmin baskı ve sömürsü altındaki Ortadoğu'nun merkez ülkesi ve bölge halklarının hamisi konumuna gelmesidir. Bu politik hedefin, ideolojik kurgusu "neo-Osmanlılık" olarak kodlanmaktadır. Bir bakıma, bölge halklarına sunulan seçenek İran İslamı'na karşı, AKP'nin ilimli İslam'ı olmaktadır.

Sermayenin Kuyruğundaki Sol

Ezilen ve sömürülen halk güçlerine ve işçi sınıfına güvensizlik temelinde, sermayenin politikalarına sarılan bir diğer politik eğilim ise liberal soldur. Halk güçlerine ve işçi sınıfına duyulan güvensizliğin sonucunda sermayenin kuyruğuna takılan bu güçler, özellikle yarıdaklı temelsiz hayallerle bu süreçte rol oynuyorlar. Küresel rüzgarlarla da beslenen bu akım, emperyalizm çağında mutlak olarak gerici bir karaktere sahip olan sermaye sınıfını pembeye boyama görevini yerine getirmektedir.

Taraf gazetesi, bu odağın gur sesi konumundadır ve yaydığı temel yanılama: Kürt sorununun emperyalizm ve işbirlikçisi AKP tarafından çözüleceği, bu çözümle birlikte Türkiye'nin zenginleşeceği ve barış ve huzur dolu günlerin yaşanacağı yönündedir.

İlk olarak ABD emperyalizmi ve işbirlikçisi AKP Kürt meselesinde mazlum Kürt halkından yana bir çözüm peşinde değildir, tersine Kürt halkının politik önderliğini yok edip, Kürt halkının politik dinamizmini, kısıntı niteliğinde kimi haklar vererek, düzene entegre etme amacıyla hareket etmektedirler.

İkincisi, Türkiye emekçi ve yoksullarının içinde yaşadığı acımasız koşulların asli nedeni Kürt meselesinin çözümsüzlüğü değil, kapitalist üretim ilişkilerinin doğal sonuçları olan sömürü ve soygundur. Kürdistan halkı ulusal haklarını kapitalizm koşullarında alabilir, devrimci sosyalistler bunun için sonuna kadar mücadele ederler ve kayıtsız koşulsuz Kürt halkına destek sunarlar, ancak sosyal kurtuluş ancak kapitalizm yıkılması ve sosyalizmin kurulmasıyla mümkün olacaktır. Bu temel gerçeklik her koşulda hükmünü yürütecektir.

Liberal solun yaymaya çalıştığı bir diğer hayal, Avrupa Birliği'ne entegrasyon sürecinin Türkiye'ye barış ve zenginlik getireceği yönündedir. Bu da diğeri gibi, ancak boş bir hayaldir. Avrupa Birliği emperyalist bir karaktere sahiptir, Avrupa demokrasisi olarak adlandırılan düzen, büyük ölçüde emper-

ABD emperyalizmi ve işbirlikçisi AKP Kürt meselesinde mazlum Kürt halkından yana bir çözüm peşinde değildir, tersine Kürt halkının politik önderliğini yok edip, Kürt halkının politik dinamizmini, kısıntı niteliğinde kimi haklar vererek, düzene entegre etme amacıyla hareket etmektedirler.

yalist talan ve yağmadan sağlanan kaynakların bir bölümünün emekçi sınıfın belli katmanlarına yönlendirilmesi sonucu oluşan denge durumunu ifade eder. Bu denge durumu, neo-liberal politikaların egemen olmasıyla birlikte, Avrupa çapında bozulmaya başlamıştır. Dolayısıyla gerçekliklerle tabana karşıt ideolojik kurgular, liberal sol tarafından üretilmekte ve kitleler arasında yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Düşman gibi görünen her iki akımın da ortak paydası, işçi sınıfı ve ezilenlerin siyasal rol ve iradesine inanmamları, bu nedenle de düzen içi kapışmalarda egemenlerin kuyruğuna takılmalarıdır.

Devrimci sosyalizm, bu düşman kardeşlere karşı sınıf belirlenimli politikaları yükseltmek, tüm ezilenleri bu yansamalar dünyasından gerçeklikler dünyasına çekmek görevini yüklenmiştir. Bu görev, ideolojik, örgütsel ve siyasal alanlarda başarılmak zorundadır.

Bağımsız - Devrimci Sınıf Politikası ve Halkların Kardeşliği

Masalla başlamıştık masalla bitirelim: Masal sözcüğünün sözlükteki bir anlamı "Kulaktan kulağa nakledilerek zamanımıza kadar gelen ve olağanüstü maceralarla, kahramanlıklarla süslenmiş olan hayali hikaye"dir. Yine aynı sözlükteki bir diğer anlamı ise, "Boş, uydurma, yalan söz"dür. Ancak bu sözcüğün etimolojik kökenine baktığımızda kaynağının "mesel" sözcüğü olduğu-

nu görürüz. Mesel sözcüğünün kaynaklık ettiği bir diğer sözcük ise "mesele"dir. Bu sözcüğün sözlükte verilen anlamlarından ilki de "çözümü zor iş veya durum"dur.

"Çözümü zor iş veya durum" anlamında bir mesele olan Kürt meselesine dönük hamleler "boş, uydurma, yalan söz" anlamında bir masal olarak tanımlanabilir, ama masalı "kulaktan kulağa nakledilerek zamanımıza kadar gelen", henüz yazının bilinmediği zamanların gerçek olaylarının halk belleğindeki birikimi olarak da tanımlayabiliriz. Türkçe, bu olanağı sağlamaktadır. Biz, bu "mesele"nin ancak ve kesinlikle bağımsız halk güçlerinin siyasal irade ve inisiyatifleriyle, halkların kardeşlik ve dayanışmasıyla bir çözüm rotasına gireceğini düşünüyoruz. Sermayenin herhangi bir kliğinin ardında saf tutmak ulusalcıların ve liberallerin tercihidir, devrimci sosyalistlerin tercihi; bağımsız-devrimci sınıf politikası ve halkların kardeşliğidir. Biz halklarımızın belleğinde yaşayan masallara inanıyoruz. Liberal ve ulusalcı akımlar ise, sürekli olarak "boş, uydurma, yalan söz" anlamında masallarla temelsiz hayaller yaymaya çalışıyorlar.

Bir önemli not: Yerel Yönetim Seçimleri sürecinde art arda patlayan "açılımlar"dan en ilginç CHP'nin "çarşaf açılımı" idi. "Açılım" için çarşafa soktukları bir kadına saldırıp, şiddet uygulayanlar da aynı CHP'lilerdi. "Açılım" geleneğimizi yansıtan bu olay egemen siyasal kültürü sembolize etmektedir. "Mesele"ye bir de bu açıdan bakmakta sonsuz yarar vardır.

Devrimci-yenilenmeci güçleri güncel devrimci sorumluluklara yaklaştıracak olan, gerekli hamleyi gerçekleştirmek, kolektif sosyalist odağı yaratma cüretini gösterebilmektir. Nesnellik bize bunu işaret ediyor. Bunun önüne kendi öznelliklerini koyanlar tarih önünde hesap vermek zorunda kalacaktır. Tarih hepimizi, eleştirimizi de özeleştirimizi de devrimci bir hamleyle ileri sıçrayarak birlikte yapmaya çağırıyor. Bu çağrıya kulak tıkamayalım.

DEVRİMCİ HAMLE ZAMANI

TUNCAY YILMAZ

Bir yanda kapitalist sistem en büyük krizlerinden birini yaşıyor, diğer yanda ise TC rejimi en önemli dönüşümlerinden birini... Nesnel olarak kitlelerin sisteme ve rejime karşı güvensizliklerinin/rahatsızlıklarının had safhaya ulaştığı bir dönemden geçiyoruz.

Egemenler nasıl böylesi süreçleri kendilerini "daha güçlü bir biçimde" ve "yeniden" inşa etme fırsatı olarak görüyorlarsa, bizler de ezilenler açısından kapitalist krizlerin devrimci fırsatlar içerdiğini her daim göz önünde tutmalıyız. Böylesi süreçlerde bir taraf için "fırsat" olan, diğer taraf için "kabus" olacaktır. Sürecin kimin için fırsat kimin için kabus olacağını ise tarafların örgütlülük düzeyleri, ideolojik sağlamlıkları ve taktik becerileri belirleyecektir.

Genel olarak bir "krizden" değil de bugünden bahsettiğimize göre bugünkü durumun, imkanların, tehlikelerin üzerinde duralım.

Sermaye açısından bakıldığında yapısal sorunlar çözülememiş olsa da (ki çözülebilmesi de mümkün değil, kriz kapitalizme içseldir) kriz sürecini fırsata dönüştürülebilmesi için önemli adımlar atıldığını tespit edebiliriz. Ücretler donduruldu, hatta geriletildi, çalışan sayısı düşürüldü, stoklar eritildi, çeşitli sektörlerde rekabet gücü olmayanlar daha büyükler tarafından yutuldu, emekçilerden toplanan vergiler, fonlar çeşitli yöntemlerle ser-

mayeye aktarıldı, "hepimiz aynı gemideyiz" safsatısıyla emek örgütlerinin önemli bir kısmı gemiyi (patronlarını) kurtarmak için daha fazla "fedakarlık" politikalarına yedeğe... Bunları yaptığı için sermayeyi "sorgulamak" tsunami yarattığı için depremi sorgulamak kadar abesleştigeldir. Sermaye budur! Her imkanı kâr marjını arttırmak, maliyetlerini azaltmak, sürdürülebilirliğini muhafaza etmek, kendisini büyütmek, merkezileştirmek için kullanmak onun doğasıdır. Başka türlü düşünülemez.

Asıl sorgulanması gereken adres başkadır: Sermayenin eşitsiz düzenine karşı emekçilerin ve ezilenleri eşit, adil düzenini kurmak isteyenler!

En azından 11 Eylül'den bu yana sermaye cephesinde çok açık bir hegemonya ve yeniden inşa savaşı tüm dünya halklarının gözleri önünde cereyan etmekte. Bu savaşta birbirleriyle kapışanlar, emekçilere ve ezilenlere karşı yürütülen kesintisiz savaşta ise "silah arkadaşı" durumundalar. Dünya genelinde ve ülkemizde kendi cephemizde bu "silah arkadaşlığı" tutumunu geliştirememiş olmanın sistemin ve rejimin krizini egemenler için kabusa dönüştüremiyor oluşumuzun en önemli sebebidir.

Bunu neden geliştiremediğimiz ayrıntılı ve esaslı bir değerlendirmeyi hak etmekle birlikte biz yazımızı biraz daha kendi öznel durumumuza ve so-

rumluluklarımıza yönlendirelim.

Bir süredir gelişmeler karşısında güçlenmekte olan ulusal ve liberal tepkilere karşı sistem karşısında yıkıcı tutumuyla devrimci, işçi sınıfının tarihsel rolünde ısrarla Marksist, sınıf içindeki dönüşümleri kavrama ve sınıf dışı dinamiklerin kapitalizme karşısı mücadelede oynayacağı rolü bilince çıkarma hususunda yenilenmeci bir odağın oluşturulması gereği üzerinden çeşitli siyasal hamleler geliştirildi. Sosyalist Forum Girişimi'yle hayata geçirmeye çalıştığımız kurgumuz da öncelikle böyle bir odağı oluşturmak ve ardından da daha geniş bir demokrasi cephesiyle sürecin inisiyatifini ele almak üzereydi. Böyle bir hamleyi iyimser bir yaklaşımla "herkesle birlikte" gerçekleştiremeyeceğimizin farkında olduğumuzdan yuvarıda çerçevesini çizdiğimiz eksende olan, en azından böyle bir stratejik pozisyonu alabilme birikimi olan güçlerle bu işe soyunduk. O zaman tek parça durumunda olan SDP, SEH, EHP, SODAP, 14 Mayıs Platformu bizce böyle bir odağın olası bileşenleriydi. Bütün öznelerin işaret edilen düzleme ilişkin şu ya da bu açıdan eksikleri olmakla birlikte devrimci bir atılımın enerjisinin bu eksiklerin giderilmesi noktasında oynayacağı rol, yan yana gelişin yaratacağı sinerji, bir yeniden kuruluşun, harmanlanmanın, kolektif bir devrimci öznenin yaratılmasının imkanını sağlayabilirdi.

Ve böyle bir kolektif özne mevcut demokrasi güçlerinin, esasta burjuva demokrasininin ufku aşmayan liberal veya ulusalcı kamplara yedeklenmesinin önünde en önemli engel olacaktır(r).

Başaramadık...

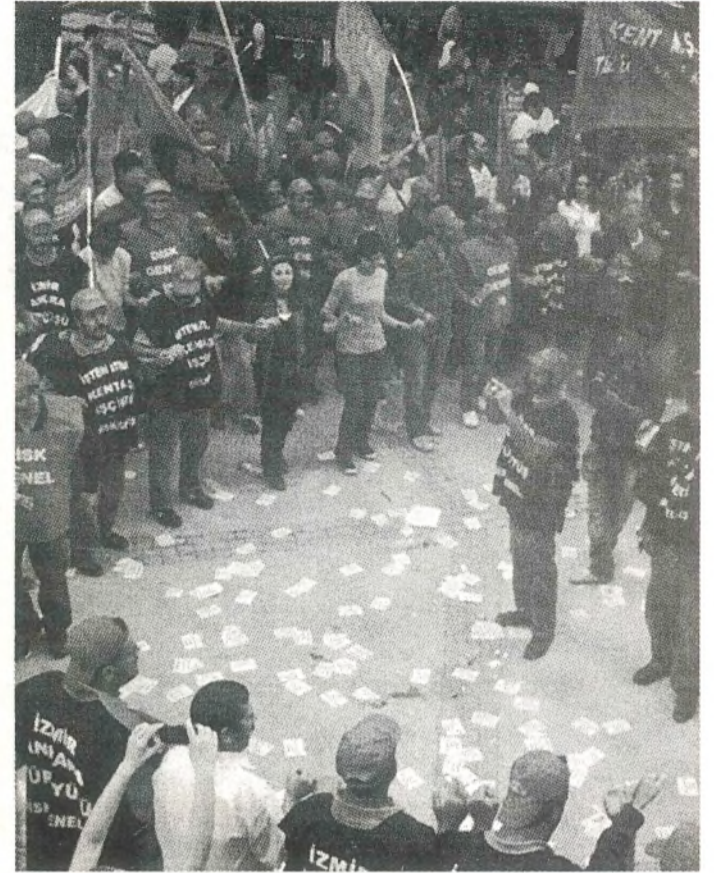
Bileşenlerin tamamını daha ileriye sıçratabilecek olan böyle bir hamlenin yapı(a)mamasının kritiği elbette yapılmıştır/yapılacaktır. Ancak bu kolektif odağın kurulamamasının kimi sonuçlarına, önümüzdeki sürece etkisi düşünülerek, değinmek gereklidir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki bu devrimci hamleyi yapmamayı "tercih eden" öznelerin tamamı önemli ölçüde güç yitirmiştir. Yitirilen sadece nicel güç değildir; aynı zamanda nitelik olarak da hedeflenen, işaret edilen siyasal düzlemde geri düşülmüştür. Yapı içerisindeki gerilimleri, herkesi daha devrimci bir pratiğe taşıyacak konuma yürüyerek/yerleşerek aşamamak, gerilimlerin içeride patlamasına yol açmış, bu gerilimlerle "eski" konumlarda yüz yüze kalmak "eski" refleksleri açığa çıkartmıştır.

Sosyalist demokrasiyi işleterek aramızdaki mesafeleri azaltmayı, kolektif bir özne yaratmayı hedeflerken, var olanları da parçalamak, hedeflediğimiz öznenin devrimci ve Marksist kimliğine olmasa da yenilenmeci kimliğine mesafeleri arttırmıştır. Hedeflenen ulaşma inancı azaldıkça da herkes gemisini güvenli bildiği limana bağlamayı tercih etmeye başlamıştır. Üstelik bunu yaparken de kendi limanının daha güvenli olduğunu göstermek için yola birlikte çıktıklarıyla arasındaki mesafeyi açmakta bir beis görmemektedir.

Bir süredir gelişmeler karşısında güçlenmekte olan ulusal ve liberal tepkilere karşı sistem karşısında yıkıcı tutumuyla devrimci, işçi sınıfının tarihsel rolünde ısrarla Marksist, sınıf içindeki dönüşümleri kavrama ve sınıf dışı dinamiklerin kapitalizme karşısı mücadelede oynayacağı rolü bilince çıkarma hususunda yenilenmeci bir odağın oluşturulması gereği üzerinden çeşitli siyasal hamleler geliştirildi.

Kolektif, etkili bir sosyalist odak yaratamamak ittifak kurulacak demokrasi güçlerine karşı elimizi zayıflatmış, bu kesimlerin devrimci demokrasinin programına değil burjuva demokrasinin programına yedeklenecek bir siyasi anlayışa güç vermelerinin önünü açmıştır.

Alan Boş Değil

Kolektif, etkili bir sosyalist odak yaratamamak ittifak kurulacak demokrasi güçlerine karşı elimizi zayıflatmış, bu kesimlerin devrimci demokrasinin programına değil burjuva demokrasinin programına yedeklenecek bir siyasi anlayışa güç vermelerinin önünü açmıştır. ÖDP'den kopan Ufuk Uras'ın Özgürlükçü Sosyalist Hareketi devrimci ve yurtsever güçlerle birlikte bir demokrasi cephesinin parçası olacağına 'devrimcilere ne kadar mesafe koyarsak o kadar iyidir' anlayışıyla ve bireysel katılı-

mın şart olduğunu öne sürerek (örgütlü) 10 Aralık Platformu, Taraf gazetesi çevresi ve hatta SHP'yle birlikte 'sol'u özgürleştirmeye çalışmakta. Sosyalist Hareketin güçlü bir alternatif yaratamaması durumunda sistemin solundaki muhalefet boşluğunu doldurmada en önemli aday durumunda olduğunu düşünen bu hareket, bünyesinde barındırdığı popüler şahsiyetlerle gerekli yerlerden icazeti ve iyi bir "medya planlamasıyla" da kitle desteğini toplamada zorlanmayacağını düşünüyor.

Devrimci odağı oluşturamamak aynı zamanda bu coğrafyadaki sosyalist-

lerin belki de tarihsel şansı olan Kürt Özgürlük Hareketiyle güçlü ve cesur bir ittifak ilişkisine girebilmesini de engellemektedir. Kolektif bir özne oluşturulabilirdiği koşullarda dahi göz ardı edilemez nicel farklılık mevcut öznelerin tek başlılığında daha da kaygılandırıcı olmakta, "nasıl olsa bir etkimiz olamaz" anlayışını güçlendirerek Kürt Halk Hareketini "uzaktan sevme" yaklaşımını ortaya çıkartmaktadır. Tabi bu "uzaklaşma" ideolojik gerekçelendirmelerini üretmekte gecikmeyecektir.

Nitekim, şu sıralar çeşitli gerekçelerle denemeleri yapılan ÖDP-TKP-EMEP (Halkevleri de bu ekibe dahil edilmeye çalışılıyor) eksenli "Kürt olmayan" kitleleri örgütleyebilmek için "Kürt Hareketine" mesafeli durmanın siyasal hattını örme girişimini sürdürmektedirler. Sosyalist güçlerin dağılımından çıkardıkları görev ise "küçük" siyasetlerle ortak işler yapıp "büyük" siyasetlerinin hızını kesmekle sınırlanmakta. IMF karşıtı eylemler sürecinde ilan ettikleri ortaklıkları muhtemelen bundan sonra birçok gündemde solun karşısına aynı şekilde çıkacaktır. Bu eksenin üçüncü ortak noktasının, AKP'yle mücadeleyi "gericilikle mücadele"yle eşleştirmek olması kuvvetle muhtemel. Görece kitleliliklerinin yanı sıra sosyalist

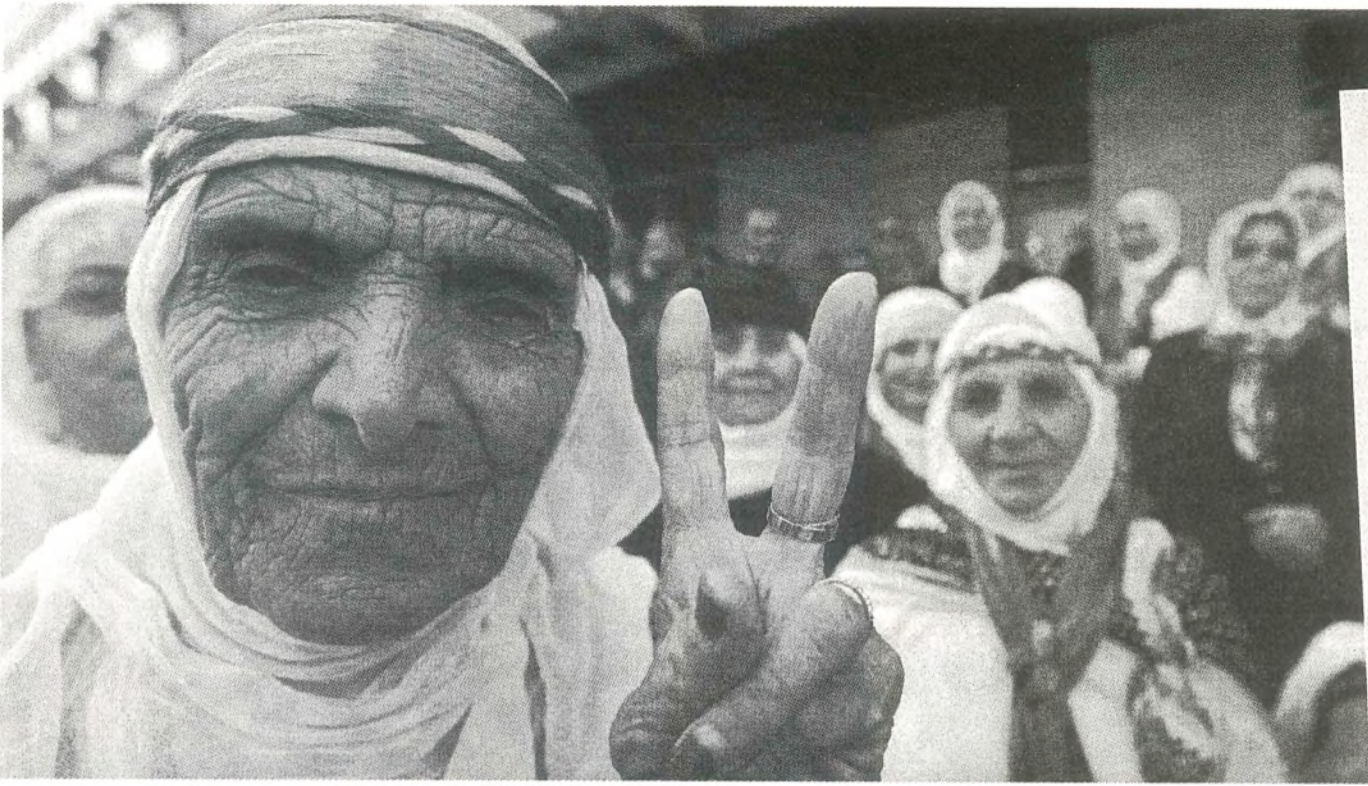
hareketin "yıkıcı" refleksleri karşısında "sağduyulu solu" oynayarak kitlelerin sistemle bağımlı örgütlü güce dönüştürmeyi hesap etmekte.

Şimdiye ve Bize Gelirsek...

Devrimci-yenilenmeci özneler olarak ya, "Bu sürece etki edecek bir yapı açığa çıkartamadık, kaderimize razı olalım ve en azından kendimizi koruyacak, mümkünse yavaş yavaş geliştirecek bir çizgi izleyelim" denilecek, ya da devrimci bir ileri hamleyi göze alacak ve sürece etki edecek bir sosyalist odak oluşturacağız. Evet, bunu yapabilmemizin önünde kimi engeller var. Kimi özneler bu ileri sıçramayı yapmaktan oldukça uzaklaştı, kimileri ise böyle bir hamle için epey yoruldu. Ancak hepimizi yukarıda bahsettiğimiz devrimci sorumluluklara yaklaştıracak olan, bu hamleyi gerçekleştirmek, kolektif sosyalist odağı yaratma cüretini gösterebilmektir. Nesnellik bize bunu işaret ediyor. Bunun önüne kendi öznelliklerini koyanlar tarih önünde hesap vermek zorunda kalacaktır. Tarih hepimizi, eleştirimizi de özelleştirmemizi de devrimci bir hamleyle ileri sıçrayarak birlikte yapmaya çağırıyor. Bu çağrıya kulak tıkamayalım.

Devrimci-yenilenmeci özneler olarak ya, "Bu sürece etki edecek bir yapı açığa çıkartamadık, kaderimize razı olalım ve en azından kendimizi koruyacak, mümkünse yavaş yavaş geliştirecek bir çizgi izleyelim" denilecek, ya da devrimci bir ileri hamleyi göze alacak ve sürece etki edecek bir sosyalist odak oluşturacağız.

TKP "Kürt Halkı"nı ve Kolektif Haklarını Tanımıyor!

TKP'NİN DUYGUDAŞLIĞI KİMLERLE?

TKP yöneticileri statükocu/ulusalcı kesimlerle bu kadar çok duygudaşlık içinde olmasalar ve aynı bölünme kabusunu görmeseler, Kürt Halk Hareketinin kuşkusuz kolektif siyasi haklarında ısrar ederken, aynı zamanda Türkiye halklarıyla birlikte yaşamayı samimi biçimde istediğini fark edebilecek ve rahatlayabileceklerdi. Ve gerek işçi sınıfının birliğinin gerekse halklar arasında kardeşliğin sağlam bir zeminde gerçekleşmesinin yolunun ezilen halkların tüm siyasi ve demokratik haklarının eksiksiz tanınmasından geçtiğini, bu Leninist ilkeyi, kolayca hatırlayabileceklerdi.

Giriş

Genciyle, ihtiyarıyla, kadınıyla, çocuğuyla Kürt halkı ayağa kalkmış, onbinlerce evladını yitirse de özgürlük isteğinde ısrar etmektedir. Bu süreçte muazzam bir özgürleşme yaşanmakta, mücadele, bu coğrafyanın halklarının içine sokulduğu cendereyi parçalamaktadır. Bu da tüm Türkiye emekçilerinin önüne büyük devrimci olanaklar sunmaktadır.

Bu durumda komünistlere düşen görev, ikirciksiz biçimde Kürt halkının ve mücadelesinin yanında olmak değil midir? Ama hayır! Bizim kimi "komünist"lerimiz olaya böyle bakmaz! Onlar olaya güya "sınıf ve Marksist ilkeler" açısından bakarlar. Onlara göre Kürt sorunu, bir "emek sorunu"dur. Böylece ulusal sorun emek-sermaye çelişkisine indirgenir, ulusal karakterinden dolayı her kesimden yurtseverleri barındıran Kürt cephesinin içinden sadece işçi ve emekçiler seçilip alınır (örgütlenmeye değer bulunur) ve gerisi ya aktif ya da potansiyel emperyalizm işbirlikçisi ve gerici olarak bir kenara atılır.

Oysa bir ulusal sorunu sınıf sorununa indirgemek, gerçekte onu inkar etmek, onun komünistlere dayattığı güncel devrimci görevleri görmezden gelmek ve yarattığı devrimci olanaklardan kaçınmak demektir.

Bu yaklaşım Türkiye sosyalist hareketinin önemli bir bölümüne -farklı nüanslarla- egemendir. Başka örnekler de gösterilebilirdi ama biz burada örnek olarak TKP'yi ele alacağız.

***

TKP, AKP Hükümeti tarafından özellikle son aylarda açıkça dile getirilip somut girişimlerde bulunulan "Kürt Açılımı" üzerinden Kürt sorununa ilişkin yaklaşımını ayrıntılandırıp netleştiriyor. (Örnek olarak TKP'yi almamızın bir nedeni de bu "netlik"tir.) Bugün TKP adını sahiplenmiş olan bu siyasi hareketin Aydemir Güler ve Kemal Okuyan gibi ağır topları son aylardaki yazılarının büyük bölümünü Kürt sorununa ayırıyor. Ayrıca TKP yönetimi bu konuda bildiriler yayımlıyor. En önemlisi, TKP Kürt sorununa yaklaşımını "Barış, Kardeşlik ve Birlik Bildirgesi" adıyla Ağustos ayında kamuoyuna açıkladı. Öncelikle bu bildirgeyi temel alarak TKP'nin yaklaşımını değerlendirelim:

"Kürt Açılımı Emperyalizmin Projesi"

TKP belgeleri ve TKP'lilerin yazılarındaki AKP Hükümeti'nin "Kürt Açılımı"na yönelik en önemli eleştirisi, bu

açılımın ABD'nin bölgeyi yeniden şekillendirme planının bir parçasını oluşturmasıdır. TKP bu tespitten yola çıkarak, Kürt Özgürlük Hareketini de bu açılıma cevap vermek yoluyla ABD'nin işbirlikçisi haline geldiği/gelmek istediği şeklinde suçluyor. Bunu daha çok örtülü biçimde, bazen biraz daha açık olarak ifade ediyor. Sözelimi ABD'nin, Irak Kürdistanı'ndaki özerk devlet üzerinden, "Türkiye Kürtlerini emperyalizm ve gericiлик yanında taraflaştırmakta" olduğunu ileri sürüyor. Bu dolaylı anlatımın doğrudan anlatıma çevrilmiş hali, Türkiye Kürtlerinin emperyalizmle uzlaşma arayışı içinde olduğudur.

Toplumsal Özgürlük yazarları çeşitli sayılarımızda, ABD'nin Ortadoğu'da yeni bir yönelime girdiğini, Türkiye'yi "bölgesel liderlik" havucuyula öne ittiğini, "Yeni Osmanlılık" hayalini pompaladığını vurguladılar. ABD emperyalizminin bölgeyi yeniden şekillendirme planının önündeki en önemli engellerden birinin, askeri ve siyasi bakımdan donanımlı 5000 kişilik bir silahlı gücü olan, dört ülkede birden siyasi ve askeri varlığı bulunan PKK olduğu da açıktır. ABD, çeşitli nedenlerle bu önemli güce karşı kendi ordusunu kullanmak istemiyor. Ateşteki kestaneyi alması için -ister askeri, ister siyasi yöntemlerle olsun- Türkiye'yi teşvik ediyor.

SEMİH GÖKÇE

Türkiye devletine gelince; hükümeti, ordusu, bürokrasisiyle, 25 yıllık savaşın sonra PKK'yi askeri olarak yenemeyeceğini, PKK'ye katılımların arı vermeksizin devam ettiğini, milyonlarca Kürdün açıkça Özgürlük Hareketine destek verdiğini artık -nihayet- idrak ve itiraf ediyor. Keza tekelci sermaye bu savaşın kendi çıkarları açısından yararlı olmaktan çok zararlı olduğu tespitini yapıyor. Türkiye egemen sınıfı, ABD himayesinde bölge liderliği planlarının önündeki en büyük engel olarak silahlı Kürt hareketini görüyor; bu engelin ağırlıklı olarak siyasi yöntemlerle ortadan kaldırılması için hazırlık yapıyor.

PKK yöneticileri ise, başta Abdullah Öcalan olmak üzere, Kürtlerin siyasi ve demokratik taleplerinin kabul edilmesi karşılığında silahlarını bırakıp açık alanda siyaset yapmaya hazır olduklarını uzun zamandır ve ısrarla söylediler/söylüyorlar. (PKK'nin geçmişteki hedeflerinden vazgeçip bu zemine gelmesinin nedenlerinin tartışması ayrı bir konudur.)

Burada TKP konunun tek tarafını (emperyalizmin planları) öne çıkarıp, diğerlerine gözlerini kapatıyor. Dahası, laf arasında bu girişimin "Türkiye'nin

Bir çözüm arayışı varsa, bir "sorun" (emperyalistler ve yerli işbirlikçileri için "sorun") var demektir. Bu "sorun", siyasi öncüsüyle bütünleşmiş, mücadele içinde özgürleşmiş Kürt halkıdır. Şimdi Kürt halkı hayatın içinde gerçekleştirdiği özgürleşmeyi siyasi alana taşımaya, garanti altına almaya çalışıyor. Egemenleri "açılım" yapmaya zorlayan güç budur.

parçalanması"yla sonuçlanabileceğini ileri sürerek, "cumhuriyetçi", "ulusalci" güçleri, bu arada dolaylı olarak Türkiye egemenlerini uyarıyor. (TKP belgelerinde geçen "cumhuriyetimiz" kavramının tartışılmasına burada girmeyelim.)

Bizi daha çok ilgilendiren, TKP'nin Kürt Özgürlük Hareketinin yarattığı değerlere, politik güce ve Kürt kitlelerinin mücadelesine körlüğüdür. TKP yazılarında sıklıkla Kürtlerin bazı demokratik taleplerine dikkat çekilir ve bu talepler desteklenir; ama aynı sıklıkla, Kürt halkının siyasi iradesi olan Özgürlük Hareketi ve halklaşmış mücadelenin kazanımları görmezden gelinir.

TKP'nin, "Kürt Açılımı"nda sadece ABD emperyalizmi ile yerli taşeronu AKP'nin planlarını görmesi biraz da bundandır. Peki, ABD'yi ve Türkiye'nin siyasi iktidarını (bilhassa ikincisini) bunca sancılara, iç gerginliklere gark ederek bir açılıma zorlayan şey nedir? Çok değil, daha 5-10 yıl öncesine kadar Kürt, Kürt halkı, Kürdistan kelimelerini kullanmak, Kürtçe müzik dinlemek baskıyla, işkenceyle, hapisle cezalandırılırken (bu yasaklar kısmen hala sürüyor), bugün Kürtlerin kimi siyasi ve demokratik kolektif haklarının tanınmasını tartışma noktasına getiren güç nedir?

Bir çözüm arayışı varsa, bir "sorun" (emperyalistler ve yerli işbirlikçileri

için "sorun") var demektir. Bu "sorun", siyasi öncüsüyle bütünleşmiş, mücadele içinde özgürleşmiş Kürt halkıdır.

Şimdi Kürt halkı hayatın içinde gerçekleştirdiği özgürleşmeyi siyasi alana taşımaya, garanti altına almaya çalışıyor. Egemenleri "açılım" yapmaya zorlayan güç budur.

Kuşkusuz "taraf" doğrudan veya dolaylı, açık veya örtülü biçimde masaya oturacak, müzakerelerde bulunacaktır. Bu, inişli çıkışlı, geri adımlı, ileri atımlı uzun bir süreç olacaktır. Güç dengelerine, bölgesel ve uluslararası koşullara, tarafların siyasi-diplomatik becerilerine vb. bağlı olarak Kürtler özgürlüklerini ve demokratik kazanımları azami ölçüde genişletmeye çalışırken, ABD ve Türkiye devleti Kürt Hareketini olabildiğince sistem içine çekmeye, ehliştirmeye hatta kendi hesabına kullanmaya gayret edecektir. Tabii bir başka ciddi ihtimal de, "açılım"ın kadük hale gelmesi ve savaşın yeniden (bir başka "açılım"a kadar) alevlenmesidir.

TKP "Halk"ı ve Kolektif Haklarını Tanımiyor

TKP Kürt sorununa ilişkin Barış, Kardeşlik ve Birlik adlı bir bildirge yayımlı-

yor, bildirgede "Kürtler" in haklarından söz ediyor. Ama nedense Kürt sorununa ilişkin bu bildirgede hiç "Kürt halkı" deyi mi geçmiyor!* TKP'li arkadaşların pek sevdiği Yalçın Küçük'ün çok kullandığı bir soruyu soralım: Bu bir tesadüf mü?

Elbette tesadüf değil. Söz konusu bildirgeden bazı alıntılara bakalım:

- "...iradi birlikteliği yeniden kurma...", "...cumhuriyetimizin bu içerikle yeniden tanımlanması..."
- "[Bölgede] ...uluslararası anlaşmalara dayalı sınırlar korunmalıdır."
- "...Irak Kürdistanı... milliyetçiliği körüklemekte ve başta Türkler ve Kürtlerden oluşan emekçi halkımızın birliğini dağıtıcı etki yaratmakta..."
- "Ülkemizin birliğinin korunması ve güçlendirilmesinin yolu..."

Görüldüğü gibi TKP mevcut sınırların, bu arada Ulusal Ant'ın ("ülkemizin birliğinin") korunması ve güçlendirilmesi konusunda son derece hassastır. Bildirgede uzun uzun "yerel yönetim ve özerklik" in ne kadar tehlikeli olduğu anlatılmaktadır. Bildirgede şöyle deniliyor: "Türkiye'nin eyaletlere bölünmesi ve bölgesel özerkliğin geliştirilmesi, toplumsal parçalanmayı derinleştirir. Merkezi yapının bugüne dek anti-demokratik, baskıcı ve zorla asimilasyonu hedefleyen bir karakter taşıması, ademi merkezîyetçiliğin doğru seçenek olması için yeterli değildir. Eyaletleşme yeni, sağlıklı, üzerinde iradi birlikteliğin tesis edileceği bir zemin değil, parçalanmanın bir evresi olacaktır."

Bütün bunlar şunu gösteriyor: TKP; üniter devlet örgütlenmesi, ulus-devlet anlayışı ve milli (pardon "ulusal") birlik ve beraberlik konularında egemen sınıfın geleneksel statükocu kesimiyle aynı hassasiyeti paylaşıyor.

Eh, bu durumda Kürtlerin haklarından söz edildiği halde, "Kürt halkı"nın ağza alınmamasının nedeni anlaşılıyor.

TKP'lilerin, Lenin'in "Ezen ulusun komünistleri ezilen ulusun ayrılma hakkını savunur; ezilen ulusun komünistleri birliği savunur" ilkesinden habersiz olduğunu düşünemeyiz. Geriye şu seçenek kalıyor: TKP'li arkadaşlar Lenin'i unutmayı tercih ediyorlar. "Lenin'i unutmaya sevk eden nedir?" diye sorarsak; karşımıza TKP'nin büyük ölçüde eğitilmiş, beyaz yakalı, cumhuriyetçi ve ulusalcı eğilimleri güçlü "orta sınıf"a dayandığı gerçeği çıkar.

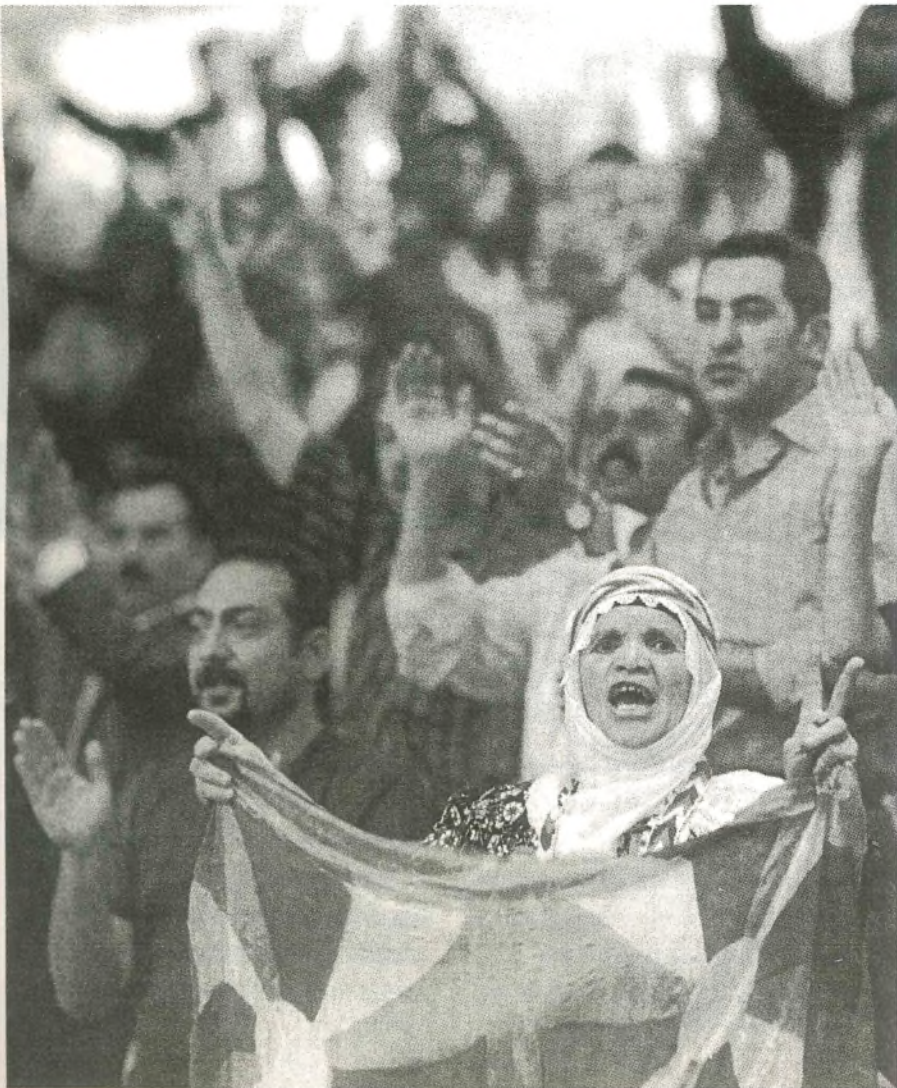
Öyle ya, Kürt halkı denilince kolektif siyasi haklar da gündeme gelir. O zaman da neme lazım Kürtler, bugün olmasa bile gelecekte bir gün, ayrılmaya falan kalkabilirler, ellerine koz vermemek gerek!

Peki ama böyle bir anlayış "komünistlikle" bağdaşabilir mi? Programında "Marksist-Leninist" sıfatı yer alan bir partinin bildirgesini yazanların Lenin'in "Ezen ulusun komünistleri ezilen ulusun ayrılma hakkını savunur; ezilen ulusun komünistleri birliği savunur" ilkesinden habersiz olduğunu düşünemeyiz. Geriye şu seçenek kalıyor: TKP'li arkadaşlar Lenin'i unutmayı tercih ediyorlar.

Bir adım daha atıp "Lenin'i unutmaya sevk eden nedir?" diye sorarsak; karşımıza TKP'nin büyük ölçüde eğitilmiş, beyaz yakalı, cumhuriyetçi ve ulusalcı eğilimleri güçlü "orta sınıf"a dayandığı gerçeği çıkar. Zaten söz konusu bildirgenin dili ve içeriğine bakıldığında onun Kürtleri kazanmaya değil, TKP'nin kendi tabanını ve hedef kitlesini rahatlatmaya ve ikna etmeye yönelik olduğu görülebiliyor. (Yoksa bu kadar "birlik-beraberlik" vurgusu yapıyor, tam 8 paragrafla -metnin dörtte biri, 4 sayfanın 1 sayfası- yerel yönetimin ve özerkliğin ne kadar kötü olduğu anlatılır mıydı?)

Aslında TKP yöneticileri statükocu/ulusalcı kesimlerle bu kadar çok duygudaşlık içinde olmasalar ve aynı bölünme kabusunu görmeseler, Kürt Halk Hareketinin kuşkusuz kolektif siyasi haklarında ısrar ederken, aynı zamanda Türkiye halklarıyla birlikte yaşamayı samimi biçimde istediğini fark edebilecek ve rahatlayabileceklerdi. Ve gerek işçi sınıfının birliğinin gerekse halklar arasında kardeşliğin sağlam bir zeminde gerçekleşmesinin yolunun ezilen halkların tüm siyasi ve demokratik haklarının eksiksiz tanınmasından geçtiğini, bu Leninist ilkeyi, kolayca hatırlayabileceklerdi.

* TKP'nin 9. Kongre kararlarında da "Kürt Halkı" deyi mi hiç kullanılmamış. Buna karşın 21 Ekim tarihli basın açıklamasında bu tamlamaya yer verilmiş. Ancak bu metinde de Kürtlerin -ayrı bir siyasal birim olarak- siyasi iradesini görmezden gelme anlayışı varlığını koruyor.

IMF-DB: "SORUMLU KÜRESELLEŞME"YLE YOLA DEVAM!

Dünya Bankası Başkanı Zoellick'in "Eski düzen bitti, şimdi normal büyüme ve sorumlu küreselleşmeyi sağlayacak kurumları yürürlüğe sokabiliriz" şeklinde özetlediği yeni politika, bir yanıyla neo-liberal ekonomi anlayışının iflasını ilan ederken, diğer yanıyla dünya sermayesinin yeni ekonomik koşullar ve yeni dünya dengelerinde kendisini yeniden organize etme ihtiyacını gösteriyor.

ESER SANDIKÇI

IMF ve Dünya Bankası'nın iki günlük ortak toplantısında konuşulanlara ve alınan "İstanbul Kararları"na baktığımızda pek çok şeyi okumak mümkün: itiraflar, tehditler, çaresizlik, sahte bir değişim görüntüsü, emekçi karşıtı saldırı politikalarında ısrar.

Soyguncu çetelerinin "saygın" temsilcileri, IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn ve Dünya Bankası Başkanı Robert Zoellick, krizin sonuçları ile ilgili ne kadar da rahat konuşuyorlar:

- 90 milyon insan (var olanlara ek olarak) yoğun bir yoksulluğa düşecek,
- 59 milyon kişi işsiz kalacak,
- 3. Dünya ülkelerinde savaşlar kaçınılmaz.

Büyük bir pervasızlıkla, sanki teknik bir bilanço açıklıyorlar. Sanki bahsettikleri insanların geleceği değil de sadece birer mali hesaptan ibaret. Sunumu yapan başkan gayet sakin konuşurken, toplantıyı izleyen 15 bin kişi rahat koltuklarında, sanki milyonlarca insanın hayatından bahsedilmiyor gibi tepkisiz, dinliyorlar. Yani sermaye için her şey olağan seyrinde, gayet sıradan bir açıklama yapıyor.

Milyonlarca insanın gelecek birkaç yıl içindeki hayatından bahsediyorlar. Yani içimizden birileri gelecek birkaç yıl içinde hayatta olamayacak, şanslı

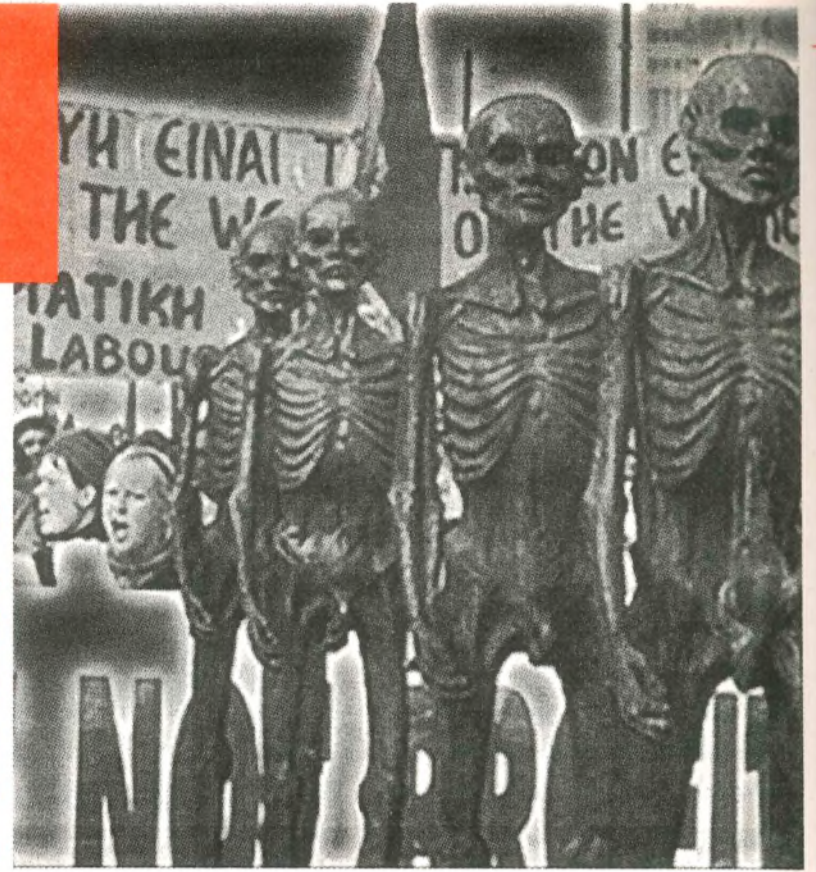
olanlar ya işsiz olarak ya da yoksulluk içinde çalışarak yaşamaya çalışacak. En fazla birkaç dakika içinde sözü edilip geçilen, bizlerin, bu dünyanın yoksullarının, emekçilerinin, ezilenlerinin hayatı ve geleceği.

Tabii bu söylediklerini sanki kendi dışlarında bir gerçeklikmiş gibi, sanki bunun tek sebebi kendileri ve gözü doyuzmaz kâr hırsları değilmiş gibi, pişkin bir yüzüzlükle açıklayabilme cüretinde bulunabilmek de sermayeye özgü bir özellik.

IMF Görev Tanımını Değiştiriyor

Peki, sermaye temsilcilerinin böylesi itiraflarda bulunmalarının nedeni ne? Küresel ekonomik krizin önlenemeyen derinleşmesi ve dünya üzerindeki sonuçlarının gizlenemeyecek ve üzerinden atlanamayacak düzeyde büyümesi; bu kriz karşısında hiçbir şey yapamayan IMF ve DB'yi böyle bir taktik izlemek zorunda bırakıyor. Dünyanın geleceğine dair açıklamalarının ardında; "biz değiştik" mesajları vererek yeni bir imaj yaratma, hem de çözümün tek adresi olarak kendilerini işaret etme kaygıları yatıyor.

Alınan kararlara baktığımızda, IMF'nin görev tanımının değiştirildiğini ve

genişletildiğini görüyoruz. Bu değişikliğin gerekçesi şöyle sunuluyor: Bugüne kadar IMF reçeteleri cari işlemler ve kur krizlerine göre yazılıyordu. Finansal kriz olarak başlayıp reel sektöre sıçrayan küresel ekonomik kriz karşısında, IMF'nin krizden çıkış yolu gösterebilmesi için öncelikle kendi görev tanımını ve reçetelerini değiştirmesi gerekiyordu.

Neo-liberaller Devlet Müdahalesi İstiyor

Bu toplantıda, diğer toplantılardan farklı olarak, devletin ekonomideki rolüne vurgu yapıldığını görmekteyiz. Sermayenin devlet müdahalesine yaklaşımında 2008 krizi ile birlikte ciddi

bir değişim olduğunu söyleyebiliriz. Toplantıda alınan, küresel talep eksikliğini aşmak için devlet harcamalarının artırılması kararı, devletin sermayenin hizmetinde olduğu gerçekliğini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Dünya Bankası Başkanı Zoellick'in "Eski düzen bitti, şimdi normal büyüme ve sorumlu küreselleşmeyi sağlayacak kurumları yürürlüğe sokabiliriz" şeklinde özetlediği yeni politika, bir yanıyla neo-liberal ekonomi anlayışının iflasını ilan ederken, diğer yanıyla dünya sermayesinin yeni ekonomik koşullar ve yeni dünya dengelerinde kendisini yeniden organize etme ihtiyacını göstermektedir.

İSTANBUL IMF-DB'YE KARŞI

IMF ve Dünya Bankası toplantısına ve sonucunda açıklanan "İstanbul Kararları"na karşı en güzel cevabı ezilenlerin ve yoksulların temsilcileri iki gün boyunca sokaklarda verdiler. Binlerce işçi, kamu emekçisi, öğrenci, işsiz, emekli vb; kapitalizm karşıtı güçler IMF ve Dünya Bankası'nın sermaye yanlı politikalarına karşı yaptıkları kitlesel basın açıklamaları, yürüyüşler, fiili protestolarla İstanbul'u eylem alanına çevirdiler. Sosyalistler, devrimciler yoksulların ve ezilenlerin öfkelerini sokaklarda sermayeye ve onun kurumlarına karşı yönelttiler.

Bu arada, dünyanın dört bir yanındaki IMF-DB karşıtı gösterilerde olduğu gibi, protestocular küresel sermayenin finans kurumlarına ve ABD merkezli şirketlere saldırdı. Bu protesto eylemleri sermayenin borazanı olan medya tarafından, "esnafın dükkanlarına saldırdılar" şeklinde verildi. Bu açık bir yalandı. Protesto eylemlerini izleyen (sermayenin uşağı olmayan) her akli başında insanın gördüğü gibi, eylemciler esnafa zarar vermeme konusunda, neredeyse istisnasız biçimde, son derece hassas davrandılar.

Küresel ekonomik krizin önlenemeyen derinleşmesi ve dünya üzerindeki sonuçlarının gizlenemeyecek ve üzerinden atlanamayacak düzeyde büyük olması; bu kriz karşısında hiçbir şey yapamayan IMF ve DB'yi kendilerini gözden geçirmeye zorluyor. Dünyanın geleceğine dair açıklamalarının ardında; "biz değiştik" mesajları vererek yeni bir imaj yaratma, hem de çözümün tek adresi olarak kendilerini işaret etme kaygıları yatıyor.

Hızla küreselleşen bir krizin tam ortasındayız

Tarihsel bir dönüşümün eşğinde olduğumuz kuşkusuz, ancak dönüşümün yönü henüz belli değil. Önümüzdeki iki yıl, bu bakımdan özel önem taşıyor. Krizin yıkıcı etkilerinin giderek belirginlik kazanacağı böyle bir ortamda, mücadelenin yükseltilmesi tarihsel bir görevdir. "Ya sosyalizm ya da barbarlık!", tarih üçüncü bir alternatif yaratmamıştır.

ÖZGÜR ÖZTÜRK

Kapitalizmin krizi Eylül ayında birinci yılını tamamladı. Aslında, 2007 yılı ortalarında ABD konut piyasalarında yaşanan çöküş de başlı başına bir krizdi, ancak asıl bomba 15 Eylül 2008'de Lehman Brothers bankasının batışı ile patlamıştı. Bankacılık kesiminden dalga dalga diğer finans sektörlerine ve sonra da sanayi sektörlerine yayılan, hızla küreselleşen bir krizin halen tam ortasındayız. Dünya Bankası'nın iyimser uzmanları bile, işsizliğin ABD'de 2010 yılının ikinci yarısında rekor seviyeye (yüzde 11) çıkacağını öngörüyorlar. Bir başka deyişle, sermaye sınıfı, hazırlıklarını birkaç yıla yayılacak bir 'dip' evresine göre yapıyor.

Küresel krizin Türkiye'ye yansımaları biraz farklı bir biçimde oldu. Dünya genelinde birbiri ardına banka iflasları yaşanırken, Türkiye bankaları krizi fırsata çevirdiler. Tarihinin en tatlı kârlarını bu dönemde kazanan bankacılık sektörü, 2008 yılının tamamında elde ettiği toplam kâra 2009'un ilk altı ayında ulaştı.

Bize Özgü Bir Kriz Türü

Buna karşılık, sanayi sektörleri, özellikle de son 15 yılda ihracata dönük olarak yapılan otomotiv, beyaz eşya, elektronik, tekstil gibi sektörler, ihracat pazarlarının tıkanması sonucunda önemli bir daralma ile karşılaştılar. Son yıllarda dünya finans piyasalarından doğrudan borçlanmaya alışmış olan şirketler, bir darbe de yurtdışı kredi kanallarının kapanmasından yediler. Bu ortamda hükümetin ÖTV/KDV indirimleri, otomotiv ve beyaz eşya tekellerine geçici bir nefes alma ve stoklarını

eritme olanağı yarattı, zaten bunun ötesine de geçemezdi. Zira, uluslararası entegrasyonu epey ileri düzeydeki Türkiye kapitalizmi için, ulusal ölçekli tedbirler ancak sınırlı bir etki yaratabilirdi. Sonuç olarak, Türkiye ekonomisi dünyada en fazla küçülen birkaç ekonomiden biri olur ve işsizlik rekorları kırarken, banka kârlarının da rekorları kırdığı, 'bize özgü' bir kriz türüyle karşılaşıyoruz.

Ekonomi çöküş halindeyken bankaların 'sağlam' durumda olması, hiç kuşkusuz, kapitalist sistemin çelişkili, eşitsiz, akıl ve insanlık dışı niteliğinin bir dışavurumudur. Bununla birlikte, egemen sınıfın ve onun temsilcisi olan hükümetin yaptıkları propagandanın başlıca malzemesi oldu. Gerçekten de, Türkiye'de, krizin başlamasıyla, kitlelerin kriz algısını şekillendirmeye yönelik ideolojik bir kampanya da başlatıldı. Genellikle Tayyip Erdoğan'ın açıklamaları ile yürütülen kampanya, ilk başlarda 'Kriz mriz yok!' biçimindeydi. Daha sonra "Bankalarımız sağlam, bize teğet geçer" argümanı ve bunun ardından da "Bizden kaynaklanmadı ki, elbette etkileri olur" gibi argümanlar devreye girdi. Kısacası, kriz yoktu, varsa bile hafif olacaktı, hafif olmasa bile nihayetinde bizden kaynaklanmamıştı.

Bu kampanyanın ve toplumdaki kriz algısını törpülemek üzere gerçekleştirilen diğer politik manevraların etkili olduğunu teslim etmek gerekiyor. Krizin ilk aylarında belli bir eylemlilik sergilenmişti, ancak, bu krizin kapitalizmin krizi olduğu gerçeği, son birkaç aydır sosyalistler arasında bile neredeyse gündemden düşmüş durumda. Burjuva medyasının şimdilerde öne çıkardığı "Toparlanma başladı" söylemi, herhangi

bir itirazla karşılaşmıyor. Ekonomi son bir yılda 2001 krizi ölçeğine yakın bir küçülme yaşamış olmasına rağmen, ülkede bir iyimserlik rüzgarı estiriliyor.

Küresel Krizden Çıkış Uluslararası Gelişmelere Bağlı

Oysa, bu krizin yakın dönemde yaşanan diğer krizlere pek benzemediği, çok daha derin ve yapısal bir bunalım çağının habercisi olduğu açık. Öncelikle, söz konusu olan 'küresel' bir kriz ve bu nedenle krizden çıkışta, ancak uluslararası düzeyde yaşanacak gelişmelere bağlı olarak gündeme gelecek. Dün-

ya genelinde, 2002-2007 arası döneme hakim olan kredi bolluğu sona ermiş, 1980 sonrası karakterize eden neo-liberal politikalar da ömrünü tamamlamış durumda. Yeni dönemin parametreleri, büyük ihtimalle, birkaç yıllık bir deneme-yanılma evresinde, arayışlarla şekillenecek. Dolayısıyla, tarihsel bir dönüşümün eşğinde olduğumuz kuşkusuz, ancak dönüşümün yönü henüz belli değil. Önümüzdeki iki yıl, bu bakımdan özel önem taşıyor. Krizin yıkıcı etkilerinin giderek belirginlik kazanacağı böyle bir ortamda, mücadelenin yükseltilmesi tarihsel bir görevdir. "Ya sosyalizm ya da barbarlık!", tarih üçüncü bir alternatif yaratmamıştır.

Burjuva medyasının şimdilerde öne çıkardığı 'Toparlanma başladı' söylemi, herhangi bir itirazla karşılaşmıyor. Ekonomi son bir yılda 2001 krizi ölçeğine yakın bir küçülme yaşamış olmasına rağmen, ülkede bir iyimserlik rüzgarı estiriliyor. Oysa, bu krizin yakın dönemde yaşanan diğer krizlere pek benzemediği, çok daha derin ve yapısal bir bunalım çağının habercisi olduğu açık.

SOSYALİSTLER HİKMET KIVILCIMLI'YI ORTAK ETKİNLİKLERLE ANDI

Komünist önder Doktor Hikmet Kıvılcımlı 11 Ekim günü ölümünün 38. yıldönümünde İstanbul'da Topkapı'daki mezarının başında ve Aksaray'da Su Tiyatrosu'ndaki salon toplantısıyla kitlesel biçimde anıldı. Vedat Türkali'nin çağrısıyla bir araya gelen çok sayıda sosyalist parti ve platform anma programını birlikte hazırladı ve gerçekleştirdi.

Programın ilk aşamasında Hikmet Kıvılcımlı'nın Topkapı'daki mezarı ziyaret edildi. Saat 13.00'te Topkapı Meydanı'nda toplanmaya başlayan yaklaşık 400 kişilik

kitle mezara kadar sloganlar eşliğinde yürüdü. Mezar başındaki saygı duruşunun ardından düzenleme komitesi adına Tuncay Yılmaz, Kıvılcımlı ve sosyalistler tarafından ortaklaşa düzenlenen anması üzerine ve Vedat Türkali de Hikmet Kıvılcımlı'nın Türkiye Sosyalist Hareketi içerisindeki önemi üzerine kısa konuşmalar yaptılar. Yürüyüş ve mezar başı anması sırasında, "Hikmet Kıvılcımlı Kavgamızda Yaşıyor", "Selam Olsun Öndere Doktor Hikmet'e", "Yaşasın Halkların Kardeşliği", "Yaşasın Devrimci Dayanışma" sloganları

atıldı.

Hikmet Kıvılcımlı için yapılan anmanın ardından, Doktor'un yoldaşı sendikacı İsmet Demir'in mezarının başında Alaattin Öztürk'ün konuşmasıyla kısa bir anma töreni yapıldı.

Mezarlıktaki anmadan sonra topluca Aksaray'daki Su Tiyatrosu'na gidildi. Tiyatro salonu hınca hınç doluydu. Burada, Hikmet Kıvılcımlı'nın yaşamı ve mücadelesi hakkında yapılan bir ön konuşmanın ardından söz Vedat Türkali'ye bırakıldı. Türkali, buradaki konuşmasında Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın komünist hareket içindeki önemini ve özellikle Marksist teoriye Türkiye'den yaptığı katkıyı vurguladı. Türkali, Doktor'un özellikle Kürt sorununa ilişkin olarak çok erken tarihlerde yaptığı çözümler ve geliştirdiği politikalarla oynadığı öncü role dikkat çekti. Yine din konusunda geliştirdiği materyalist yaklaşımın ve

dinin etkilerinin kitlelerle ilişkilerde bir engel olmaktan çıkarılması konusundaki pratik adımlarının önemini vurguladı. Vedat Türkali ayrıca sosyalist hareketteki bölünmüşlüğü eleştirerek birlikte mücadeleyi güçlendirme çağrısı yaptı.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı 38. ölüm yıldönümünde anma etkinliklerini birlikte gerçekleştiren ve destekleyen kurum ve kişiler:

Düzenleme Kurulu

14 Mayıs Platformu - Demokratik Toplum Partisi - Emekçi Hareket Partisi - Halkevleri - İşçi Kardeşliği Partisi - Özgürlük ve Dayanışma Partisi - Özgürlükçü Sol Hareket - Sosyal İnsan Yayınları - Sosyalist Demokrasi Kolektifi - Sosyalist Demokrasi Partisi - Sosyalist Emek Hareketi - Sosyalist Parti - Toplumsal Özgürlük Platformu - Türkiye Gerçeği - Türkiye Komünist Partisi

Destekleyen Kurum ve kişiler

Ezilenlerin Sosyalist Platformu - Akın Birdal - Ender Helvacıoğlu - Gulden Kaya - Haluk Gerger - Nail Satlıhan

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK PLATFORMU KIVILCIMLI'YI GAZI'DE YÜRÜYÜŞLE ANDI

Toplumsal Özgürlük Platformu, Gazı Mahallesi'nde yaptığı etkinlik ile Hikmet Kıvılcımlı'yı andı. Anma etkinliği için 11 Ekim günü saat 18.00'dan itibaren Gazı Mahallesi Eski Karakol önünde toplanmaya başlayan 300 kişilik topluluk mahalle boyunca 45 dakikalık bir yürüyüş yaptıktan sonra Perşembe Pazarı Parkı'na geldi. Burada yapılan konuşmaların müzik dinletisinin ardından anma etkinliğine son verildi.

Yürüyüş boyunca "Kıvılcımlı Öncümüz

Yaşatıyor Gücümüz", "Selam Olsun Öndere Doktor Hikmet'e", "Kıvılcım Yürek, Özgürlük Kavgada" "İsyan, Direniş, Özgürlük", "Yaşasın Devrimci Dayanışma" ve "Yaşasın Halkların Kardeşliği" sloganları sık sık atıldı. Yürüyüşe Sosyalist Parti, Sosyalist Demokrasi Partisi, Ezilenlerin Sosyalist Platformu, Bağimsız Devrimci Sınıf Platformu, Demokrasi ve Özgürlük Hareketi ile Devrimci İşçi Partisi Girişimi üyeleri de katıldı.

GAZİ'DE GENÇLİĞİN ANMA EYLEMİ

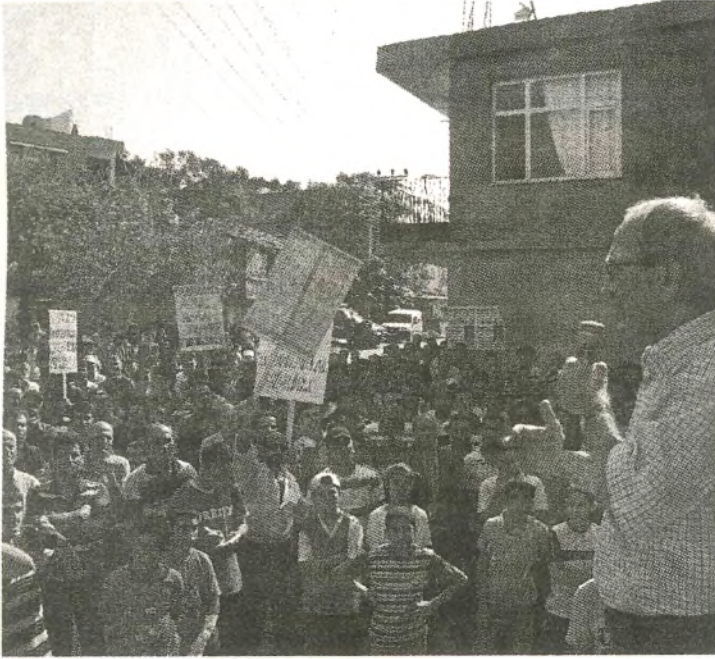

12 Ekim akşamı İstanbul Gazı Mahallesi'nde bir grup genç Fevzi Çakmak Caddesi'ni molotof kokteylleriyle keserek Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı andı.

Ellerinde "Kıvılcımlı Yaşıyor Gençlik Savaşıyor" yazılı pankart taşıyan gençler 12 Ekim akşam saatlerinde Fevzi

Çakmak Caddesini çöp konteynerleri ve molotof kokteylleriyle trafiğe kapattı. Eylemi gerçekleştiren gençlik grubu "Kıvılcımlı Yaşıyor Savaşıyor", "Kıvılcım Yürek, Özgürlük Kavgada" ve "Kıvılcımlı Öncümüz Yaşatıyor Gücümüz" sloganları attı.

TEKEBAŞI'NDA RES'E KARŞI MİTİNG YAPILDI

Halay'ın Samandağ ilçesine bağlı Tekebaşı Belgesi'nde rüzgar enerji santrallerinin (RES) tarım ve yerleşim alanlarına kurulmasına karşı 4 Ekim günü bir miting düzenlendi. Yaklaşık 1000 kişinin katıldığı mitingde RES'lerin tarım alanlarına kurulmasına tepki gösteren halk bu durumu pankart, döviz ve sloganlarla protesto etti. Mitingde, TMMOB eski ikinci başkanı Celal Beşiktepe, Avukat Çetin Sakallı ve Ata Durgun konuşma yaptı.

Celal Beşiktepe mitingde yaptığı konuşmada RES'lere karşı olmadığını, daha çok kâr ve daha çok para için RES'lerin yerleşim ve tarım alanlarına kurulmasına karşı çıktıklarını söyledi. "Biz çevreyle, doğayla ve insan odaklı yatırımlardan yanayız. Dünyada yeniden üretilmeyen 3 şey vardır: Bunlar hava su ve topraktır. Bunlar yok olduğun-

da geri gelmeyecektir. Ve biz 'Havama, suyuma ve toprağıma dokunma' diyoruz. Onun için biz buradayız" şeklinde konuştu.

Tekebaşı'nda seracılık yapan Ata Durgun ise "Bizler yenilenebilir enerjiye karşı çıkmıyoruz, özellikle güneş ve rüzgârdan yararlanarak elde edilen enerjiyi savunuyor ve destekliyoruz. Ancak bu enerjinin üretimi yapılırken ilk önce çevre ve özellikle insan faktörünün dikkate alınmasını talep ediyoruz. Ucuz maliyet, ve daha fazla rant için topraklarımızı ulusal ve uluslar arası tekelleri peş peşe çektirmeyeceğimizi ilan etmek için buradayız" dedi. Avukat Çetin Sakallı da "Burada kar hırsıyla ve kurallar çiğnenerek yapılmak istenen santrallere karşıyız. Bu konudaki tepkimizi koymaya devam edeceğiz" diye konuştu.

SAMANDAĞ'DA SALDIRI VE KİTLESEL TEPKİ

Samandağ'da 14 Ekim gecesi eczacı Timur Rencüzoğulları ile veteriner hekim Gökhan Toplar'ın ev, araba ve işyerlerine silahlı saldırıda bulunuldu. Saldırganlar bulunamazken, saldırıların eski belediye yönetimiyle yakın ilişkide olan ve yeni yönetim tarafından yolsuzluk ve rant kanalları kapatılan karanlık güçlerin eseri olduğuna ilçede yaygın olarak inanılıyor. Rencüzoğulları ve Toplar, mevcut ÖDP'li belediye yönetiminin

seçilmesinde belirleyici rol oynayan Yerel Çalışma Platformu'nun aktivistleridir. Timur Rencüzoğulları'na daha önce de fiili saldırıda bulunulmuştu.

Silahlı saldırı Samandağ halkı tarafından öfkeyle ve nefretle karşılandı. Her kesimden insanlar saldırının "halkçı belediye"ye, yani halka karşı yapıldığı görüşüyle, mevcut belediye yönetimine desteklerini ve dayanışmalarını bildiriyor. Saldırıları ayrıca ilçede temsilciliği olan

meslek odaları, sendikalar, siyasi partiler, ilçede faaliyette bulunan dernekler ve mahalle muhtarlarının ortak kitlesel basın açıklamasıyla kınandı. Basın açıklamasında şu sözlere yer verildi: "Veteriner hekim Gökhan Toplar'ın arabası ve evine, Ecz. Timur Rencüzoğulları'nın işyerine yapılan silahlı saldırıyı kınıyor, bu saldırının Samandağ'ın huzur ve güvenliğine yapıldığına inanıyoruz. Bu çerçevede ilçemizdeki bars

ve kardeşlik ortamına zarar verecek olan bu olayın bütün yönleriyle ortaya çıkarılmasını istiyoruz. Geçmişte bu ilçede yaşanan ve çözülemeyen olayların (Can Emektaş, Sinan Berrak ve arkadaşı) hukuk dışı zemini güçlendirdiği ve kamu vicdanını rahatsız ettiği aşikardır. Hukuk zeminini güçlendirmek ve kamu vicdanını rahatlatmak için delillerin titizlikle incelenerek sorumluların bulunmasını, adalete teslim edilmesini talep ediyoruz."

KARŞIYAKA HALKININ FESTİVAL COŞKUSU

Adana'da Karşıyaka Toplumsal Dayanışma Derneği'nin (KTDD) düzenlediği Karşıyaka Festivali 16-25 Eylül tarihleri arasında yapıldı.

Festival 16 Eylül'de "Kadın Bilinci" başlıklı panel ile başladı. Konuşmacı olarak 2 kadın psikoloğun yer aldığı panele 85 kadın katıldı. İlk bölümde kadının toplumdaki yerini, toplumsal rollerini anlatan bir slayt gösterisi yapıldı. İkinci bölümde ise kadınlar ev içinde veya kamusal alanda yaşadıkları sorunları dile getirip uzman doktorla soru-cevap şeklinde sohbet ettiler.

22 Eylül'de Havutlu Mahallesi'nde, 23 Eylül'de İsmailiye Köyü'nde gerçekleştirilen etkinliklerde Liseli Kıvılcım'ın müzik grubu Grup Kıvılcım, Arapça oyunları ile KTDD tiyatro topluluğu, Arapça ezgileriyle Grup Nidal

yer aldı. Bu bölgelerde bu tarz etkinlikler ilk kez yapılmasına rağmen, kültürel yozlaşmaya, asimilasyona karşı gerçekleştirilen etkinlikler halkın yoğun ilgiyle ve coşkuyla karşılandı.

24 Eylül sabahı Yamaçlı Mahallesi 1000. Sokak'ta yaklaşık 80 kişinin kolektif çalışması ile atıl durumdaki arazi festival alanına çevrildi ve akşam etkinliklerine hazırlandı. Yaklaşık 4 bin kişinin katıldığı gecenin programı Barışın Çocukları adlı çocuk korusu ile başladı. Ardından, 17 yaşında idam edilen Erdal Eren'in, Denizlerin, Mahirlerin, İboların türküleri ile Grup Kıvılcım sahnede yer aldı. Ve gece, Haluk Levent konseriyle coşku bir şekilde sona erdi.

25 Eylül günü 'Özgürlükçü Gençlik Derneği'nin düzenlemiş olduğu Kriz ve Gençlik Söyleşisi ile başladı. Yakla-

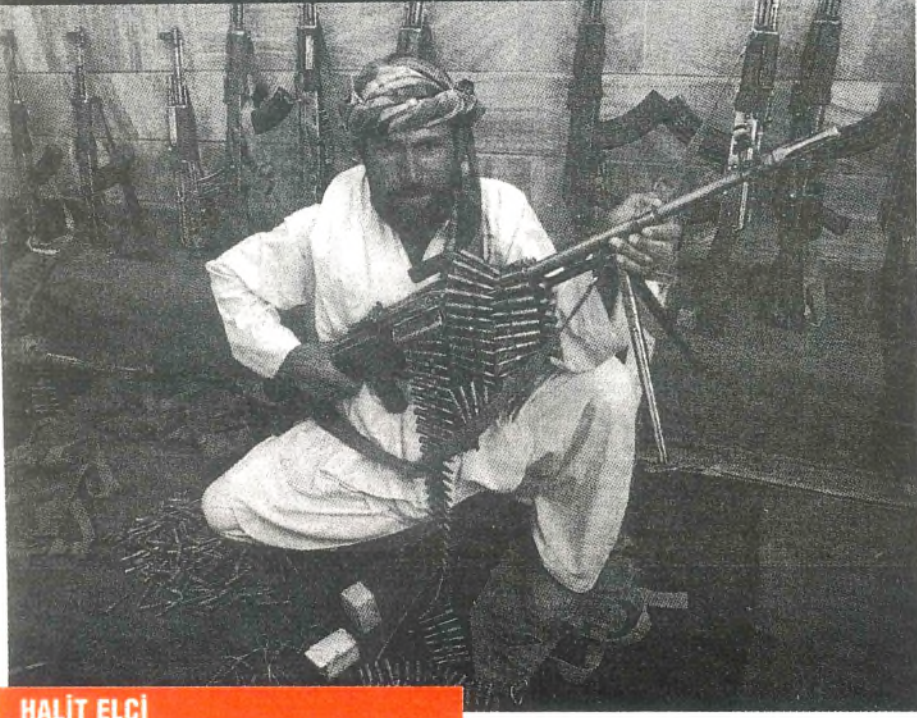
şık 70 kişinin katıldığı söyleşi Fuat Ercan'ın sunumu ile gerçekleştirildi.

Akşam etkinliği yine 3 bin kişinin katılımı ile gerçekleşti. Çocukların sergilediği halk oyunları ile başlayan gece, yerel rock grubu Kara Liste ile devam etti. Ardından Arapça, Kürtçe, Türkçe, Ermenice, Lazca türkülerle kadınların yaşadığı acıların aynı renkte olduğunu dile getiren Kadın Sesleri yer aldı. Sonra Filistin'de ve dünyada direnenleri selamlayan Arapça ezgileriyle Grup Nidal sahne aldı. Gece, Arap nüfusunun yoğun olarak yaşadığı bölgede Kürtçe ezgileriyle festivale katılan Cevdet Bağca ile son buldu. Festival, Kürt açılışının tartışıldığı bu günlerde "halkların kardeşliği" şiarını birçok dilde yükseltirken, halkların özgürlük talebini bir kez daha gözler önüne serdi.

Afganistan'da Askeri-Siyasi Başarısızlık ABD Yönetimini Bölüyor

BATAĞA DÜŞEN TALİBAN'A SARILIR

HALİT ELÇİ

Eğer inisiyatifi ele alma ve isyancıların yükselişini engellemede başarısız olunursa, isyanın yenilgiye uğratılması mümkün olmayabilir." Bu sözler Afganistan'daki ABD ve müttefik askerlerinin komutanı General Stanley A. McChrystal'e ait. General, "Durum ciddi olsa da, başarıya ulaşılabilir" diye ekliyor ve başarı için en az 40 bin askerinin daha Afganistan'a gönderilmesini istiyor.

Oysa Amerikalılar 11 Eylül 2001'deki ikiz kuleler saldırısının hemen ardından, "mazlum" konumundan da yararlanarak geniş bir uluslararası destek alıp Afganistan'ı işgal ettiğinde, Afgan halkını diktatörlükten ve gerilikten kurtarmayı, bu ülkeye özgürlük ve demokrasi, ("uygarlık") getirmeyi vaat etmişti.

ABD ve NATO üyesi müttefikleri kısa sürede ülkenin genelinde kontrolü ele geçirip bir kukla yönetim oluşturdular.

Başına da CIA bağlantılı Hamit Karzai'yi geçirdiler. Ama her şey göstermelikti. Son olarak geçen Ağustos ayında yapılan devlet başkanlığı seçimleri tam bir fiyasko oldu. Karzai'nin rakibi Abdullah Abdullah ve diğer muhalefet güçleri, yaygın biçimde seçim hileleri yapıldığını ortaya koydular. Birleşmiş Milletler'in Afganistan özel temsilcisi, başta Karzai'nin seçildiğinin açıklandığı seçimlerde yaygın bir şekilde yolsuzluk yapıldığını söyledi. Pek çok aşiret, kendi bölgelerinde oy kullanmadıkları halde sandıklarının dolu çıkmasını protesto ettiler. Bu kadar hile gizlenemeyince şimdi oyların yeniden sayımı gündemde.

Bu demokrasi komedisinden çok daha önemlisi, işgalci ve işbirlikçi güçlerin ülkenin büyük bölümünde kontrolü Taliban güçlerine terk etmek zorunda kalmasıdır. Taliban, bazı kaynaklara göre ülkenin üçte ikisini elinde tutuyor. Tali-

ABD Afganistan'ın bir bataklık haline geldiğini görüyor ve bu bataklıktan kurtulmanın yollarını arıyor. Taliban'la anlaşmaya çalışanlar kadar, daha fazla asker göndererek savaşı şiddetlendirmek isteyenler de Afganistan'da geride kendilerine düşman olmayan (yani ABD çıkarlarını kollayan) bir yönetim bırakarak çekilmeyi hedefliyor. Tabii bu arada 2001 sonunda başlayan işgali meşrulaştırmak için ileri sürülen, Afgan halkına demokrasi, özgürlük, insan hakları, kadın hakları vb. götürme misyonundan tümüyle vazgeçilmiş oluyor.

ban güçlerinin son dönemde askeri yeteneklerini yükselttiklerini, işgalcilere karşı saldırılarını hem sayı hem de etkinlik bakımından arttırdıklarını, daha önce Kabil'le işbirliği yapan aşiretleri yanlarına çektiklerini, Pakistan sınırları içinde geniş çaplı bir desteğe sahip olduklarını neredeyse tüm kaynaklar kabul ediyor. (Bu yazının yazıldığı günlerde Taliban militanları Pakistan'ın Kara Kuvvetleri karargahını basarak, hem askeri yetenek hem istihbarat bakımından güçlerini gösterdiler.)

Halbuki ABD, Barack Obama'nın yönetime gelmesiyle birlikte Afganistan'a odaklanmış, yeni bir strateji geliştirmiş ve çok sayıda yeni birlik sevk etmişti (2009 başında 35 bin olan ABD'li asker sayısı şu anda 65 bin civarında, müttefik askerlerle birlikte toplam sayı ise 100 bin). Fakat daha 6-7 ay önce belirlenen stratejinin bugünlerde bir kez daha gözden geçirilmesi elzem hale geldi. Şu anda Obama yönetimi yeni stratejiyi belirlemeye çalışıyor.

Afganistan'daki (yukarıda belirttiğimiz) gelişmeler ABD yönetimi içinde görüş ayrılıklarının çıkmasına neden oldu. Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve Savunma Bakanı Robert Gates, General McChrystal'in önerileri doğrultusunda Afganistan'a onbinlerce yeni asker gönderilmesinden yana. Obama'nın yardımcısı Joe Biden ise Afganistan'a

yeni asker gönderilmesi yerine başka çözümler bulunması yönünde görüş bildiriyor.*

Biden'in başını çektiği ekip, Taliban ile El Kaide arasındaki farklılıkları vurgulayarak, esas tehlikenin El Kaide'den geldiğini, ilkinin ABD için bir tehlike oluşturmadığını, El Kaide'yi terit etmesi karşılığında Taliban ile uzlaşarak Afganistan yönetimine katılmasının kabul edilebileceğini savunuyor. Diğer ekip ise bu iki örgüt arasında ayırım yapılamayacağını, ikisi arasında güçlü bağlar olduğunu ileri sürüyor.

Her halükarda ABD Afganistan'ın bir bataklık haline geldiğini görüyor ve bu bataklıktan kurtulmanın yollarını arıyor. Taliban'la anlaşmaya çalışanlar kadar, daha fazla asker göndererek savaşı şiddetlendirmek isteyenler de Afganistan'da geride kendilerine düşman olmayan (yani ABD çıkarlarını kollayan) bir yönetim bırakarak çekilmeyi hedefliyor. Tabii bu arada 2001 sonunda başlayan işgali meşrulaştırmak için ileri sürülen, Afgan halkına demokrasi, özgürlük, insan hakları, kadın hakları vb. götürme misyonundan tümüyle vazgeçilmiş oluyor. McChrystal'e yakın bir askerin dedikleri bunun kanıtı: "Somali'nin üstünde, Bangladeş'in altında bir hedef için savaşıyoruz."

*New York Times, 07.10.2009

13.10.2009

Alavere Dalavere

Türk ve Kürt Memet Nöbete!

ABD bir yandan Afganistan bataklığından kurtulma planlarına odaklanırken, diğer yandan NATO üyesi ülkeleri Afganistan'daki savaşa daha fazla katkıda bulunmaya (asker, para, teçhizat vb.) zorluyor. Batılı güçlü ülkeler bunun farkında olduklarından yeni asker göndermek şöyle dursun, askerlerini geri çekmenin yollarını arıyor (Örneğin Almanya).

Afganistan'a yeni asker göndermeyi kabul eden bir tek Türkiye var. Genel Kurmay Başkanı İlker Başbuğ meşhur Nusaybin konuşmalarında bu konuya da değindi ve yeni muharip birliklerin bu ülkeye gönderileceğini söyledi. Ardından son

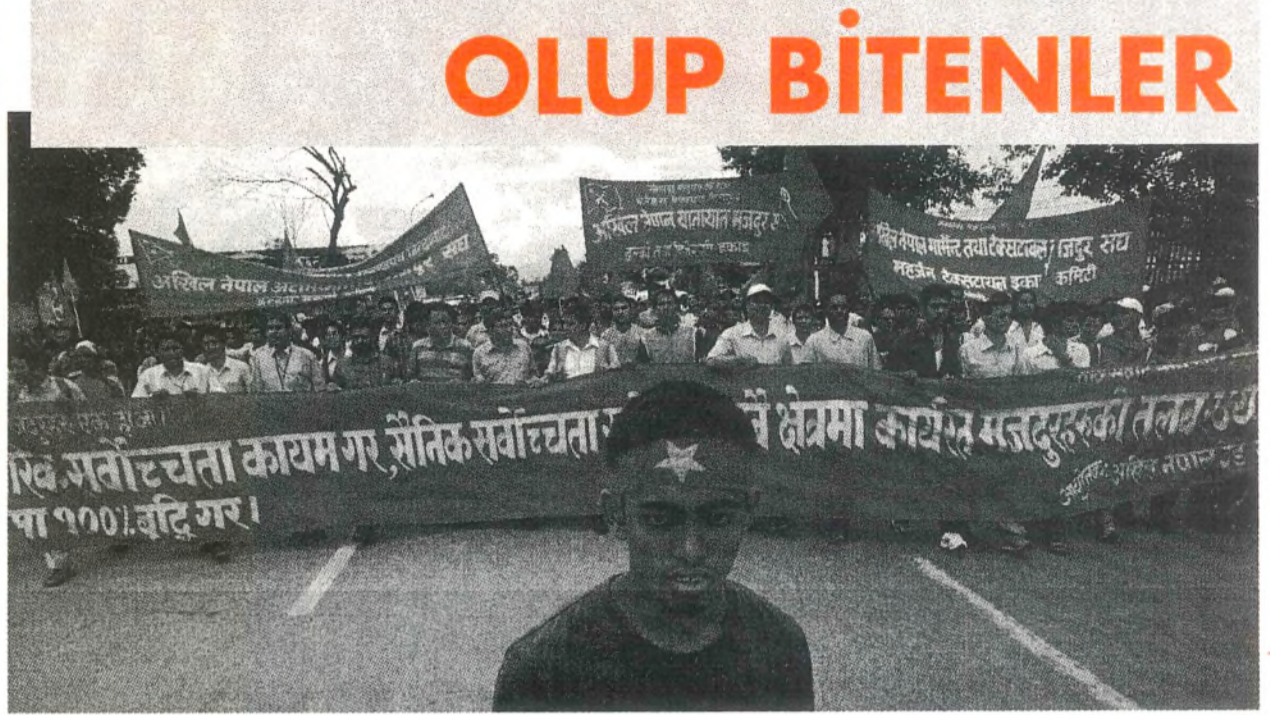
MGK toplantısı açıklamasında aynı yönde ifadeler yer aldı. Öyle ya, ABD Türkiye'ye bölgesinde barış ve düzeni kurma "görev"ini verirken bunun "ufak" bir bedeli olacaktı. Bu "ufak" bedel, ABD'nin paçasını Afganistan bataklığından kurtarma operasyonu uğruna Türk, Kürt, Laz, Arap emekçi gençlerimizin o topraklarda kanının dökülmesi, canının verilmesidir. Madem Osmanlı olmaya özeniyoruz, o halde önce bir imparatorluğun uç beyliği olarak gençlerimizin kanını savaş tanrısına sunmayı öğrenmeliyiz! İşte AKP'siyle, ordusuyla, tekelci sermayesiyle egemenlerin Türkiye insanına biçtiği rol budur.

ABD yönetimi içinde görüş ayrılıkları ortaya çıkıyor... Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve Savunma Bakanı Robert Gates, Afganistan'a onbinlerce yeni asker gönderilmesinden yana. Obama'nın yardımcısı Joe Biden ise Afganistan'a yeni asker gönderilmesi yerine başka çözümler bulunması yönünde görüş bildiriyor.

Nepal: Devrimin İnişli Çıkışlı Yolları

DÜNYANIN ÇATISINDA OLUP BİTENLER

Nepal'de "demokratik çözüm" sürecinin sık sık tıkanması, ülkenin son bir buçuk yıldır, özellikle Başbakan Prachanda'nın istifasının ardından sürekli siyasi krizlerle boğuşması ve NBKP/M içinde her geçen gün kendini hissettiren sert kanadın yeni bir ayaklanmadan ve devrimin tamamlanmasından bahsetmesi gözleri yine parlamenter dönüşümden devrim-devlet tartışmalarına çevirdi.

ONUR GÜLBUDAK*

2006'da Nepal Birleşik Komünist Partisi/Maoist¹ ile yedi büyük parlamenter parti arasında imzalanan ve arkasından Maoistlerin kabineye girmesi ile devam eden "Kapsamlı Barış Antlaşması"nın imzalanmasıyla, genel olarak Solun Nepal deneyimine yönelik ilgisinin arttığı söylenebilir. Bunun en büyük nedeni, Nepal komünistlerinin artık silahlı külahlı "eskimiş" yöntemleri terk edeceği, barış ve demokratik çaba ile bir tür "dönüşüm" siyasetine teşrif edeceği beklentisiydi. Böylece 10 yıl süren ve bu süre zarfında yalnızca dünyadaki radikal devrimcilerin ilgi gösterdiği Nepal deneyimi, kanlı bir savaşın ardından gelen barış sürecinin ilanı ile, Solun ve liberalizmin belli odaklarından da ilgi görmeye başladı. Ne var ki, Nepal'de barış sürecinin pek bir diken üstünde durması, Çin-Hindistan-ABD sarmalındaki bu bölgeye ait siyasi dengelerin küçük sarsıntılara karşı dahi çok hassas olması, Maoistlerin ise sık sık "eski günleri" hatırlatan açıklamalar yapmaları liberal solun Nepal'e olan ilgisini zayıflattı. Aslında, Prachanda'nın özellikle yurtdışı gezilerindeyken "esnek sosyalizm"den bahsetmesi, partinin ideologlarından ve en ileri gelenlerinden olan Dr. Baburam Bharattai'nin, kapitalizm ile sosyalizm arasında yeni bir süreç formüle etme çabası dünya ölçeğindeki "demokratik dönüşüm" savunucularını cesaretlendirmiş, Nepal'in "eski-köhnemiş yöntemlerden, yeni ve çağa uygun(!) yöntemlere yönelme konusunda iyi bir propaganda malzemesi olacağını düşündürmüştü. Ne var ki, Nepal'de "demokratik çözüm" sürecinin sık sık tıkanması, ülkenin son bir buçuk yıldır, özellikle Başbakan Prachanda'nın istifasının ardından sürekli

siyasi krizlerle boğuşması ve NBKP/M içinde her geçen gün kendini hissettiren sert kanadın yeni bir ayaklanmadan ve devrimin tamamlanmasından bahsetmesi gözleri yine parlamenter dönüşümden devrim-devlet tartışmalarına çevirdi.

Nepal'in son üç yılına damgasını vuran iki kritik konu var: Eski adı Kraliyet Ordusu olan resmi devlet ordusu ile Kapsamlı Barış Antlaşması'ndan (KBA) bu yana Birleşmiş Milletler (BM) gözetimindeki kamplarda bulunan Halk Kurtuluş Ordusu'nun birleştirilmesi ve Yeni Nepal Anayasası'nın hazırlanması. Zira bu iki konu hükümet olmakla devlet aygıtını ele geçirmek arasındaki farka işaret eden iki özel konu.

İki ordunun entegrasyonu, KBA'nın en belirgin maddelerinden biri olduğu halde, diğer deyişle barış sürecinin devamı için koşul olduğu halde üç yıldır gerçekleşmiyor. Öyle ki, NBKP/M lideri Prachanda'nın başbakanlık görevinden istifa ettiği son siyasi kriz, hükümetin, kurucu meclis iradesini tanımayan Genelkurmay başkanını görevden alması, Kongre Parti'li devlet başkanının ise yetkisi olmadığı halde bu kararı veto etmesinin ardından geldi. Prachanda'nın rest çekerek istifa etmesinin en önemli sebeplerinden biri ise adındaki "Marksist Leninist" ifadesine karşın gerici cephenin en güçlü halkalarından biri olan Birleşik Marksist Leninist

Parti'nin (BMLP) diğer gericilerle birlikte tasarladığı ve hükümeti düşürmeyi amaçlayan komplo planları idi. İstifanın ardından barış sürecinden kopmayacağı ve gündemlerinde yeniden halk savaşına dönme seçeneğinin olmadığını açıklayan NBKP/M o günden bu yana, parlamentoda oturumları kilitleyerek, sokaklarda ise kesintisiz ve kitlesel protestolar tertipleyerek BMLP liderliğindeki Hindistan ve ABD kuklası yeni hükümeti baskı altına alma politikası izliyor. Talepleri ise, Devlet Başkanı Ram Baran Yadav'ın yetkisi olmadığı halde Genelkurmay Başkanı'nı görevine iade eden hukuksuz kararını geri çekmesi, bu hukuksuz tavır için halktan özür dilemesi, iki ordunun birleşmesinin önündeki her türlü engelin ortadan kaldırılması, birleşmeye karşı çıkan unsurların tasfiyesi ve yeni anayasasının belirlenen zaman içinde yazılması için harekete geçilmesi.

Geleceğe ilişkin belirlenecek hat konusunda parti içinde iki farklı çizgi olduğu da biliniyor. 2006'ya kadar Hindistan zindanlarında tutuklu olan ve yine KBA kapsamında serbest bırakılan Kiran ve C.P.Gajurel, partinin sert kanadının liderleri olarak tanınıyor. Kiran, 2008'in Kasım ayında yapılan Kharipati toplantısında parti tarihinde toplantıya ikinci bir belge sunan ilk kişiydi. Prachanda'nın sunduğu "federal demokratik cumhuriyet" perspektifli bel-

geye karşı Kiran liderliğinde sunulan "Halk Cumhuriyeti" perspektifli belge, parti içinde yaşanmış en entelektüel tartışmaya neden oldu.² NBKP/M'nin son dönemde daha çok Kiran ve Gajurel'in çizgisine yaklaştığına, bununla birlikte, Prachanda/Bharattai ile Kiran/Gajurel çizgileri arasında planlı ve sağlıklı bir sentezin gerçekleştiğine tanık oluyoruz. Partinin Eylül ayında, bakanlık sistemine benzer şekilde 18 departmandan oluşan gölge bir hükümet kurması, parti liderlerinin burjuva partilerini sık sık "3. Halk ayaklanması"na kalkışmakla tehdit etmesi buna işaret. Nepal deneyimi ne yöne giderse gitsin sosyalizm için akıl yürüten, bilek yoran herkes için Nepal'i takip edip tartışmanın çok geçerli bir sebebi var: Nepal deneyimi "ideolojiler öldü, tarihin sonu geldi" zirvalığının, zirvalık olduğuna ilişkin çok keskin ve berrak bir delil niteliği taşıyor. Zira, yoksul bir halkın, geleceğini sosyalizmde görerek harekete geçmesi, Nepal'i doğrudan dünyanın bir çok bölgesinden ayırdığı gibi esas olarak, hegemonik hale gelmiş "o işler geçti" kıvamındaki burjuva argümanlarından da koparıyor.

1. Nepal Komünist Partisi/Maoist ile Birleşik Komünist Parti (Maşal)'ın 2009'un Ocak ayında birleşmesi ile yeni partinin adı "Nepal Birleşik Komünist Partisi/Maoist" oldu.

2. Parti içi tartışmalarla ilgili tercüme edilebilen belgelere ulaşmak için bkz.: www.solunogusu.net

* "Solun Doğusu" Editörü

Nepal deneyimi ne yöne giderse gitsin sosyalizm için akıl yürüten, bilek yoran herkes için Nepal'i takip edip tartışmanın çok geçerli bir sebebi var: Nepal deneyimi "ideolojiler öldü, tarihin sonu geldi" zirvalığının, zirvalık olduğuna ilişkin çok keskin ve berrak bir delil niteliği taşıyor. Zira, yoksul bir halkın, geleceğini sosyalizmde görerek harekete geçmesi, Nepal'i doğrudan dünyanın birçok bölgesinden ayırdığı gibi esasında, hegemonik hale gelmiş "o işler geçti" kıvamındaki burjuva argümanlarından koparıyor.

İşgalci İşçiler Özel Mülkiyetin Kutsallığına Darbe Vuruyor

BİR MÜCADELE ARACI: İŞGAL FABRİKALARI

Bir mücadele tarzı olarak fabrikaların işgal edilmesi oldukça önemli bir yerde duruyor. Kadrolular, sözleşmeliler, hatta işten çıkarılanlar bile işgal sırasında bütün sürecin öznesi oluyorlar. Bazılarına göre büyük, bazılarına göre ise küçük bir adım olarak değerlendirilebilir. Ama bir hakikat var ki, işçiler özel mülkiyetin kutsallığına bilinmedik bir yoldan darbe vuruyorlar.

AZİZ MURAT

Latin Amerika'da işçilerin kontrolündeki işgal fabrikaları her türlü zorluğa rağmen üretim yapmaya devam ediyorlar. Brezilya'da FLASKO, isyan ve ayaklanmalarla güzelleşen Arjantin'de Chiviltart, aklımıza gelen ilk fabrikalar oluyor. Bu fabrikalarda üretimden planlamaya kadar her şey işçilerin kontrolü altında. Bizim daha çok 2000'li yıllarda haberdar olmamıza rağmen Güney Amerika'da işgal fabrikaları esas olarak 1990'larda başlayan özelleştirmeler neticesinde girdi işçilerin gündemine. Bunun en güzel örneğini Arjantin sundu bize. Onu sırasıyla diğer ülkeler takip etti. Özellikle 2001 krizi sonrası diğer kıta ülkelerinin işçileri "doğrudan demokrasi"nin uygulayıcıları olarak peş peşe iflas eden fabrikaları işgal ettiler.

Hemen burada kısa bir parantez açmak gerekir. Güney Amerika'da gerçekleşen işgal olaylarını farklı bir bakış açısı ile değerlendirmek gerekir. Dünyanın birçok yerinde işçi sınıfının buna benzer işgal girişimleri olmuştur. Avru-

pa'yı saran 1968 ruhu örnek olarak gösterilebilir. Örneğin İtalya'da öğrenciler sokakları ve üniversiteleri işgal ettikleri zaman işçiler de fabrikaları ele geçiriyorlardı. Yalnız bir farkla; üretime devam etmiyorlardı. Güney Amerika'daki işgal fabrikalarıyla Avrupa'da yaşanan deneyimler arasında en önemli fark budur. İflas bayrağını çeken ve kepenkleri kapatmak isteyen patrona işçilerin cevabı "işgal et, diren ve üret" oluyor. Bu pratik adım atıldıktan sonra asıl zorluk başlıyor, yani üretime ve yaşama sahip çıkma. Bu ısrar sancılı bir sürecin başlamasının ilk aşaması oluyor. Bir yanda üretime devam ısrarının diğer yanda üretim için hammadde ihtiyacının olduğu denklemde matematik hesaplarını zorlayan zamanlar oluyor. Bunun yanında da Brezilya'daki gibi popülist bir hükümetin işgal fabrikalarını köşeye sıkıştırma çabaları işleri daha da zorlaştırıyor.

Elbette yaşanan işgal deneyimleri farklılıklar barındırıyor kendi içinde. Brezilya'da yaşanan işgal girişimleri ile Venezüella'da yaşanan deneyimler ara-

sında ciddi farklar oluyor. İlkinde devlet geleneksel "refleksler" gösterirken Venezüella'da Çalışma Bakanı fiili örgütleyicisi olarak sürece katılıyor. Ama diğer ülkelerde devlet ile çatışma potansiyeli daima işçilerin gündeminde oluyor. Çünkü öteki fabrikalar için kötü örnek teşkil ediyor işgal fabrikaları.

Brezilya'da işgal fabrikaları içinde ayrı bir yerde duran ve plastik sektöründe üretim yapan CIPLA'yı ele alalım. Bu fabrika Brezilya'da ilk işgal fabrikalarından birisiydi ve diğer fabrikalara oldukça "kötü" örnek olmuştu. Sao Paulo federal polisi "bir gece ansızın" gelerek işçilerin kontrolündeki fabrikayı ele geçirdi!

Yalnız Brezilya ve Venezüella'daki deneyimlerin üzerinden bir değerlendirme yaparsak Brezilya'daki örgütlülük seviyesinin bir adım daha önde olduğu ortaya çıkıyor. İşgalin hemen arkasından işçilerin organlaşıp yönetime üstlendiği Brezilya ile işgalin hükümetin doğrudan müdahalesi ile gerçekleştiği Venezüella deneyimi arasında bir açı farkı ortaya çıkıyor. Bu farklılığı hemen anlayabiliyorsunuz.

Sidor Fabrikası

Sidor Venezüella'nın en köklü fabrikalarından birisi. 1969 yılında kurulmuş bir kamu fabrikası. Bir dönemin sihirli sözcüğü olan özelleştirmeden o da nasibini almış. Fabrika 1997 yılında özel-

leştirilmiş. 13 bin kadrolu işçi çalışıyormuş özelleştirme öncesi. Ancak özelleştirmeden sonra "böl-yönet" politikası ile bugün sadece 4 bin kadrolu eleman çalışıyor. Özelleştirme neticesinde fabrikayı satın alanlar 9 bin işçiyi işten atmışlar. Ama hemen arkasından sözleşmeli yaparak işe geri almışlar. İnsan bunu duyunca "pes doğrusu" diyor "bu kadarı da olmaz!" Tabii ki birçoğu taşeron şirketlere bağlanmıştı çoktan. Chavez'in iktidara gelmesi ile beraber fabrikayı kamulaştırma talebi bizzat işçiler tarafından yüksek sesle dile getirilmeye başlandı. Latin Amerika'nın 4. büyük çelik fabrikası olan SIDOR'da işçiler birçok eylem yaptılar. Toplu sözleşmede yaşanan anlaşmazlık gerilimin zirveye çıkmasına neden oldu. İşçilerin asıl talebi 1998 yılında hazırlanan Bolivarçı Anayasa'ya uygun bir ücretti. Sidor fabrikasındaki grev Çalışma Bakanı Rivera ile Chavez'in arasını açmış ve Rivera'nın görevden alınması ile gerginlik sona ermişti. İşçilerin kararlılığı ve Chavez'in politik desteği ile fabrika kamulaştırıldı.

Fabrika bir işverenin elinde olmamasına rağmen sorunlar devam ediyor. Özelleştirme sürecinde yaşanan iş kazalarının kamulaştırmadan sonra da devam ettiğini söylüyor işçiler. Asıl sorunun örgütlenme alanında yaşandığını hemen belirtmemiz gerekir. Cuidad Bolivar eyaletinde yaşayan ve Çalışma Bakanlığı'na bağlı bir işçi enstitüsünde

İflas bayrağını çeken ve kepenkleri kapatmak isteyen patrona işçilerin cevabı "işgal et, diren ve üret" oluyor. Bu pratik adım atıldıktan sonra asıl zorluk başlıyor, yani üretime ve yaşama sahip çıkma. Bu ısrar sancılı bir sürecin başlamasının ilk aşaması oluyor.

SIDOR fabrikası bir işverenin elinde olmamasına rağmen sorunlar devam ediyor. Özelleştirme sürecinde yaşanan iş kazalarının kamulaştırmadan sonra da devam ettiğini söylüyor işçiler. Cuidad Bolivar eyaletinde yaşayan ve Çalışma Bakanlığı'na bağlı çalışan bir işçinin "Sidor çok büyük bir fabrika, Başkan Chavez'in desteği ile fabrika kamulaştırıldı ancak hala örgütlenmede sorun yaşıyoruz" sözleri durumu ortaya koyuyor.

çalışan bir işçinin "Sidor çok büyük bir fabrika, Başkan Chavez'in desteği ile fabrika kamulaştırıldı ancak hala örgütlenmede sorun yaşıyoruz" sözleri durumu ortaya koyuyor.

Söylendiğine göre bu büyük fabrikada sağlık komisyonu dışında herhangi bir örgütlülük yok. Yani üretimi-tüketimi-planlamayı yapacak herhangi bir iradeleşmenin ortaya çıkmadığını belirtiyor aynı işçi bize. Bir başka işçi ise "Fabrikada söz hakkımız olmasına rağmen bunu kullanmıyoruz. Böyle olunca, kapitalist bir patronun emrinde çalışmışsınız veyahut hükümetin işlettiği bir fabrikada, fark etmiyor" sözleriyle anlatıyor aynı durumu.

Mücadele Aracı Olarak İşgal

İflas eden fabrikalara işçiler tarafından el konulması sancılı bir süreci de beraberinde getiriyor, dedik. Fabrikaların özyönetimsel organlarının oluşturulmaya çalışılması ve bununla birlikte pazara mal sürümünün devam ettirilmesi için üretime devam edilmesi oldukça zor bir iş. Üretim araçlarının ilikelliği ve fabrikaların teknolojiyen yararlanamamaları da bir engel oluşturuyor. İşgal sürecinin tamamlanmasından sonra işçilerin disiplin anlamında rahatlığını de belirtmeden geçmeyelim. Bugün gelinen aşamada Güney Amerika'da "işgal fabrikaları hukuksal çerçevede legal mi, illegal mi" tartışmasının

kendi pratiği içinde aşıldığını düşünüyorum. Yani kısaca bu soru bir anlam ifade etmiyor. Düşünün ki Brezilya'da bir işgal fabrikasına devlet operasyon yapacak, işçilerin elinden almaya çalışacak ama aynı işgal fabrikası ilerici bir hükümet (Venezüella) tarafından desteklenecek. Bir başka örnek: Uruguay'da bir işgal fabrikasının hammadde ihtiyacı Bolivarcı Venezüella hükümeti tarafından karşılanıyor.

Bu tartışmaların ötesinde bir mücadele tarzı olarak fabrikaların işgal edilmesi oldukça önemli bir yerde duruyor. Kadrolular, sözleşmeliler, hatta işten çıkarılanlar bile işgal sırasında bütün sürecin öznesi oluyorlar. Bazılarına göre büyük, bazılarına göre ise küçük bir adım olarak değerlendirilebilir. Ama bir hakikat var ki, işçiler özel mülkiyetin kutsallığına bilinmedik bir yoldan darbe vuruyorlar.

Notlar:

1. CIPLA, FLASKO, FLAKPET aynı gruba bağlı fabrikalardı. Bugün işgal fabrikası özelliğini koruyan tek fabrika FLASKO. Bu

fabrikaların arasında en büyük fabrika CIP-LA idi. Sao Paolo federal polisi, gece yarısı operasyon yaparak plastik sektöründe üretim yapan bu fabrikayı ele geçirdi. İşçiler hukuksal süreci devreye soktular ve federal mahkemeye başvurdular. Mahkeme işçiler lehinde karar vermesine rağmen değişen bir şey olmadı. Bu fabrikada çalışan ve devlet operasyonu sonrası işlerinden olan işçilerin bir kısmı FLASKO fabrikasında çalışmaya devam ettiler.

2. CHIVILART matbaa fabrikası. Arjantin'de üretim yapmaya devam ediyorlar. Metin Yeğin'e göre CHIVILART matbaası, kooperatif biçimi altında işçi denetiminin düzenli olarak işlediği bir örnek. Bu matbaa fabrikası Arjantin'deki toplumsal hareketler ile çok yakın. Kimi sosyal gruplar gazetelerini, bildirimlerini bu fabrikada bastırıyorlar. Arjantin Komünist Partisi yıllık ajandasını bu fabrikada bastırıyor.

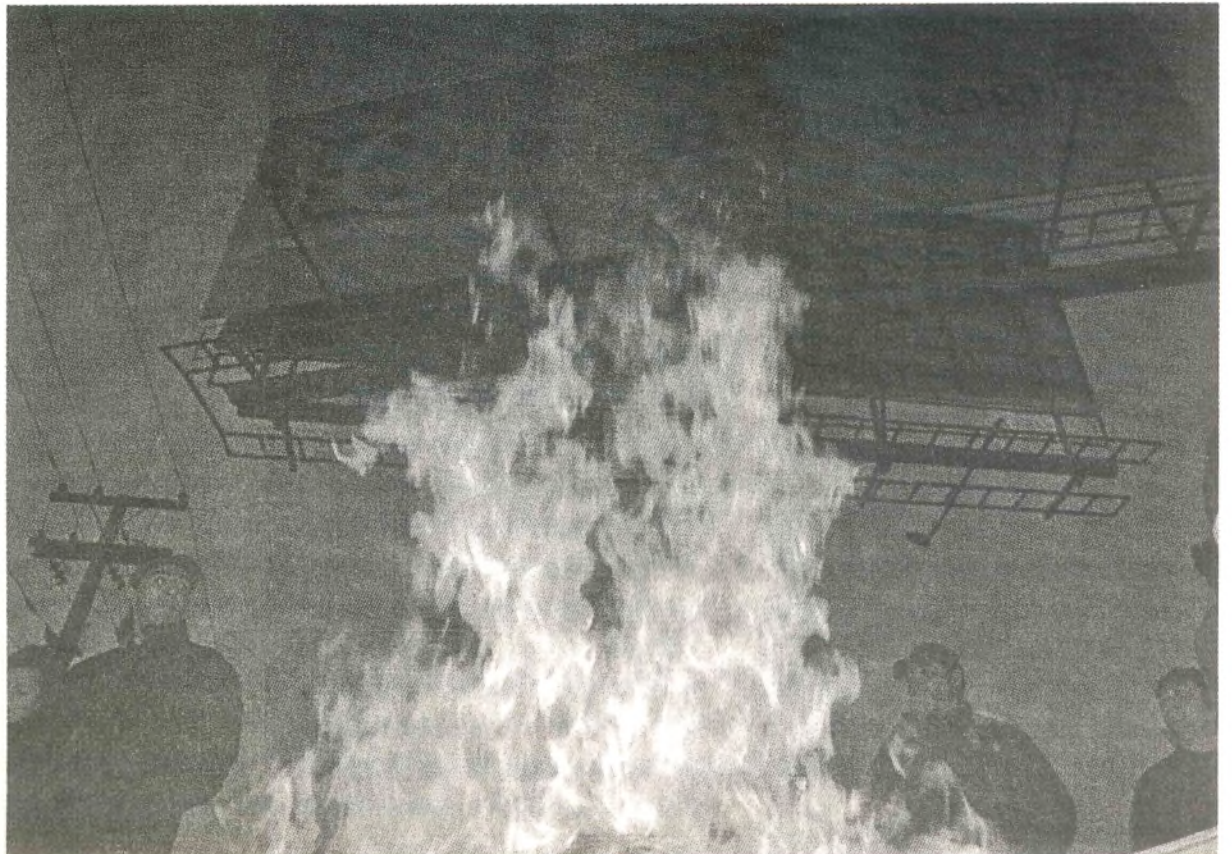
3. Venezüella'daki süreç esnasında ayrı bir yazının konusu. Hükümetin örgütlenme alanında işçileri örgütlenme ve sendikalaştırma çabası biz Türkiye'den gelenler için epey dikkat çekici. Özellikle Brezilya İşgal Fabrikaları Konseyi başkanı Serge Goulart'ın anlattığı bir örnek hem sevindirdi bizi hem düşündürdü. Çin Komünist Partisi Venezüella'da yatırım yapmak ister. Heyetler arası

görüşmeler başlar. ÇKP'nin yatırım için önce sürdürdüğü ilk madde sendika ile ilgili olur. Fabrikada kesinlikle sendika olmayacaktır. Venezüella hükümeti kabul etmez bunu. Görüşmeler tıkanır. Çinliler bizim ülkemizdeki burjuvaziye taş çıkartırcasına bir zorlama daha yapar. Venezüella heyetinin taleplerini kabul ettiklerini beyan ederler ama usulca hazırladıkları antlaşma metninde önce sürdürdükleri talebi araya serpiştirdikleri ortaya çıkar. Venezüella heyeti net bir tavır sergiler. Böylece yatırım gerçekleşmeden Çinliler evlerinin yolunu tutar.

4. Chavist aktivistler SIDOR fabrikasında çekirdek tarzında örgütlenmeye çalışıyorlar. Bu fabrika Venezüella açısından oldukça önemli. Birçok Latin Amerika ülkesi gibi Venezüella da endüstrileşmemiş. Bu ülke için petrolden sonra bu fabrika geliyor.

5. 25, 26 ve 27 Haziran tarihlerinde Venezüella'nın başkenti Caracas'ta "Latin Amerika İşgal Fabrikaları 2. Toplantısı" yapıldı. Toplantıya Paraguay, Arjantin, Brezilya, Venezüella ve Kanada'dan delegeler katıldı. Bolivyalı işçiler ise vize problemlerinden dolayı toplantıya katılamadı. Açılış konuşmasını Venezüella Çalışma Bakanı Eduardo Saman yaptı. Bizim dikkatimizi çeken ise kendi hükümetleri ile sorunlu olan işgal fabrikası işçilerinin bir bakan ile yaklaşık 4 saat aynı masada oturmaları oldu. Toplantının başlıca gündemi gelinen aşamada işgal fabrikalarının durumu ve çektiği zorluklar. Ayrıca diğer dikkatimizi çeken konu Kanada oldu. Bugün Kanada'da 7 işgal fabrikası olduğunu öğrendik. Fabrikalardan bir tanesi otomotiv devi CHRYSLER'in fabrikası. Ayrıca toplantıda isim değişikliğine gidilerek "Dünya İşgal Fabrikaları Konseyi" adı benimsendi.

Elbette yaşanan işgal deneyimleri farklılıklar barındırıyor kendi içinde. Brezilya'da yaşanan işgal girişimleri ile Venezüella'da yaşanan deneyimler arasında ciddi farklar oluyor. İlkinde devlet geleneksel "refleksler" gösterirken Venezüella'da Çalışma Bakanı fiili örgütleyicisi olarak sürece katılıyor. Ama diğer ülkelerde devlet ile çatışma potansiyeli daima işçilerin gündeminde oluyor. Çünkü öteki fabrikalar için kötü örnek teşkil ediyor işgal fabrikaları.

İşçi Sınıfına İvme Kazandıracak Yeni Bir Dinamik

BEYAZ YAKALI İŞÇİLER HAREKETLENİYOR

Sendikalar, beyaz yakalıların örgütlenmesi ile ilgili politika ve eylem programını hayata geçiremediği takdirde, bu işçilerin arayışları ile buluşmaları mümkün olamayacaktır. İşçi sınıfının bu yeni kesiminin örgütlenme arayışları ve taleplerinin de sendikal hareketi dönüştüreceği ve geliştireceğini hatta yeni bir yol açacağını söyleyebiliriz.

ESER SANDIKÇI

1990'lı yıllarda sermaye ideolojileri tarafından işçi sınıfının ortadan kalktığı tezleri ile sürülürken; bu tezler, kapitalist üretim tarzındaki değişimler ve teknik alandaki büyük ilerlemenin sonucunda sanayi işkolunda mavi yakalı denilen kol emeği ile çalışan işçi sayısında büyük oranda düşüşün gerçekleşeceği, beyaz yakalı olarak adlandırılan hizmet ve bilgi sektöründe, kafa emeğine dayalı çalışanların sayılarının artacağı yönündeki varsayıma dayandırılıyordu. Bu sayıları artan yeni çalışan kesim de işçi sınıfından sayılmıyordu. Dolayısıyla işçi sınıfı da ortadan kalkıyordu!

Gerçekten de 80'lerden sonra, tüm dünyada tarım ve sanayi sektöründe istihdam edilenlerin sayısı azalırken, hizmet ve bunun içerisinde bilgi sektöründe istihdam edilenlerin sayısında ciddi bir artış gözlenmektedir. 2006 yılında tarihte ilk defa hizmet sektörünün küresel düzeyde istihdam içindeki payı yüzde 40'a ulaşarak, tarım sektöründe istihdam edilenlerin önüne geçmiştir. Bazı gelişmiş ülkelerde hizmet sektöründe çalışanların oranı yüzde 70'lerin üzerine çıkmıştır.

1970'lerde işçi sınıfı hareketinin yoğun olduğu dönemde teknik elemanların ve mühendislerin örgütlenme girişimleri ve Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı araştırma-geliştirme şirketi SİSAG'da gerçekleşen Türkiye'deki ilk beyaz yakalı grevinin ardından, son yıllardaki bu örgütlenme girişimleri uzun yıllar sonra ilk olma özelliği taşımaktadır.

Ülkemize baktığımızda da tarımda ve sanayide çalışanların oranı yıllar içinde azalırken hizmet sektöründe de ciddi bir artış söz konusudur. Haziran 2009 verilerine göre ülkemizde istihdam edilenlerin yüzde 26,4'ü tarım, yüzde 18,4'ü sanayi, yüzde 6,3'ü inşaat yüzde 48,9'u ise hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Ayrıca kayıt dışı istihdamın da büyük oranda hizmet sektöründe gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Sayıları her geçen gün artan hizmet sektöründe çalışanların önemli bir kısmını beyaz yakalıları oluşturmaktadır.

Yakaları Farklı, Peki Ya Emek-güçleri?

Medya, bilişim, bankacılık, sigortacılık, borsa, turizm, danışmanlık gibi sektörlerde çalışan, üniversite mezunu, bir ve daha fazla yabancı dil bilen, beyaz yakalıları diye adlandırılan bu çalışanlar sermaye tarafından işçi olarak kabul edilmedikleri gibi; onlar da kendilerini işçi olarak görmemekte, ayrıcalıklı ve özel olduklarını düşünmektedirler. Bu kesim, çalışanlar arası dayanışma yerine şirketler içinde egemen kültür

olan rekabeti benimsemiş, işverenle bireysel ilişki geliştirme, kendini kabul ettirmek için bireysel her tür çabayı sergileme eğilimindedir. Oysa tıpkı mavi yakalıları gibi, beyaz yakalıları da ücret karşılığında emek güçlerini işverene satmaktadırlar. Ve tıpkı mavi yakalıları gibi, ürettikleri değere sermaye tarafından el konulmaktadır. Yani yakalıları beyaz da olsa sermayenin karşısında emeği temsil etmektedirler ve dolayısı ile işçidirler.

Kriz, Beyaz Yakalıların Örgütlenmesine Yol Açıyor

2001 krizi ile birlikte yoğun işten çıkarmalar ve beraberinde ücretlerdeki düşüşler, bu çalışanların kendilerine ve geleceğe yönelik değerlendirmelerinde büyük bir kırılma yaratmıştır. İçinde bulunduğumuz büyük küresel kriz de hem ücretler hem de iş güvencesi anlamında beyaz yakalıları için ciddi bir tehdit anlamına gelmektedir.

Beyaz yakalıların hayatında büyük kayıplara yol açan bu süreç, beyaz yakalıları içerisinde örgütlenme arayışlarını artırmıştır. Son yıllarda İMKB'de borsacıların, üniversitelerde asistanların, ATV-Sabah Grubunda gazetecilerin, IBM Türk'te bilişim çalışanlarının, TMMOB bünyesinde işsiz ve ücretli mühendislerin, çağrı merkezlerinde çalışanların örgütlenme çabaları, bu yöndeki gelişmelere örnek olarak sayılabilir.

1970'lerde işçi sınıfı hareketinin yoğun olduğu dönemde teknik elemanla-

rın ve mühendislerin örgütlenme girişimleri ve Hacettepe Üniversitesi'ne bağlı araştırma-geliştirme şirketi SİSAG'da gerçekleşen Türkiye'deki ilk beyaz yakalı grevinin ardından, son yıllardaki bu örgütlenme girişimleri uzun yıllar sonra ilk olma özelliği taşımaktadır. Tabii kamu alanında, 90'lı yıllarda başlattıkları fiili ve meşru mücadele süreci sonucunda sendikalaşan öğretmen, doktor, mühendis, öğretim görevlisi gibi kamu emekçilerini dışında tutarsak...

Sendikaların Kapısı Beyaz Yakalıları Açık mı?

Son yıllardaki beyaz yakalıların örgütlenmesinin hemen hemen hepsi sendikalar tarafından değil, işçilerin kendi arayışları sonucunda olmuştur ve sendikalarla bu arayış sonucunda buluşmuş ya da hiç buluşmamıştır. Ancak sendikaların geleneksel yapısının işçi sınıfının bu yeni kesiminin taleplerini ve gündemini kavramakta ve bu işçileri kapsayabilmekte ciddi sıkıntılar yaşadığını, hatta yok sayma eğilimlerinin dahi devam ettiğini söyleyebiliriz. Sendikalar, beyaz yakalıların örgütlenmesi ile ilgili politika ve eylem programını hayata geçiremediği takdirde, bu işçilerin arayışları ile buluşmaları mümkün olamayacaktır.

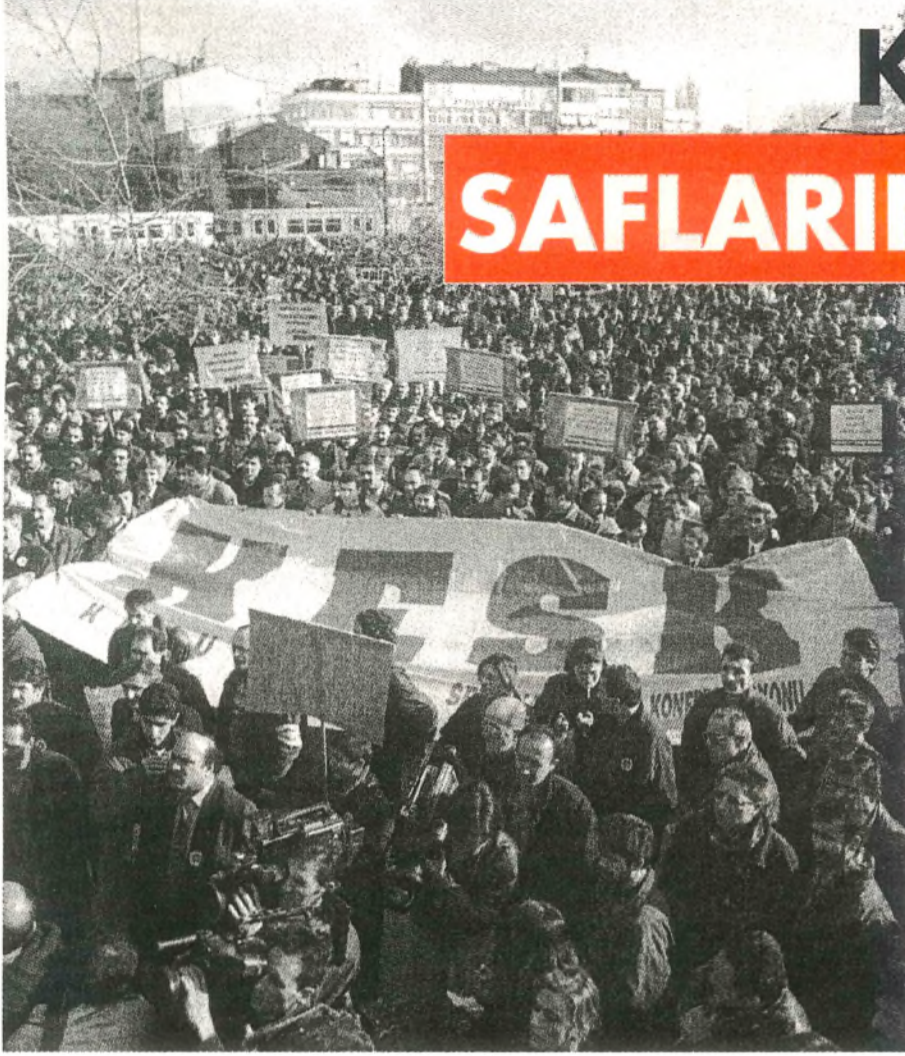
İşçi sınıfının bu yeni kesiminin örgütlenme arayışları ve taleplerinin de sendikal hareketi dönüştüreceği ve geliştireceğini hatta yeni bir yol açacağını söyleyebiliriz.

Önümüzdeki Dönemde Şiarımız: "TİS Yoksa Grev Var"

KAMU EMEKÇİLERİ

SAFLARINI SIKLAŞTIRMALI

KESK'in toplu görüşmelere katılmama tavrıyla ortaya çıkan enerji, sonuç alıcı hamlelere henüz dönüşmüş değil. KESK hali hazırda "doğruculuğuyla" duruyor. Bundan sonra bu niteliğine "başarmak, hak kazanmak" niteliğini de eklemeliyiz. Örgütümüzü "doğrucu dervişlikten" çıkarmalıyız. Hakkını söke söke alan devrimci örgütlülüğe kavuşturmalıyız Ve grevli toplu sözleşmeli sendikamızı yaratmalıyız.

H. ARIKUŞU

Her şey sınıf mücadelesinin giderek keskinleştiğine işaret ediyor. Her olay emekçilerin üstüne üstüne geliyor. Ücretler düşüyor. Haklar gasp ediliyor. İşyerlerinde gericileşme ve faşistleşme boğucu olmaya başladı. Kamu emekçileri krizi iliklerinde hisseder oldu. Belki işsizlik korkusu yaşamıyorlar ama giderek yoksullaşıyorlar. Ayrıca 7 milyona varan işsiz sayısı, toplumun bütün çalışanlarını doğrudan ya da dolaylı olarak cenderesine almış durumdadır.

22 Temmuz 2007 genel seçimlerinden buyana kamu emekçileri önemli ölçüde yoksullaşmıştır. Bu durum 80'li 90'lı yılları çağrıştırıyor. Eğitim emekçilerinin "ek dersleri" her geçen gün daha da kırpılıyor. Yeni yönetmeliklerle ekonomik cendereye alınıyorlar. Ya sağlık hakkımızı, koruyucu sağlık hizmet hakkımızı haraca bağlamalarına ne demeli? Bu uygulamaya göre sağlık kurumlarında katkı payı adı altında alınan haraç, 8-15 TL'ye kadar çıkacak.

Konfederasyonumuz KESK baskılarla, sürgünlerle, gözaltılarla sindirilmeye çalışılıyor.

"Kamu Personeli Rejimi Yasası" yeniden gündemdedir. Kamu sektöründe esnek çalışmanın en derin noktası anlamına gelecek bu yasayla kamu emekçileri örgütsüzlüğün, daha fazla sömürünün en keskinini yaşayacaktır.

Nereye baksan ekonomik gasp yaşanıyor, nereye dönsen demokratik yaşam haklarının engellenmesi karşımıza çıkıyor. Bakalım nereye kadar gidecek?

İşte kamu emekçilerinin durumu budur. Peki ya biz ne yapıyoruz? Mücadele bilincimiz, eylemlerimizin sonuç alıcı gücü, kiteselleşme hangi boyuttadır?

Şimdi Yeni Bir Hamle Zamanıdır

Toplu sözleşme ve grev hakkı kamu emekçileri mücadelesinin kritik eşiğidir. Mücadele dönüp dolaşıp buraya tosluyor. KESK 3 yıldır toplu görüşme masasına oturmuyor. Meselenin bir ortaoyununa döndüğünü söyleyerek protesto ediyor. Bu bir olumluluktur. Katılmama tavrıyla ortaya çıkan enerji, sonuç alıcı hamlelere henüz dönüşmüş değil. KESK hali hazırda "doğruculuğuyla" duruyor. Bundan sonra bu nite-

liğine "başarmak, hak kazanmak" niteliğini de eklemeliyiz. Örgütümüzü "doğrucu dervişlikten" çıkarmalıyız. Hakkını söke söke alan devrimci örgütlülüğe kavuşturmalıyız Ve grevli toplu sözleşmeli sendikamızı yaratmalıyız.

Hükümet kendi safını tutmuş besbelli. Kamu emekçilerinin amiri pozisyonunda görünüyor ama sermaye sınıfının sözcülüğünü yaptığını artık gizlemiyor. 2009 toplu görüşmelerinde görüşmeye katılan konfederasyonların "Bütçeden pay istiyoruz" talebine bakanın verdiği cevap, "Siz bütçeye ne kattınız ki pay istiyorsunuz?" şeklindedir. İşte kanıtı. Onların, hangi sınıfın sözcülüğünü yaptığı ortadadır. Çok doğru; bütçe sermayenin bütçesi, emekçilerin bütçesi değil. Biz de kendi sınıf güdümüzle hareket etmeliyiz. Biz kamu emekçileri olarak; bütçeden pay değil, hakkımızı istiyoruz. Kuşkusuz onlar vermeyecekler. Ahırsak biz alacağız.

Yaşananlar ortada. Gerçekliğimiz ortada. Egemen güçler krizin yükünü biz emekçilere yıkıyorlar. İşten çıkarmalar, ücret düşürmeler yetmedi, şimdi de vergi yükünü arttırarak sermayedarları kurtarmaya çalışıyorlar.

2001'deki özelleştirmeler, hak gaspları, sermayenin saldırı yasalarının hayata geçirildiği kriz hatırlansın. 2001 krizi üzerimizden silindir gibi geçti. Son yıllarda da GSS gibi sağlık ve sosyal hakları gasp eden bir yasa çıkarıldı. Bakalım 2008 kriziyle başımızı yaracakları büyük taş ne olacak? Öyle görünüyor ki bu taş "kamunun esnekleştirilmesi yasası" olacak. Bu yasanın çık-

masına izin vermemek boynumuzun borcudur. Ama ondan önce toplu sözleşme ve grev hakkını almalıyız. Önümüzdeki dönemde "Tis Yoksa Grev Var" şiarımız önde olacaktır. Kamu emekçileri bu çizgisini ölümüne sürdürmelidir.

Gerçeklik şu ki, 2 milyon kamu emekçisinin en etkin gücü KESK'tir. Gerek demokrasi mücadelesinde gerekse de ekonomik mücadelede, egemen güçlerin katlanmak istemediği bir güçtür. KESK'i baskı ve göz altılarla yıldırıp etkisizleştirmek egemen güçlerin en büyük amaçlarından biri olmuştur. Bu durumu bilerek mücadele etmeliyiz.

Artık Safları Sıklaştırmalıyız, Gözümüzü Karartmalıyız!

Kamu emekçileri mücadele tarihinde 3. dönem mücadele yolunu açmalıyız. Birinci dönemimiz 1989-1995 arası hazırlık ve kuruluş dönemidir. 2. dönem 1995-2001 arası dönemdir. Yani 4688 yasası kabul edilinceye kadar yaşanan dönemdir. Bundan sonra yaşanan dönemde mücadele durağan ve kırık bir hale bürünmüştür. Gücsüzdür. Kendini tekrar etmektedir.

İşte artık kapitalizmin 2008 krizinin rüzgârını da arkamıza alıp "TİS YOKSA GREV VAR!" şiarıyla yeni bir dönem açmalıyız. Dileğimiz odur ki, 25 Kasım'da yapacağımız Uyarı Grevi, yeni dönemin başlatıcısı ve tetikleyicisi olsun.

Bakalım 2008 kriziyle başımızı yaracakları büyük taş ne olacak? Öyle görünüyor ki bu taş "kamunun esnekleştirilmesi yasası" olacak. Bu yasanın çıkmasına izin vermemek boynumuzun borcudur. Ama ondan önce toplu sözleşme ve grev hakkını almalıyız. Önümüzdeki dönemde "Tis Yoksa Grev Var" şiarımız önde olacaktır.

SPEKÜLATİF SERMAYE:

HEM PEYGAMBER, HEM DOLANDIRICI

Sermaye-sermaye arasındaki çelişki rekabete dayanır. Yıkıcıdır ve sermayenin üç halini açığa çıkarır. Sermaye birikir, yoğunlaşır ve merkezileşir. Kapitalist üretim tarzının bünyesindeki emek-sermaye çelişkisi ve sermaye-sermaye çelişkisi kapitalist krizlerin nedenlerini oluşturur. Kriz onun doğasıdır. Kapitalizm kriz üretir. Kriz onun bir gelişme biçimidir.

VOLKAN YARAŞIR

Max Weber kapitalizmin ruhunu Hıristiyan ahlakı üzerinden tanımlar. Hıristiyan ve seküler ahlakta çalışmak kutsandır. Hırs ve rekabet teşvik edilir ve doğallaştırılır. Aslında kapitalizmin ruhu, kendini en net biçimde cehennemle ifade eder. Bu mecaz anlamda değil, kelimenin gerçek anlamıyla bir cehennemdir. Kapitalizmin ruhuyla, kapitalist krizler arasında diyalektik bir bağ vardır. Ruhun anlaşılması ve kavranması bir başka bağlamda kapitalist krizlerin anlaşılması demektir.

Kapitalist sistem bünyesinde üç çelişkiyi barındırır. Bunlardan birincisi antagonist karakterli emek-sermaye arasındaki çelişkidir, diğeri sermaye-sermaye arasındaki çelişkidir. Bir diğeri ise emek-emek arasındaki çelişkidir.

Emek-sermaye, sermaye-sermaye arasındaki çelişki kapitalist üretim tarzının kaotik ve anarşik yapısını işaretler. Sermaye emeği sistemli ve yoğun bir şekilde sömürmek isterken, emek buna karşı direnir.

Sermayenin Üç Hali

Sermaye-sermaye arasındaki çelişki ise rekabete dayanır. Yıkıcıdır ve sermayenin üç halini açığa çıkarır. Sermaye birikir, yoğunlaşır ve merkezileşir. Kapitalist üretim tarzının bünyesindeki emek-sermaye çelişkisi ve sermaye-sermaye çelişkisi kapitalist krizlerin nedenlerini oluşturur. Kriz onun doğasıdır. Kapitalizm kriz üretir. Kriz onun

bir gelişme biçimidir.

Kapitalizmin doğasını şöyle tanımlayabiliriz: 1) İşçiler üretir, çalışır, üretim araçlarına sahip değildir, fakirdir; burjuvazi, üretmez, çalışmaz, üretim araçlarına sahiptir, zengindir. Yani üretim araçlarına sahip olmak, yaratılan tüm değerın gasp edilmesine neden olmaktadır. Başka bir ifadeyle kapitalist sistemde üretim kolektif, toplumsaldır, üretim araçları ise özel mülktür. Özel mülk kapitalizmin gerçek ruhudur. 2) Ayrıca kapitalizmde plan ve anarşi iç içedir. Kapitalizmde her üretim belirli bir planla gerçekleştirilir. Fakat sermaye grupları arasındaki ilişki ise tam tersinedir ve anarşik özelliktedir. Hiçbir koordinasyon yoktur ve rekabet esastır. Kapitalizmde plan ve anarşi madalyonun iki ayrı yüzü gibidir. Kapitalizmde makro potansiyeller ve üretkenlik anarşi ile yan yana var olur. Daha öz bir anlatımla, insanlar kapitalizmde bolluğun içinde çıplak açlıkla yüz yüzedir. Tarihte insanlar birçok kez yiyecek kıtlığından dolayı aç kaldı. Kapitalizmde ise fazla yiyecek olmasına rağmen insanlar açtır. Bu sistemin paradoksu değil, doğasıdır. 3) Kapitalizmde üretim insan için yapılmaz. Tüm ürünler metadır. Her şey satış ve piyasaya yönelik üretilir. İşçiler başkaları için üretir, kendi gereksinimleri için değil. Üretim kar amaçlı gerçekleştirilir. Bundan dolayı kullanım değeri değil, değişim değeri belirleyicidir. Max Horkheimer'in kapitalizmi bir değişim

değeri sistemi olarak tanımlaması boşuna değildir. 4) Sermayenin organik birleşimi, en genel biçimiyle canlı emek-cansız emek oranını gösterir. Sermaye görelisi artı değer (emeğin verimini artıran teknik yeniliklerin uygulanmasıyla çoğaltılan artı değer) üretimini artırmak için sürekli olarak mekanizasyona gider, bu durum canlı emeğin kullanımını cansız emeğin kullanımına oranla (ya da sabit sermaye, yani fabrikalar, makineler, toprak, bina, teçhizat, hammadde) giderek azaltır. Ne var ki artı değeri yalnızca canlı emek üretir. Bu durum kar oranının düşmesi yönünde bir eğilim yaratır. Özetle kar oranının düşüşü sermayenin organik birleşiminin yükselişiyle emek üretkenliğinin artışı arasındaki gerilime bağlıdır.

Sermaye Cansız Emeğe Yatırım Yapar

Kısaca sermaye kar, daha fazla kar hırsıyla değerın kaynağı olan işçinin emeğini (canlı emeği) üretimin dışına atar, yerine makinelerle simgelenen cansız emeği koyar. Bunun anlamı sermaye "hiçbir zaman" canlı emeğe yatırım yapmaz. Yatırımı cansız emeğe yapar. İşçileri aç ve işsiz bırakır. Cansız emeğe yatırım yaparak teknolojisini yeniler ve rekabet gücünü artırır.

İşte bu nokta, yani işçinin aç ve işsiz bırakılması emek sermaye arasındaki antagonizmanın bir yansıması olurken, rekabet için cansız emeğe yatırım yapılması da sermaye-sermaye arasındaki çelişkinin tezahürüdür.

Kapitalist sistemde sömürüyü motive eden güç sermaye birikimidir.

Cansız emeğe yapılan yatırım sonucunda mal yığılır ama malı alacak kimse yoktur. Çünkü onu alacaklar aç ve

işsiz bırakılmışlardır. Ya da bir işçi, bir sermayedar için işçiyken, öbürü için müşteridir.

Piyasada fazla üretim vardır ve eksik tüketim yaşanmaktadır. Peki bu fazla üretim sorunu nasıl aşılacaktır. İşte o an devreye Marx'ın bir boyutuyla peygamber, yani kurtarıcı, diğeri boyutuyla üçkağıtçı, yani dolandırıcı diye tanımladığı finans, spekülasyon devreye girer. Aslında spekülasyon burada da görüldüğü gibi bir semptom tedavisidir. Hastalık sürmektedir, hatta artmaktadır ama belirtileri semptom tedavisiyle ortadan kaldırılmaktadır. Böylece hastalığın kendisi en fazla ötelenmektedir. Tıpkı yaşanan krizde olduğu gibi...

Kapitalizmde plan ve anarşi madalyonun iki ayrı yüzü gibidir.

Kapitalizmde makro potansiyeller ve üretkenlik anarşi ile yan yana var olur.

Daha öz bir anlatımla, insanlar kapitalizmde bolluğun içinde çıplak açlıkla yüz yüzedir.

Tarihte insanlar birçok kez yiyecek kıtlığından dolayı aç kaldı.

Kapitalizmde ise fazla yiyecek olmasına rağmen insanlar açtır. Bu sistemin paradoksu değil, doğasıdır.

Cansız emeğe yatırım sonucunda mal yığılır ama malı alacak kimse yoktur. Çünkü onu alacaklar aç ve işsiz bırakılmışlardır. Ya da bir işçi, bir sermayedar için işçiyken, öbürü için müşteridir.

PATRIYARKAL KAPİTALİZM KADINLARI ÖLDÜRMEZSE SÜRÜNDÜRÜR

Karşılıksız ev emeği bir yandan yaşamın sürdürülmesine imkan tanırken bir yandan da işgücünün yeniden üretimini sağlar. İşgücünün yeniden üretimi görevi ve karşılıksız ev emeğinin sahibi ise bu sistem içinde kadındır. Karşılıksız ev emeği sayesinde işgücünün yeniden üretimi için sermaye hiçbir bedel ödemez. Sermaye birikimi için gerekli ön koşullar kadınlar üzerinden elde edilir.

REHA KESKİN

Dünya nüfusunun yarısı olan kadınlar dünyadaki toplam işlerin 2/3'ünü yapıyor. Buna rağmen dünyadaki üretim araçlarının sadece yüzde 1'ine sahipler ve bütün gelirin yalnızca yüzde 10'unu kazanıyorlar.

Dünya nüfusunun bakım, beslenme, barınma ihtiyaçlarını büyük oranda kadınlar karşılarken dünyadaki tüm yoksulların yüzde 70'ini kadınlar oluşturuyor.

Dünyadaki toplam gıdanın yüzde 50'sini üreten kadınlar nasıl oluyor da açlık ve yoksulluk içinde yaşıyor?

Bu sorunun cevabı için patriyarkal-kapitalist sisteme bakılabilir. Bunun için patriyarka ile kapitalizmin ilk karşılaşmasına gidelim. İlk kapitalist gelişmelerin yaşandığı 18. ve 19. yüzyıla...

18. ve 19. yüzyıllar patriyarka ile kapitalizmin birbiriyle çeliştiği dönemlerdir. Patriyarka, kadın işgücünün kapitalist pazara akışının önüne set çekmeye çalışırken; kadın işgücünün artan oranda üretime katılımı patriyarkal ilişkilerin çözülmesine sebep olur. Patriyarkanın talepleri ile kapitalistin talepleri birbiriyle çelişir. Fakat bu çıkar çatışmasından beklenenin aksine kapitalizm, patriyarkal sistemi geçen yüzyıllar içinde ortadan kaldırmadı ve pat-

riyarka da binlerce yıllık tarihselliğine yaslanarak kapitalizm içinde değişerek ve dönüşerek de olsa varlığını sürdürmeyi başardı. Kimi zaman iç çatışmalar yaşansa da, daha ziyade uzlaşma içinde patriyarkal-kapitalist sistem günümüze kadar devam etti ve ediyor.

Bugün gelineen noktada ücretli emek kadar ücretsiz emek de kapitalist birikimin sürekliliğine hizmet ediyor. Bu durum patriyarkal-kapitalizmin yapısal özelliğini de ifade ediyor.

Karşılıksız ev emeği bir yandan yaşamın sürdürülmesine imkan tanırken bir yandan da işgücünün yeniden üretimini sağlar. İşgücünün yeniden üretimi görevi ve karşılıksız ev emeğinin sahibi ise bu sistem içinde kadındır. Karşılıksız ev emeği sayesinde işgücünün yeniden üretimi için sermaye hiçbir bedel ödemez. Sermaye birikimi için gerekli ön koşullar kadınlar üzerinden elde edilir. Karşılıksız ev emeği aynı zamanda kadınlarla erkekler arasında bir ezme-tilme ilişkisini de ortaya koyar. Sermaye, görünür kılınması durumunda karşılıksız emeğin yeniden üretim maliyetlerini nasıl arttıracaklarını ve artı-değeri nasıl azaltacaklarını gayet açık bir şekilde farkındadır. Sermaye, ücretli emek sömürsünü tolere ettiği için kadın ile erkek arasında oluşan bu ezme-tilme ilişkisine çoğu zaman dokunmaz.

Ayrıca sürekli etnik köken, cinsiyet ayrımları gibi eşitsizlikler yaratmak ve bu eşitsizlikleri kârına kâr katmak için kullanmak kapitalizmin has özelliklerinden biridir. Bu eşitsizlikler kadınların ücretlerine, çalışma koşullarına vs de yansır. Kadınların böylesi koşullar sebebi ile yoksullaşması, erkeklerle kadınlar arasındaki eşitsizliği pekiştirir. Böylece kapitalizm, toplumsal cinsiyet rollerini kendi yararına kullanırken erkek egemenliğini bir kat daha artırır.

Diğer yandan sermayenin bugün ihtiyaç duyduğu sadece ucuz işgücü değil, hem ucuz hem de esnek işgücüdür. İşte kadın işgücü bu ihtiyaç için biçilmiş kaftandır. Kadınlar, esnek işgücü olarak tabir edilen ucuz, örgütsüz, niteliksiz, yarı zamanlı, geçici işlere en iyi uyum sağlayacak olan kesim olarak görülüyor. Çünkü kadınların temel görevinin "ev kadınlığı" olduğu fikri ile onların dışarıda yaptığı işlerden sayılmaz, ek gelir getiren "niteliksiz" faaliyetler olarak görülür ve düşük ücrette tabi tutulurlar. "Temel kadınlık görevini" aksatmaması için yarı zamanlı, geçici işlerde istihdam edilirler. Bunun için küresel sermaye aç gözünü, geç kapitalistleşmiş coğrafyalardaki kadın emeğine diker. Üretimi kapsayan emek yoğun faaliyetlerini bu coğrafyalara taşır. Bu ülkelerde "serbest bölgelerde" çalışanların yüzde 90'ının kadın olması

tesadüf değil. Tarım alanında da kadınlar açısından durumun "serbest bölgeler"den pek farkı yok. Tarım alanında da kadınlar ücretsiz aile işçisi olarak çalışmak zorunda kalıyor.

İster serbest bölgede, ister tarım alanında, isterse de evde çalışsın iş güvenliği, işçi sağlığı bakımından son derece kötü koşullar kadınlara reva görülüyor. Kadınlar, sadece yoksulluk ve açlıkla imtihan edilmiyor, aynı zamanda yaptıkları işlerde sürekli ölümle burun buruna gelmek durumunda kalıyor. Bir kadın işçinin çalıştığı fabrikada üzerine kilitlenen kapılar dolayısıyla yanarak ölmesi ya da yük aracında taşındığı için sele kurban gitmesi an meselesidir.

Kadınların yoksulluğunun bir diğer parçasını da patriyarkal-kapitalizmin neo-liberal politikalar aracılığıyla eğitimi, sağlığı, sosyal hizmetleri piyasaya açması oluşturuyor. Eğitimin, sağlığın, sosyal hizmetlerin paralı hale gelmesi ile birlikte kadınların nitelikli sağlık ve eğitim hakkına erişimi engelleniyor; kocaya ya da babaya bağımlı hale getiriliyorlar. Çocuk, yaşlı, hasta bakımı gibi işler kadınların omuzlarına binen yükler oluyor.

Son süreçte ise derinleşerek etkisini gösteren kapitalizmin krizi, yeni bir açlık, yoksulluk, şiddet ve sömürü dalgası ile kadınların karşısına çıkıyor.

Anlaşılan o ki sistem, gizli-açık sömürü çarklarını önümüzdeki dönemde daha hızlı döndürecek ve yine anlaşılıyor ki sistemin azgınca geliştirdiği topyekun saldırılara karşı topyekun direnişler örgütlemekten başka çaremiz yok.

Kaynakça:

1. Beden Emek Tarih, Gülhür Savran, Kanat yay.
2. Son Sömürge Kadınlar, Maria Mies, Veronika Bennholdt-Thomsen, Claudia von Werlhof, İletişim yay.

İster serbest bölgede, ister tarım alanında, isterse de evde çalışsın iş güvenliği, işçi sağlığı bakımından son derece kötü koşullar kadınlara reva görülüyor. Kadınlar, sadece yoksulluk ve açlıkla imtihan edilmiyor, aynı zamanda yaptıkları işlerde sürekli ölümle burun buruna geliyor. Bir kadın işçinin çalıştığı fabrikada üzerine kilitlenen kapılar dolayısıyla yanarak ölmesi ya da yük aracında taşındığı için sele kurban gitmesi an meselesi.

Genç Sen Meşru-Fiili Mücadele Çizgisiyle Büyüyor

SALDIRILAR KAPIDA

SENDİKA İHTİYAÇ

ULAŞ TAŞTEKİN

Sermaye harç zamlarından sonra yeni saldırı araçlarını hazırladı. Daha doğrusu önceden hazırlanmış projeler, eğitimin sermayeye tam entegrasyonu kapsamında Yusuf Ziya Özcan'ın dümenin başına geçtiği ilk günden itibaren uygulanmaya başlandı.

Soruna dair daha önceki yazılarımızda sıklıkla tarifleyerek temel bir perspektif haline getirdiğimiz bu dönüşümün hayata geçirilmesi için sistem daha ağır saldırılarla kapımızı çalacak.

STÖ'leri üniversitelerin işleyişinde söz sahibi yapma, TÜSİAD'ın bile dillendirildiği "özerk üniversiteyi" hayata geçirme planları yapıyor. Bu bizi alanımızda silahsızlandırma atağının bir parçası. Buna şirketlerin üniversiteyi zaptetme girişimleri ve "kendini çeviren" hatta "kâr eden" şirketleşmiş üniversitelerin eşlik etmesi sermaye tarafından planlanıyor. Film oynamaya başladı. Bursların kesilmesi ve harç zamları da bu sürecin bir parçasıydı.

İşte tam da böylesi bir süreçte sendika aracı yakıcı bir ihtiyaç olarak belirliyor. Gün, Öğrenci Gençlik Sendikası'nı elimizde bir silah olarak daha da yetkinleştirme günüdür. Bu bakımdan her ne kadar gecikmiş olsak da, harç zamları sürecinin değerlendirilmesinden çıkaracağımız sonuçlar özellikle "nasıl bir kitle faaliyeti?" sorusuna vereceğimiz cevaplar bakımından büyük önem taşımaktadır.

Neydi Süreci Başarılı Kılan Faktörler?

Belki de bunların başlıcasını en güzel ifade eden sloganlardan biri "Hak verilmez alınır, zafer sokakta kazanılır" olsa gerek. Genç Sen bu süreçte hergün bir biçimde sokakta olmayı bildi. Eylemleriyle, bildirileriyle, ajitasyonlarıyla so-

Sendikanın önemli bir niteliği olan "protestocu değil hak alıcı mücadele bakış açısının" öğrenci hareketinin tekerleğini döndürücü işlevinin, alanda karşılığını bulduğunu söyleyebiliriz. Doğru bir hedefe kilitlenme ve eylemlilik sürecini bu hedefe giden yol üzerinden kurgulama: İşte bu süreci başarıya götüren ve diğer her şeyi kapsayan en geniş ifade.

kakları zapteden Genç Sen'liler üzerine yürüdükleri bu dinamiği kitlelerle buluşturabilme şansını, içinde bulunulan koşullar dahilinde iyi değerlendirdiler.

Süreci güzel özetleyen bir diğer slogan da, "Harçlara değil, maaşlara zam"dı. İşçilere yüzde 3 zam yapan, kamu emekçilerine ise 2,5'lik zam oranını binbir pazarlıkla veren devlet, kendisine istemeye gelince hiç "emekçilerin bütçesi açık verir mi, vermez mi?" diye sormadan harçlara zam oranlarını açıklamıştı. Genç Sen'in bu süreçte toplumsal muhalefetle kurduğu ilişki rengini eylem alanlarına da taşıdı. Öğrenciler kadar işçilerden ve öğrenci vellerinden de destek gören eylemlere sendika ve emek örgütlerinden de gelen destek ve dayanışmayla, yöneltilen bütünsel saldırıya bütünsel bir refleks vermiş oldu.

"Nasıl bir sendika?" tartışmalarında en çok üzerinde durulan kısım ise Genç Sen'in fiili mücadele hattıyla kuracağı ilişki üzerinedir. Süreç, bu tartışmaları nihayete erdiren önemli bir deneyim oldu. "Parasız eğitim istiyoruz, alacağız!" dediğimizde önümüze barikat kuranlara biz "Yıkacağız!" dedik. Bu sürecin üçüncü temel taşı da Genç Sen'in o hiç açılmayan yolları açtırma, girilemez denem toplantılarının kürsülerinde öğrenciler hakkında karar alınırken sessiz kalmayıp söz söyleme kararlılığı

oldu. Her yeni eylemde iddianın bir adım daha ileriye taşınmasıyla daha coşkulu, kendine daha çok güvenen ve odaklandığı hedefe bir adım daha yaklaşan bir eylem hattı örüldü.

Bu üç sonucu bir araya getirdiğimizde sendikanın önemli bir niteliği olan "protestocu değil hak alıcı mücadele bakış açısının" öğrenci hareketinin tekerleğini döndürücü işlevinin, alanda karşılığını bulduğunu söyleyebiliriz. Doğru bir hedefe kilitlenme ve eylemlilik sürecini bu hedefe giden yol üzerinden kurgulama: İşte bu süreci başarıya götüren ve diğer her şeyi kapsayan en geniş ifade. Daha önce burslar sürecinde kaçırılan fırsat, bu kez mevsim yaz olmasına rağmen kaçırılmadı ve kriz ezilenler ve emekçiler açısından bir fırsata dönüştürülebildi. Geniş kitlelerin sorunlara gerçek çözüm yolu olan mücadeleyle tanışması ve politikleşmesi sürecini somut olarak gözlemledik.

Dar Grupçu Pragmatizm

Önümüzdeki süreci bu sonuçların dışında bir de öznelerinin Genç Sen'e dair beklentileri üzerinden değerlendirmekte fayda var.

Genç Sen geçmişte yapılan bütün karamsar değerlendirmelere rağmen ayakta ve yoluna devam ediyor. Ancak

süreç önümüzdeki dönemde özellikle dikkat edilmesi gereken riskleri de içinde barındırıyor. Bunların başlıcası, Genç Sen tartışmaları içerisinde en başından beri var olan ve bu kez el değiştirmiş olan dar grupçu yaklaşımdır.

Temelinde sendika içinde yürütülen politikanın pragmatist bir zemine üzerine oturması olan bu sorunlu bakış açısının tekelsiz, rekabetçi ve kariyerist görüngüleri sendikanın organlarının işleyişini felç etmektedir. Sanırız arkadaşlar sendika kendilerine kalsın istiyorlar. Sendikayı tekeline almayı, meydana boş bulma sevdasıyla başardığını sanan arkadaşlara çağırımız, geçmişteki sendika tartışmalarını hatırlayıp sendika olanağını hoyratça kullanma yolundan geri dönmeleri yönündedir.

Genç Sen hiçbir örgütün kendisine mal edemeyeceği kadar değerli ve kapsayıcı bir projedir. Genç Sen öğrenci gençlik mücadelesine damgasını kitleliliği ve kararlılığıyla vuracaktır.

Bu bakımdan sendikanın öğrenci gençliğin mücadelesine sunacağı katkı ve bunun değerlendirililiş biçimleri herkes kadar bizim açımızdan da önemlidir. Bununla birlikte, Genç Sen politikamızı şekillendirirken temelinde pragmatizm olan bir bakış açısıyla yollarımızı bugüne kadar ayırmıştık. Bundan sonra da bu tavrımız devam edecektir.

"Parasız eğitim istiyoruz, alacağız!" dediğimizde önümüze barikat kuranlara "Yıkacağız!" dedik. Genç Sen hiç açılmayan yolları açtırma, girilemez denem toplantılarda öğrencilerin sözünü söyleme kararlılığını gösterdi. Her eylemde iddianın bir adım ileriye taşınmasıyla daha coşkulu, kendine daha çok güvenen ve hedefine bir adım daha yaklaşan bir eylem hattını ördü.

Istanbul'a Değil Otomotiv ve Petrol Tekellerine Hizmet Edecek

3. KÖPRÜ YIKIMDIR

"Üçüncü köprü bir cinayettir. Böyle bir teşebbüs, İstanbul'un çağdaş kentleşmesi ve şehir içi ulaşım sistemi için ölümcül sonuçlar doğurur."

İBB Başkanı Recep Tayyip Erdoğan - 27 Nisan 1995

Her iki köprü inşa edildikten sonra iki yaka arasındaki insan geçişi 4 kat artış gösterirken otomobil sayısında 30 katlık artış olduğu bilinmektedir. Bugün İstanbul trafiğinin yüzde 11'ini taşıyan 1. köprüden geçen araçların yüzde 90'ı, 2. köprüden geçen araçların ise yüzde 85'i özel otomobillerdir. Özel otomobiller yolcuların sadece yüzde 30'unu taşıırken, yolcuların geri kalan kısmını taşıyan toplu taşıma araçlarının geçişteki payı sadece yüzde 4'tür. Tüm bu rakamların açıkça ortaya koyduğu gibi Üçüncü köprü İstanbul'u otomobillere teslim etmek anlamına gelmektedir.

YUNUS MULUK

istanbul'a yapılması planlanan 3. köprü, yaklaşık kırk yıldır birbirinin benzeri şeklinde tekrarlanan bir tartışmayı yeniden gündeme taşıdı. Bilim çevreleri, meslek odaları, çevreci örgütler ve demokratik kitle örgütleri tarafından, yapılmasının sakıncalı olduğu söylense de, AKP Hükümeti köprü yanlısı tavrından vazgeçmemektedir. AKP Hükümetinin bu tavrı gelecekte izleyeceği kentleşme, tarım, ulaşım, ekoloji, enerji ve göç politikalarının da ip uçlarını vermektedir.

İstanbul'un kent içi ulaşım sorununu çözmesi beklenen Boğaziçi köprüsü 1973 yılında kullanıma açıldıktan sonraki ilk beş yılda karşıdan karşıya geçen insan sayısında yüzde 12'lik bir artış olmasına karşılık araç sayısında artış yüzde 257 olmuştur. 1. köprü'nün kent içerisinde kalmış olduğu ve transit geçiş sağlanarak bu köprü'nün yükünün azaltılacağı bahaneleriyle 1989 yılında 2. köprü inşa edilmiştir.

Bugün 2. köprüdeki transit geçişler sadece yüzde 2 civarındadır. Her iki köprü inşa edildikten sonra iki yaka arasındaki insan geçişi 4 kat artış gösterirken otomobil sayısında 30 katlık artış olduğu bilinmektedir. Bugün İstanbul trafiğinin yüzde 11'ini taşıyan 1. köprüden geçen araçların yüzde 90'ı, 2. köprüden geçen araçların ise yüzde 85'i özel otomobillerdir. Özel otomobiller yolcuların sadece yüzde 30'unu taşıırken, yolcuların büyük bölümünü taşıyan toplu taşıma araçlarının geçişteki payı sadece yüzde 4'tür. Tüm bu rakamların açıkça ortaya koyduğu gibi Üçüncü köprü İstanbul'u otomobillere teslim etmek anlamına gelmektedir. İstanbul'daki nüfus

sun artışı yıllık yüzde 4 iken araçlardaki artış yüzde 16 civarında ve İstanbul'da bugün iki buçuk milyondan fazla araç olduğu düşünülürse 3. köprü'nün bu rakamları arttırmaktan başka bir işe yaramayacağı açıkça ortadadır. 3. köprü bu yönü ile İstanbul'a değil otomobil ve petrol şirketlerine hizmet edecektir.

Marmaray projesinin fizibilite raporlarında Marmaray bittiğinde 3. köprüye gerek kalmayacağı söylenirken proje devam ettiği sırada lastik tekerlekli araçların geçişini sağlayacak tüp geçit ihalesinin yapılmış olması ve 3. köprü için hazırlıklara başlanması, sorunu daha trajik hale sokmaktadır. Ulaştırma Bakanlığı altı farklı güzergah alternatifinin oluşturulduğu ve her bir güzergahın ortalama 6 milyar dolarlık bir maliyeti olduğunu açıkladı. Oysa, Prof. Dr. Semih Tezcan 8 Temmuz 2009 tarihli Cumhuriyet Gazetesindeki makalesinde Göztepe ve Söğütlüçeşme ile 4. Levent arasında deniz tabanından geçecek bir metro sisteminin yapılması halinde 10 dakikalık bir yolculukla günde 1,5 milyon insanın taşınabileceğini, maliyetinin ise 450 milyon dolar olacağını öngörmektedir. Görünen o ki köprü trafik sorunundan çok arsa spekülasyonlarının ve inşaat şirketlerinin sorunlarını çözecektir.

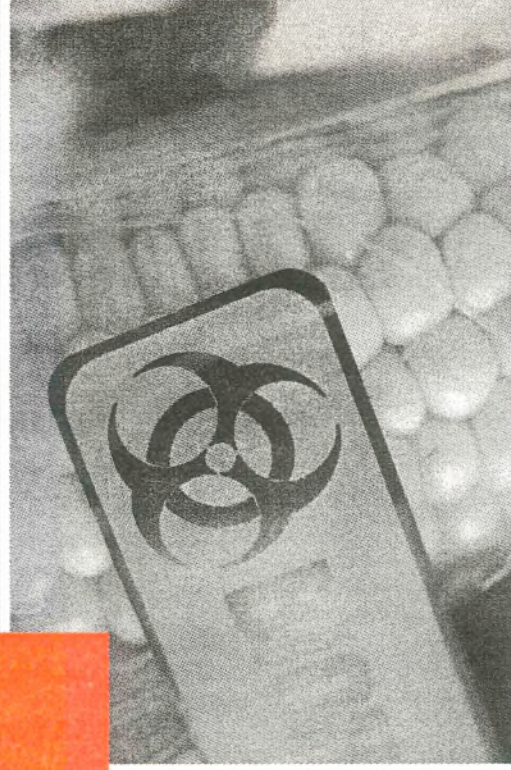
Güzergahı konusunda çelişkili açıklamalar gelse de, köprü'nün kentin en yeşil alanlarını barındıran kentin kuzeyine yapılmak istendiği kesinleşmiştir. Yapımı halinde, çevre ve bağlantı yolları ile Belgrat Ormanı büyüklüğünde ormanlık alan ve bir o kadar da tarım veya yabani alan yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bilindiği üzere bu alan

kentin önemli su havzalarını da barındırmaktadır. İstanbul'un su sorununu çözmek için Bulgaristan sınırı ve Bolu'dan su getirenler sorunu çözmekteki samimiyetsizliklerini de başka biçimde ispatlamaktadır.

Şehrin kuzeyine yapılacak olan bu köprü beraberinde yeni sanayi ve ticaret alanları da oluşturup kentin kuzeye doğru genişlemesine neden olacaktır. Batıda Silivri, doğuda Tuzla İstanbul'un yeni çekim alanları haline dönüştürülmek istenmektedir. 3. köprü ile birlikte kuzeye doğru benzer bir genişlemenin ön görüldüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. Bu genişlemenin kent nüfusunun yoğunluğunu azaltmak için yapılmadığı son derece açıktır. Genişleme alanları İstanbul'a yeni göçlerin habercisidir. Ülkede uzun süredir kendi haline bırakılarak, uluslararası tarım şirketlerine yem edilen tarım sektöründen kaynaklanacak göçleri bu alanlarda konumlandırmak istemektedirler.

Diğer yandan Başbakan'ın 2007 yılında Karadeniz sahil yolu açılışında yaptığı, 3. köprü'nün Trans-Avrasya yol sisteminin bir parçası olacağı açıklaması da göz ardı edilmemelidir. Avrupa'yı Kafkasya bağlayacak olan bu yol için Karadeniz sahilleri yok edildi; neden İstanbul ormanları yok edilmesin...

1969 yılında 1. köprüye karşı çıkarak Zap Suyu'na köprü yapmaya giden üniversite öğrencilerinin, 2. köprü karşıtlarının ve bugün 3. köprüye karşı çıkan bilim çevreleri, meslek odaları, demokratik kitle örgütleri ve siyasi partilerin sürekli vurguladığı gibi İstanbul'un trafik sorunu Anadolu'da çözülebilir ancak.

NE YEDİĞİNİZİ BİLİYOR MUSUNUZ?

MEBRUKE BAYRAM

Devlet Bakanı Cemil Çiçek geçtiğimiz Haziran sonlarında yaptığı bir basın toplantısında Ulusal Biyogüvenlik Kanun Tasarısı üzerinde çalıştıklarını, kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, Türkiye'de genetiği değiştirilmiş bitkilerin üretimine izin verileceğini açıkladı.

Açıklamanın ardından Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar, kısa adıyla GDO'lar yeniden gündemimizi meşgul etmeye başladı. Tarım, gıda, çevre gibi konularda faaliyet gösteren demokratik kitle örgütleri derhal tepkilerini gösterdiler, GDO karşıtı eylem ve kampanyalar yeniden hız kazandı. Bütün bu gelişmelerin ardından Tarım Bakanlığı Müsteşarı Vedat Mirmahmutoğlu, 1 Ağustos'ta SKY Türk televizyonundaki bir tartışma programında, Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Gökhan Günaydın'la konuyu tartışmaktayken, Tarım Bakanlığı'nın genetiği değiştirilmiş bitkilerin ekimine izin vermesinin söz konusu olmadığını açıkladı.

Konu şimdilik uykuya yatırılmış gibi görünüyor. Ancak yıllardır sürüncemede bırakılmış olan Biyogüvenlik Kanun Tasarısı önümüzdeki günlerde meclisin gündemine geldiğinde GDO'lar konusunda ne gibi politikaların uygulanacağını göreceğiz.

Yeşil devrim yoksullara değil, tarımda kullanılan girdileri üreten şirketlere yaradı. Sözü edilen şirketler büyük kazançlar elde ettiler, zaman içerisinde birbirlerini yutarak dev tekeller haline gelmeye başladılar. Şirketler tarım ve gıda piyasasının üretimden nakliyeye, depolamadan satışa akla gelebilecek her alanını yavaş yavaş ele geçirdi.

Genetiği Değiştirilmiş Gıdalar Nasıl ve Neden Üretiliyor?

Gıdalarda, verimi artırmak, zararlı böceklerle karşı dayanıklılık sağlamak, raf ömrünü uzatmak, tarım için uygun olmayan arazilerde ürün yetiştirmek gibi amaçlarla, tarım ürünlerinin gen yapılarını değiştirerek üretilen GDO'lar piyasaya sürüldükleri 90'lı yıllardan bu yana pek çok tartışmaya konu oldu. Günümüzde herkes GDO'lar hakkında az çok fikir sahibi, ancak GDO'ların tarım ve gıda sistemi açısından ne anlama geldiğini anlamak için GDO'ların piyasaya sürülmesinden çok daha önce başlayan bazı değişiklikleri gözden geçirmek gerekiyor.

Ülkemiz ve benzeri sanayileşmemiş ülkelerde kırsal alan, daha önce gelişmiş ülkelerde yaşanmış olan bir süreçten geçiyor; tarım şirketleşiyor. Henüz yeni sayılabilecek bir zamanda başlamış olan, gelişmiş ülkelerde bile tamamlanmış sayamayacağımız bu süreç, son zamanlarda dünyanın yoksul ülkelerine de yayılmaya başladı. Tarım artık bir çeşit fabrikaya dönüşmüş arazilerde yapılıyor, geleneksel üretim metodlarından koparak "endüstriyel tarım" diye tanımlanan yeni bir kimliğe büründü.

"Yeşil Devrim" ve Açlar

Tarımdaki büyük değişim '60-'70'li yıllara denk gelen "yeşil devrim"le birlikte başladı. Yeşil devrim adını, tarımda yapay gübrelerin, yabancı ot ve böcek ilaçlarının, yüksek verimli yeni nesil hibrit tohumlukların ve tarım makinelerinin kullanılmaya başlanmasıyla ortaya çıkan rekor üretim artışlarından alıyordu. Yeşil devrim, büyük bir propaganda mekanizmasıyla birlikte devreye sokuldu. İddialara göre elde edilen üretim artışları dünyadaki açlığı sona erdirecekti.

Ancak endüstriyel tarım sistemi yalnızca üretimde elde edilen rekor artışlardan ibaret değildi. Yüksek verimli tohumluklar ürün artışı sağlıyordu, ancak bu tohumları kullanmak için beraberinde sentetik gübre, haşere ve ot ilacı, sulama sistemi ve tarım makineleri kullanımı şarttı. Bu koşullar yerine getirilmediğinde yeni nesil tohumlukların verimliliği laftan ibaret kalıyordu. Sözü edilen koşulları ancak ekonomik durumu iyi olan, nispeten büyük çiftçiler yerine getirebildiği için yeni tohumluklardan ve tarımdaki diğer yeniliklerden onlar daha fazla yararlanabildi.

Artan üretim, fiyatları da aşağı çektiği için küçük toprak sahipleri ve ortakçılar kendi aleyhlerinde gelişen rekabet ortamı nedeniyle büyük zararlar gördüler. Zaten binbir sorunla boğuşmakta olan kırsal alan, yeşil devrim sayesinde daha da büyük sorunlarla yüz yüze geldi. Zengin ve fakir çiftçiler arasındaki gelir farkı iyice arttı. Küçük çiftçiler, verimsiz ya da sulak olmayan topraklarda tarım yapanlar yoksullaşmaya, topraklarından çözülmeye başladılar. Yeşil devrim propaganda edildiği gibi açlığa ça-

Soframızdaki gıda aslına yabancılaşıp başka bir şeye dönüştü. Gıdalar; standartlar, sertifikalar ve patentlerle mühürlenip zapturapt altına alındılar. Şık ambalajlar içerisinde sunuluyorlar, ancak içleri boşaltılmış durumda. En temel özelliklerini yerine getirmiyor, beslemiyorlar. Gıdanın üretim sürecinde akıllara zarar öyle uygulamalar hayata geçiriliyor ki, doğa zehirleniyor, hayvanlar zulme uğratılıyor, küçük üretici ve köylüler açlığa ve yoksulluğa mahkûm ediliyor, tüketiciler sağlıksız ve lezzetsiz gıdalar tüketmek zorunda bırakılıyor.

re olmak bir yana, her geçen gün büyüyen bir açlar ordusu üretir hale geldi.

Bütün bunların üstüne aşırı üretim toprağı fakirleştirmeye, sentetik kimyasallar çevreyi zehirlemeye, bu koşullarda yapılan üretim insan ve hayvan sağlığına zarar vermeye başlamıştı. Özetle, yeşil devrim yoksullara değil, tarımda kullanılan girdileri üreten şirketlere yaradı. Sözü edilen şirketler büyük kazançlar elde ettiler, zaman içerisinde birbirlerini yutarak dev tekeller haline gelmeye başladılar. Şirketler tarım ve gıda piyasasının üretimden nakliyeye, depolamadan satışa akla gelebilecek her alanını yavaş yavaş ele geçirdi.

Yeşil devrim sayesinde sağlanan ürün artışı üzerinde de biraz durmak gerekiyor. Kapitalist üretim, doğası icabı elde edilen kârı sürekli artırmak zorunda. Bunun için ya üretimin artması gerekiyor ya da emeğin ucuzlatılması. O da olmazsa, teknik yenilikleri gündeme sokarak verimliliğin artırılması şart. Bunların hiçbiri olmazsa, acımasız piyasa koşulları içerisinde hayatta kalmak mümkün değil. Meğer ki, tüm rakiplerinizi temizleyip piyasaya egemen bir tekel haline gelmez ve hayatta kal-

manızı garanti altına alacak birtakım önlemleri hayata geçirmezseniz.

Genetiği değiştirilmiş (GD) gıdalara olan ihtiyaç işte burada devreye giriyor. Yukarıda sıkça sözü edildiği üzere, yeşil devrimin fikri temeli birim alandan elde edilen ürünü artırmak üzerine kurulmuştu. Ancak, kapitalizmin doğasıyla bildiğimiz doğanın bu konu üzerinde uzlaşması pek mümkün değildi. Evet, yüksek verimli tohumluklar, teknik yenilikler ve kimyasallar sayesinde ürün artışı bir süreliğine sağlanabilmişti, ancak çiftçi aynı miktarda ürünü alabilmek için tarlasında her geçen yıl daha fazla gübre, yabancı ot ilacı, böcek öldürücü vb. kimyasallar kullanmak zorunda kalıyordu. Çünkü doğada her şeyin bir haddi hududu, her kaynağın bir sınırı vardı. Toprağı fakirleştirerek, suyu zehirleyerek, birçok bitki ve hayvan çeşidini bedel vererek elde edilen üretim artışı ancak bir yere kadar sürdürülebiliyordu.

Tekellerin Can Simidi GDO'lar

Tarım ve gıda şirketleri, genetiği değiştirilmiş canlılara içinde buldukları çıkmazı aşabilmek için cankurtaran simidi gözüyle bakmaya başladı. Çeşitli canlılardan alınan genlerin tarım ürünlerine aktarılması yoluyla ürün artışları yeniden sağlanabilecek, tarım için uygun olmayan arazilerde ürün yetiştirilebilecek, raf ömrünü uzatmak, nakliyeyle daha dayanıklı ürünler yaratmak mümkün olacaktı.

İddia edilen gelişmelerin sağlanamayacağı ya da sağlayabiliyor olsa dahi, bunun karşılığında nasıl bir bedel ödeneceği fazla uzun boylu tartışılmadan genetiği değiştirilmiş gıdalar

piyasaya sürüldü. Çünkü artan rekabet koşulları kendini dayatıyordu, genetiği değiştirilmiş canlıların üretimi için büyük ar-ge masrafları yapılmıştı, bu ürünler bir an önce kazanca dönüştürülmeli, alınacak patentler sayesinde dev şirketlerin dünya pazarı üzerindeki hakimiyeti güvence altına alınmalıydı.

Genetiği değiştirilmiş gıdalar piyasaya sürüldükten sonra, tekellerin tarım ve gıda sistemi üzerindeki hakimiyeti garanti altına alındı ve endüstriyel tarım sistemi yeni bir aşamaya geldi. Günümüzde tarım ve gıda alanında dev tekeller haline gelmiş 8-10 uluslararası şirket, dünya gıda üretimi ve ticaretinin önemli bir kısmına hakim durumda. Özellikle insanların besin ihtiyacının büyük bölümünü karşılayan mısır, pirinç, buğday ve soya gibi gıdaları hakimiyetleri altına almak için büyük savaşlar veriyorlar. Genetiği değiştirilmek üzere seçilen ilk gıdaların bunlar olması da oldukça manidar.

Uluslararası şirketler, gıda alanındaki hakimiyetlerini pekiştirmek için, gerek gelişmiş ülkeler, gerekse IMF, DTÖ, Dünya Bankası gibi kuruluşlar yoluyla bütün dünyaya baskı yapmaktan geri durmuyorlar. Gıda, uluslararası siyaset arenasında hayata geçirilen acımasız uygulamalar yoluyla yoksul ülkelere, çiftçilere ve tüketicilere karşı bir silah olarak kullanılıyor. Yüz binlerce ürün uluslararası tarım tekelleri tarafından patent altına alınmış durumda. DTÖ'nün tüm dünyaya dayattığı fikri mülkiyet haklarını çarpık bir biçimde ele alan TRIPS Anlaşması'na göre, bir bitkinin genetiğini değiştirdiğini iddia eden her şirket, iddiasını ispat etmeye zorlanmadan patent alabiliyor. Yani genetiği değiştirilmiş ürünlerin yanı sıra genetiği değiştirilmemiş ürünlerin de patent altı-

na alınması söz konusu. Biyolojik çeşitliliğini korumak ve ülkesindeki bitkilerin patent haklarını şirketlere kaptırmamak için kendi patent sistemini geliştirmek isteyen ülkeler DTÖ'nün baskı ve yaptırımlarıyla karşı karşıya kalıyor.

Patentli ürünleri eken çiftçiler, söz konusu ürünlerden ertesi yıl için tohumluk ayırma hakkına sahip değil, her sene tohum tekellerine patent bedeli ödeyerek tohum satın almak zorunda. Üstelik tohum konusundaki yasalarda yapılan değişiklikler yoluyla çiftçilerin tohum tekellerinin elinde bulunan sertifikalı tohumlar dışındaki tohumları kullanmaları yasaklanıyor. Bu yasalar sayesinde birçok yerde çiftçilerin kendi tohumluğunu saklamaları, satmaları ve kendi aralarında değiş tokuş etmeleri "suç" sayılmaya başladı. Gelişmiş ülkelerin çoğunda uygulamaya geçmiş olan bu durum yavaş yavaş diğer ülkelere de yayılıyor.

Endüstriyel tarım ve gıda sisteminde, çiftçiyi ve tüketiciyi değil şirketleri kayıran politikalar uygulanıyor. Bu politikalar sayesinde açlık ve yoksulluğun artması tehlikesi ile karşı karşıyayız. Yoksul ülkelerdeki küçük çiftçiler toprağından kopmaya devam ediyor. Şu anda dahi, dünyadaki aç insanların üçte ikisini topraksız kalmış küçük çiftçiler oluşturuyor. Dünya nüfusunun yaklaşık yarısının küçük çiftçilerden oluştuğu düşünülecek olursa, aynı politikalarda ısrar edilmesi durumunda yaklaşık üç milyar insan işsizlik ve açlık tehlikesiyle karşı karşıya kalacak.

Genetiği değiştirilmiş gıdalar hakkında, bu ürünler piyasaya sürülmeden önce yapılması gereken pek çok tartışma, bu ürünler piyasaya sürüldükten yirmi yıl sonra halen sürüyor. Genetiği değiştirilmiş gıdaların savunucusu olan uluslararası şirketlerin temsilcileri "gıda miktarı artmazsa dünya aç kalacak" propagandasını ısıtıp ısıtıp yeniden gündeme getiriyor. Fakat, yeşil devrimin başlangıcından beri gıda miktarı sürekli arttığı halde insanlar neden aç kalmaya devam ediyor, bunun açıkla-

masını yapmaya bir türlü yanaşmıyorlar. Çünkü açlığı sona erdirmek için, propaganda edildiği gibi gıda miktarını artırmak değil, önce paylaşımın adil olmasını sağlamak gerekiyor. Paylaşımın adil olması içinse yoksulluk üreten bir mekanizma olan endüstriyel tarım ve gıda sistemi yerine, yoksul çiftçileri, yoksul tüketicileri koruyan, onların haklarını güvence altına alan, doğayla dost bir tarım ve gıda sistemini hayata geçirilmesi lazım.

Gelecekteki yaşam kalitemizin nasıl olacağı, bugün bize dayatılan bu gıda sistemine karşı durmamıza ve gıda tercihlerimizi yeniden gözden geçirmemize bağlı. Eğer bunu yapmazsak, kâr hırsı uğruna ucubeye çevrilen gıdalar yaşamlarımızı da kendilerine benzetmeye başlayacak.

Artan üretim, fiyatları da aşağı çektiği için küçük toprak sahipleri ve ortakçılar kendi aleyhlerinde gelişen rekabet ortamı nedeniyle büyük zararlar gördüler. Zaten binbir sorunla boğuşmakta olan kırsal alan, yeşil devrim sayesinde daha da büyük sorunlarla yüz yüze geldi. Zengin ve fakir çiftçiler arasındaki gelir farkı iyice arttı. Küçük çiftçiler, verimsiz ya da sulak olmayan topraklarda tarım yapanlar yoksullaşmaya, topraklarından çözülmeye başladılar.

Uluslararası şirketlerin temsilcileri, yeşil devrimin başlangıcından beri gıda miktarı sürekli arttığı halde insanlar neden aç kalmaya devam ediyor, bunun açıklamasını yapmaya bir türlü yanaşmıyorlar.

"Gıda güvenliği", "gıda güvencesi" ve "gıda egemenliği"

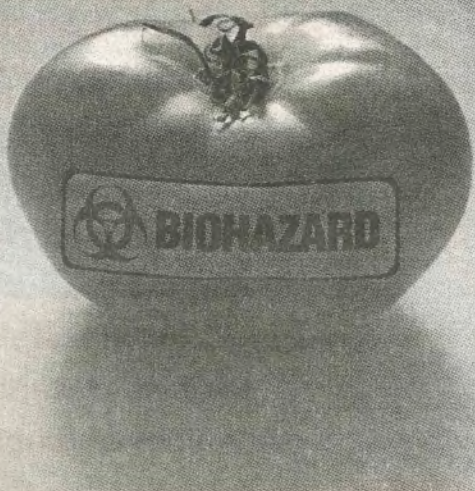
Yandaki yazının yazıldığı sıralarda Tarım Bakanlığı müsteşarı birkaç ay boyunca süren protestolara yanıt olarak Türkiye'de GDO'ların serbest bırakılmasının mümkün olmadığını açıklamıştı. Biz de yazıda konunun şimdilik uykuya yatırılmış olduğunu, önümüzdeki günlerde uygulamada neler olacağını belirsiz olduğunu söylemiştik. Uzun süre beklememiz gerekmedi, 26 Ekim tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmelik Türkiye'de GDO'ların serbest bırakılmasının yolunu açıyor. GDO'ya Hayır Platformu'nun konu ile ilgili basın açıklamasından alıntılar aşağıda:

26 Ekim 2009 tarih, 27388 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelik'in insan yaşamı ve sağlığı, hayvan sağlığı ve refahı, tüketici çıkarları ve çevrenin en üst düzeyde korunması amacıyla hazırlandığı belirtilmesine karşın, getirilen düzenleme bunları sağlamaktan çok uzaktır.

Türkiye'nin hiçbir GDO'ya ve ürününe gereksinimi yoktur! GDO'lar açlığa çare değildir! Biyolojik çeşitlilik üzerine büyük bir tehdittir! GDO'lar tarım ilacı kullanımını artırarak hem

toprağı hem de içme sularımızı zehiretmektedir! Ayrıca daha fazla kullanılan bu tarım ilaçları insan ve hayvan organizmalarına girmektedir! Çiftçileri dev biyoteknoloji şirketlerine bağımlı kılmaktadır!

GDO'ya Hayır Platformu insan, hayvan ve çevre sağlığını tehdit eden, kapitalist sömürü düzeninin gıda egemenliği üzerine kurgulanmış biçimi olan, sadece birkaç şirketin para kazanması için tüm bir insanlığın ve doğanın gözden çıkarıldığı GDO'lara karşı vereceği mücadelesini bundan sonra sokaklara, evlere, okullara, işyerlerine taşıyarak devam ettirecektir! Mücadelemiz başarıya ulaşınca, GDO'ları coğrafyamızdan atıncaya kadar devam edecektir!

SPARTAKÜS'TEN

KIVILCIMLI'YA

UZANAN YOL

Kıvılcımlı'nın ayırt edici yanı, sosyalist hareketin genel bir sorunu olan, teorisyen-militan karşıtlığına kendi devrimci çizgisiyle getirdiği çözümdür. Kıvılcımlı şahsında bu karşıtlık yıkılmış, alternatif bir çizgi somutlaşmıştır. Kıvılcımlı'nın pratiği ile en önde dövüşen militan, aynı zamanda en üretken teorisyen konumuna gelmiştir. Burjuva anlayıştan yadigar bu tür yapay ikilikler onun düşünce ve davranış bütünlüğü karşısında tuzla buz olmuştur.

CENK AĞCABAY

insanlığın uzun tarihinde, insanın insan üstüne kurduğu tahakkümü sembolize eden ilk figür Sümer Ensi'leridir. Ensi'lerin, kendilerine Sümer eşitlikçi topluluğu tarafından emanet edilen ortak ürünleri kişisel malları haline getirerek insanın insanı sömürsünü başlattığını biliyoruz. Tarihsel metinler, Sümer Ensi'lerine karşı gerçekleştirilmiş herhangi bir isyan hareketinden söz etmiyor. Ancak Samuel Noah Kramer'in çevirdiği 3. bin yıla ait bir Sümer metni, bu çağda Sümer eşitlikçi topluluğundan, sömürü, savaş ve adaletsizliklerin dünyasına geçilmiş olduğunu gösteriyor.

"Çok uzun zaman önce yılan yoktu,
Akrep yoktu,
Sırtlan yoktu, aslan yoktu,
Vahşi köpek yoktu, kurt yoktu,
Korku yoktu, dehşet yoktu.
İnsanın rakibi yoktu."

Eski çağlara ait tarihsel metinler, Ensi'lere karşı herhangi bir isyandan söz etmiyor, ancak kimi metinlerde toplumsal karışıklıklardan söz ediliyor. Bu karışıklıklar, yüksek bir olasılıkla ezilen ve sömürülen Sümerli emekçilerin başkaldırılarıdır. O çağda, yazı, bütünüyle egemen sınıfların ve onların memurlarının kullanımında ve denetiminde olduğu için ezilenlerin isyan ve başkaldırıları toplumsal karışıklıklar olarak niteleniyor.

Tarihsel kayıtlara göre, ezilenlerin en iyi bilinen ilk isyanı köleciler Roma efendilerine karşı köleleri harekete geçiren ve yenilmez Roma ordusunu defalarca yenilgiye uğratan Spartaküs önderliğindeki harekettir. İnsanlığın uzun tarihi dinamik bir bütünlüğe sahip olduğu için, dünya halklarının ve enternasyonal işçi sınıfının çıkarları yerine kendi ülkelerinin sermaye sınıfının ve ulusal devletlerinin çıkarlarını Marksizm adına savunan revizyonistlere karşı isyan bayrağını yükselttiklerinde, Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in kurdukları siyasal örgütün ismi de Spartaküs Birliği olmuştur.

Türkiye Sosyalist Hareketi'nin Ortak Değeri: Kıvılcımlı

Sümer Ensi'lerinin isimleri tarihsel metinlerde geçiyor, Romalı mağrur imparatorların isimleri de öyle... Ancak hayata şöyle bir baktığımızda, bir Sümer Ensi'sini, ya da bir Roma İmparatorunu tarihsel metinler dışında herhangi bir yerde görme şansımız yok. Oysa Spartaküs'ten Şeyh Bedrettin'e, Zapata'dan Sandino'ya, Marks-Engels'ten Lenin'e, Hikmet Kıvılcımlı'dan Deniz Gezmiş'e, Mahir Çayan'dan İbrahim Kaypakkaya'ya, Che'den Camillo'ya, dünya halklarının ve enternasyonal işçi sınıfının devrimci önderleri en canlı halleriyle dünyanın dört bir köşesinde sömürüye ve zulme karşı harekete geçen, mücadele eden kitlelerin sloganlarında, bayraklarında, bilinçlerinde yaşıyor.

Yaşama gözlerini kapatmasından 38 yıl sonra Türkiye Sosyalist Hareketinin önemli bir kısmı, devrimci önder Hikmet Kıvılcımlı'yı ortak bir programla andı. Türkiye aydınının yüz akı Vedat Türkalı'nın çağrısıyla bir araya gelen sosyalistler, yine Türkalı'nın sözleriyle "anıtlanmış bir yaşam"ın sahibi Kıvılcımlı'ya Türkiye Sosyalist Hareketi'nin ortak bir değeri olarak sahip çıkıyor.

Hikmet Kıvılcımlı'nın dünya halkları ve enternasyonal işçi sınıfına bıraktığı devrimci düşünce ve davranış mirasının en geniş kesimler tarafından sahiplenilmesinin kendisi başlı başına bir olumluluktur. Kıvılcımlı'nın devrettiği devrimci miras dar grup yapılarının içine sığmayacak bir derinlik ve genişliğe sahiptir.

Kavganın Ortasında Yapayalnız Kalsa Da!

Kıvılcımlı'nın devrimci mücadeleden bir an bile kopmadan ürettiği yapılar, siyasal mücadele içindeki her devrimciden yeni bakış açıları, bilimsel donanım ve mücadele etme isteği doğuracaktır. Sosyalist hareket sunulan bu olanaklarla buluşmalıdır.

Kıvılcımlı'nın 69 yıllık yaşamı, nasıl yaşamalı sorusuna verilmiş çok güçlü bir yanıttır. En zorlu anlarda, kavganın ortasında yapayalnız kaldığında bile asla teslim olmamak, devrimci sosyalist ilke ve değerlerden vazgeçmemek, ezilen ve sömürülenlerin vicdanı olmak; işte Kıvılcımlı'nın yaşamını "anıtlaştıran", genelden farklılaştıran temel özellikler...

Kıvılcımlı'nın Türkiye Komünist Partisi günleri, onun gençlik çağında başlar. Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluş günleriyle, Kıvılcımlı'nın sosyalist harekete giriş günleri aynı zaman kesitine denk gelir. 1951'de Türkiye Komünist Partisi'nin sömülenmesinin ardından, Kıvılcımlı özgün bir politik rotaya girerek sosyalist mücadele bayrağını yükseltir ve Vatan Partisi'ni kurar. 60'lı yıllarda ise, yeni gelişen toplumsal ve politik güçlerle birlikte yine sosyalist mücadele sahnesindedir. Yaşama gözlerini kapadığı ana dek yüreği hep sosyalist mücadelenin geliştirilmesi için atmaktadır.

Kıvılcımlı'nın geliştirdiği tezler, Latin Amerika'daki toplumsal ve siyasal hareketliliğe can veren yerli halk gerçekliğinin, Ortadoğu'daki anti-emperyalist direniş dinamiklerinin Marksist kavranılışı açısından zengin bir çerçeve sunar. Ülke gündemini ağırlıklı belirleyen Kürt meselesinden, İslam meselesine, en temel meselelere Marksist analizin ışığında yaklaşan Kıvılcımlı, bu meselelerin tarihsel derinliğini kavrayabilmemizi sağlayan bir teorik üretkenliğe sahiptir.

Tarihsel materyalizm açık uçlu, hayatın tüm zenginliğini kucaklamaya çalışan bir öğretilerdir. Öğretinin bu temel niteliklerini erken bir dönemde kavrayan Kıvılcımlı, tarihsel materyalizmin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi amacıyla önemli teorik çalışmalar yapmıştır. Kıvılcımlı, Osmanlı toplumsal formasyonunun tarihsel materyalist analizinden Türkiye'de kapitalizmin özgül gelişme çizgisinin analizine, tarihsel materyalizmin antik ve ortaçağ tarihine uygulanmasına kadar çok geniş bir alanda teorik üretime sahiptir.

Kıvılcımlı'nın ayırt edici yanı, sosyalist hareketin genel sorunu olan, teorisyen-militan karşıtlığına kendi devrimci çizgisiyle getirdiği çözümdür. Kıvılcımlı şahsında bu karşıtlık yıkılmış, alternatif bir çizgi somutlaşmıştır. Kıvılcımlı'nın pratiği ile en önde dövüşen militan, aynı zamanda en üretken teorisyen konumuna gelmiştir. Burjuva anlayıştan yadigar bu yapay ikilikler onun düşünce ve davranış bütünlüğü karşısında tuzla buz olmuştur.

Kıvılcımlı'nın yükselttiği Marksizm-Leninizm bayrağı elden ele dolaşıyor, daha da yükseklere tırmanacak. Kıvılcımlı, milyonlarca emekçinin omuz verdiği o büyük günde zafer halayında en canlı halıyla, tıpkı Elazığ zindanında, Sultanahmet zindanında, Kırşehir zindanında olduğu gibi yine halayın başına geçecek, emekçilerle yoldaşlarıyla tek bir yürek olup zafer şarkıları söyleyecek.

Kıvılcımlı'nın geliştirdiği tezler, Latin Amerika'daki toplumsal ve siyasal hareketliliğe can veren yerli halk gerçekliğinin, Ortadoğu'daki anti-emperyalist direniş dinamiklerinin Marksist kavranılışı açısından zengin bir çerçeve sunar. Ülke gündemini ağırlıklı belirleyen Kürt meselesinden, İslam meselesine, en temel meselelere Marksist analizin ışığında yaklaşan Kıvılcımlı, bu meselelerin tarihsel derinliğini kavrayabilmemizi sağlayan bir teorik üretkenliğe sahiptir.